

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ ZA 2016. GODINU

Visoko sudsko i tužilačko vijeće priprema godišnji izvještaj na jednom od službenih jezika BiH, naizmjenično, sljedećim redoslijedom – na bosanskom, srpskom i hrvatskom jeziku.

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ PREDsjedNIKA VSTV-a	5
SASTAV VSTV-a	9
Organizaciona struktura VSTV-a	11
BUDŽET VSTV-a	13
Finansiranje aktivnosti VSTV-a.....	13
Finansiranje projektnih aktivnosti usmjerenih na reformu pravosudnog sistema iz donatorskih sredstava.....	14
Ulaganja u pravosuđe u Bosni i Hercegovini	16
Poglavlje 1: EVROPSKE INTEGRACIJE	18
1.1 Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2016. godinu.....	18
1.2 Realizacija preporuka iz Izvještaja Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2015. godinu	21
1.3 Reformska agenda za Bosnu i Hercegovinu u periodu od 2015. do 2018. godine	22
1.4 Strukturirani dijalog o pravosuđu između Evropske unije i Bosne i Hercegovine	23
1.5 Projekti koje finansira Evropska unija.....	24
Poglavlje 2: NEZAVISNOST PRAVOSUĐA	26
2.1 VSTV i nezavisnost pravosuđa.....	26
2.2 Učešće VSTV-a u budžetskom procesu za sudove i tužilaštva	27
2.3 Budžeti sudova i tužilaštava u 2016. godini.....	28
2.4 Budžetski trendovi	31
Poglavlje 3: IMENOVANJA I OCJENJIVANJE	32
3.1 Procedura za imenovanje nosilaca pravosudne funkcije	32
3.2 Ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija.....	35
Poglavlje 4: EFIKASNOST PRAVOSUĐA	38
4.1 Efikasnost sudova.....	38
4.2 Efikasnost tužilaštava	45
4.3 Unapređenje efikasnosti rada pravosuđa kroz rekonstrukcije, adaptacije i opremanje pravosudnih institucija	52
4.4 Uloga informacionih rješenja u jačanju efikasnosti rada pravosuđa u BiH.....	55
4.5 Unapređenje otvorenosti i dostupnosti informacija o radu VSTV-a BiH i pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti	64
Poglavlje 5: KVALITET RADA PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA	66
5.1 Pokazatelji o kvalitetu rada sudova u 2016. godini	66
5.2 Pokazatelji o kvalitetu rada tužilaštava u 2016. godini	69
5.3 Obuka pravosuđa u Bosni i Hercegovini	72
5.4 Informacioni sistem Centra za sudsku dokumentaciju	76
5.5 Koordinacija rada panela za ujednačavanje sudske prakse u Bosni i Hercegovini	77
Poglavlje 6: INTEGRITET I ODGOVORNOST	82
6.1 Integritet	82
6.2 Disciplinski postupci.....	84
PRILOG 1: PREPORUKE	91
Nezavisnost pravosuđa.....	91
Imenovanja i ocjenjivanje.....	91
Efikasnost pravosuđa.....	91
Kvalitet rada pravosudnih institucija	92
Integritet i odgovornost	92
PRILOG 2: STATISTIČKI IZVJEŠTAJ O RADU SUDOVA	93
Analiza rada sudova	93
Protok predmeta – po nivoima.....	93
Protok predmeta – po vrstama predmeta	95
Kvalitet i kvantitet rada.....	96
Nastupanje zastarjelosti.....	97
PRILOG 3: STATISTIČKI PODACI O RADU TUŽILAŠTAVA	99
Analiza rada tužilaštava	99
Podignute optužnice	99
Donesene presude.....	99
Neriješeni predmeti.....	101
Zastarjelost krivičnog gonjenja.....	101

Struktura kriminala	101
Kvalitet i kvantitet rada	103

UVODNA RIJEČ PREDSDJEDNIKA VSTV-a

Poštovani,

zadovoljstvo mi je predstaviti vam Godišnji izvještaj Visokog sudskog i tužilačkog vijeća za 2016. godinu koji sadrži informacije o najznačajnijim aktivnostima i rezultatima rada VSTV-a i bosanskohercegovačkog pravosuđa u protekloj godini.

Vijeće je, kao i prethodnih godina, ostalo dosljedno svojoj misiji osiguranja nezavisnog, nepristranog i profesionalnog pravosuđa u BiH, koje omogućava jednak pristup pravdi i jednakost svih građana pred zakonom.

U protekloj godini, provedene su mnoge aktivnosti s ciljem poboljšanja efikasnosti i rada sudova i tužilaštva, osiguranja boljih uslova za rad sudija i tužilaca i učinkovitijeg pristupa pravdi građanima.

Kada je riječ o jednoj od ključnih nadležnosti VSTV-a, primjenom novih procedura, učinjen je značajan pomak ka postizanju objektivnijeg, transparentnijeg i efikasnijeg postupka imenovanja. Korištenjem savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija, kvalifikaciono i pismeno testiranje omogućilo je adekvatnu provjeru stručnosti prijavljenih kandidata pod istim uslovima.

Na osnovu statističkih pokazatelja, vidljivo je da su najbolje rezultate na usmenom razgovoru ostvarili upravo oni kandidati koji su na kvalifikacionom testu postigli najveći broj bodova, a i iz pravosudnih institucija u koje su ovi kandidati imenovani, dolaze pozitivne ocjene.

Pored postignutih rezultata pri imenovanjima u pravosudne institucije u prvom stepenu odlučivanja, VSTV je svjestan da je neophodno unaprijediti i ocjenjivanje stručnih sposobnosti kandidata koji već obavljaju sudijsku ili tužilačku funkciju, kako bi nova rješenja predstavljala garanciju izbora kandidata s najboljim stručnim i profesionalnim kvalifikacijama. Zato je VSTV u prvoj polovini 2016. godine aktivno radio na ujednačavanju kriterija za procjenu stvarnih kompetencija kandidata u postupku imenovanja i napredovanja, što je definirano Prijedlogom politike izbora i imenovanja nosilaca pravosudne funkcije, koja je usvojena u julu 2016. godine.

Mnogo polemike, da ne kažem gorčine, u javnosti su izazvali disciplinski postupci koji se vode protiv nosilaca pravosudnih funkcija. Svjesni smo da ovi postupci mogu uzrokovati zabrinutost i nepovjerenje građana u pravosudni sistem. Međutim, situacija i intencija su upravo suprotne!

Svrha utvrđivanja disciplinske odgovornosti i sankcioniranja nosilaca pravosudnih funkcija, koji nisu obavljali dužnosti u skladu sa svojom funkcijom i ukazanim povjerenjem, je upravo izgradnja kvalitetnijeg i pouzdanijeg sistema.

Neophodno je konstantno vršiti kontrolu kako bi se sistem osigurao i unapređivao. Tako uređen sistem, koji ima unutrašnje mehanizme za odstranjivanje elemenata koji su mogli dovesti do njegovog narušavanja, može se nositi s društvenim problemima iz njegove nadležnosti, a to je prije svih, borba protiv organiziranog kriminala i korupcije.

U idealnoj situaciji, u pravosudnom sistemu bi trebali biti isključivo čestiti i poštenu ljudi. Građani trebaju znati da su u najvećem broju, od preko 1450 sudija i tužilaca u našoj zemlji, upravo poštenu i čestiti ljudi. To su ljudi koji imaju profesionalni dignitet da procesuiraju svoje kolege i pokažu da sistem ima mehanizme unutrašnje samokontrole i da funkcioniše. Nismo ignorirali i „stavljali pod tepih“ probleme koji su identificirani, nismo prikrili i zaštitili svoje etički i profesionalno nepodobne članove i za takav naš stav ne očekujemo priznanje, ali očekujemo da se procesuiranje nosilaca pravosudnih funkcija objektivno i profesionalno predstavlja u javnosti.

Disciplinski postupci nisu jedini način na koji smo nastojali unaprijediti sistem. Na osnovu državne Strategije za borbu protiv korupcije od 2015. do 2019. godine i Akcionog plana za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije od 2015. do 2019. godine, VSTV je u julu 2016. godine usvojio Smjernice za izradu i provođenje plana integriteta u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine.

Plan integriteta je interni antikorupcijski dokument u kome je sadržan pregled identificiranih rizika te skup mjera pravne i praktične prirode kojima se sprječavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog i neetičnog ponašanja u okviru cjelokupnog funkcioniranja pravosudne institucije. Implementacija ovih planova u pravosudnim institucijama je naš prioritet u 2017. godini.

Ni tu nismo stali kada je riječ o unapređenju integriteta i digniteta pravosuđa. U okviru realizacije zadataka i ciljeva zacrtanih Strategijom za reformu sektora pravde u BiH u periodu od 2014. do 2018. godine kao i Strateškim planom VSTV-a u periodu od 2014. do 2018. godine u pogledu jačanja odgovornosti i integriteta pravosuđa, kao i realizacije zaključaka i preporuka EK koje su donesene nakon Seminara TAIEX-a o sukobu interesa u pravosuđu, VSTV je usvojio Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu BiH.

Smjernice su donesene nakon opsežne analize ovog pitanja i principa koji proističu iz međunarodno priznatih standarda definiranih međunarodnim dokumentima o nezavisnosti i nepristranosti pravosuđa, kao i standardima i preporukama koje se bave pitanjima sprečavanja korupcije i sukoba interesa u javnim organima. Prilikom izrade Smjernica, u kojoj su uz članove Vijeća učestvovala i predstavnice pravosudne zajednice, poseban akcent je dat jačanju povjerenja javnosti u pravosuđe i u tom kontekstu, konceptu sprečavanja ne samo stvarnog nego i prividnog sukoba interesa.

Još jedna pravosudna tema bila je predmet pojačanog interesa javnosti. Riječ je o imovinskim kartonima nosilaca pravosudnih funkcija. Čuli smo mnogo neutemeljenih kritika vezanih za ovo pitanje. U javnosti se nastojalo kreirati mišljenje da VSTV želi spriječiti javno objavljivanje imovinskih kartona sudija i tužilaca. To nije tačno i takve nedobronamjerne kritike jasno opovrgavaju naši strateški dokumenti i preporuke koje smo navodili u prethodnim godišnjim izvještajima.

VSTV je svjestan da postoji niz problema u ovoj oblasti, od zakonske neuređenosti do nesređenosti podataka koji se prikupljaju. Ukazivali smo na te probleme, i kao jedan od strateških prioriteta VSTV-a u okviru mjera za jačanje integriteta pravosuđa, definirali uspostavljanje funkcionalnog sistema za prikupljanje podataka o imovini i aktivnostima nosilaca pravosudnih funkcija i njihovu kontrolu. U novembru 2016. godine VSTV je započeo i realizaciju projekta u cilju uspostave sistema za elektronsko podnošenje, registraciju, obradu i praćenje finansijskih izvještaja sudija i tužilaca. Uspostavi ovog sistema prethodi provođenje neophodnih pravnih i tehničkih analiza, kako u pogledu unapređenja sadržaja finansijskih izvještaja u skladu s najboljim međunarodnim standardima i praksama, tako i u pogledu usvajanja podzakonskog akta kojim bi se na sveobuhvatan način reguliralo podnošenje, registracija, obrada i praćenje ovih izvještaja.

Efikasnost pravosuđa zauzima važnu ulogu na putu Bosne i Hercegovine ka evropskim integracijama. Stoga, VSTV od početka pravosudne reforme posebnu pažnju posvećuje unapređenju efikasnosti pravosuđa.

Dokaz tome su i kontinuirane aktivnosti koje iz godine u godinu poduzimamo i koje daju dobre rezultate u pogledu povećanja efikasnosti rada sudova.

Tokom 2016. godine nastavljen je pozitivan trend smanjenja broja neriješenih predmeta u sudovima za 35.450, odnosno za 10% u odnosu na 2015. godinu.

Ukoliko se uporede podaci iz 2016. sa stanjem na kraju 2011. godine uočava se smanjenje broja neriješenih predmeta za 49%. U 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, uočen je pozitivan trend u smanjenju broja neriješenih predmeta u sudovima na izvršnom, krivičnom, parničnom, prekršajnom, privrednom i upravnom referatu u rasponu do 14% na pojedinim referatima.

Također, u korist naših građana i u cilju rješavanja predmeta u početnoj fazi, kako bi se smanjio veliki broj starih predmeta, nastojimo promovirati i tzv. alternativne načine rješavanja sudskih sporova, i u 2016. godini smo, sa ukupno zaključene 7.364 sudske nagodbe, do sada postigli najbolji rezultat. U poređenju s 2011. godinom, u kojoj su zaključene 4.384 sudske nagodbe, u 2016. godini došlo je do porasta predmeta riješenih na ovaj način za 67%.

Pozitivan trend rješavanja najstarijih predmeta konstantno se bilježi. Tako su sudovi tokom 2016. godine riješili 167.369 najstarijih predmeta od planiranih 198.558 što predstavlja 85% realizacije planova za 2016. godinu. Promatrajući rezultate ostvarene u okviru planova za rješavanje predmeta od početka njihove primjene do kraja 2016. godine, sudovi su na ovaj način riješili preko 600.000 najstarijih predmeta.

Zahvaljujući primjeni spomenutih planova, sudovi su u periodu od 2011. do 2016. godine rješavanjem najstarijih predmeta značajno izmijenili starosnu strukturu neriješenih predmeta. Preciznije, broj predmeta starijih od 14, 10 i pet godina smanjen je za 99% u odnosu na 2010. godinu.

VSTV redovno prati trendove u pogledu rješavanja i dužine trajanja neriješenih i riješenih stečajnih predmeta. S aspekta analize statističkih podataka, tokom 2016. godine sudovi su rješavali najstarije stečajne predmete.

Značajni rezultati ostvareni su i u tužilaštvima. Tokom 2016. godine riješena su 3.264 predmeta starija od dvije godine. Na kraju 2016. godine zabilježeno je smanjenje broja neriješenih KTA predmeta za 17% u odnosu na 2015. godinu, u brojkama sa 18.661 broj predmeta se smanjio na 15.396. Broj neriješenih KTN predmeta na kraju 2016. godine smanjen je za 13% u odnosu na 2015. godinu, u brojkama sa 214.584 na 185.956.

Ukupan stepen realizacije planova za rješavanje starih predmeta u svim tužilaštvima na kraju 2016. godine bio je 76%. Broj starih predmeta 2015. godine bio je 8.233, a 2016. godine 5.296, što predstavlja ukupno smanjenje broja neriješenih starih predmeta za 36%.

Tužilaštva su u prosjeku ostvarila kolektivnu normu od 119%, što je u odnosu na 2015. godinu povećanje za 13%.

Prosječni kvalitet tužilačkih odluka u 2016. godini bio je kvalitet optužnica 94% i kvalitet naredbi o neporovođenju i obustavi istraga 99%.

Naglasili bismo da su tokom 2016. godine tužilaštva podigla 13.482 optužnice, od čega 193 optužnice za krivična djela korupcije.

Trajanje predmeta ratnih zločina u sudovima za bosanskohercegovačko pravosuđe predstavlja jedno od važnih pitanja kada se govori o efikasnosti pravosuđa. Tako je VSTV tokom 2016. godine putem Projekta IPA 2013, pratio trend broja i dužine trajanja predmeta ratnih zločina u svim nadležnim sudovima. Na osnovu posljednje provedene analize, uočen je trend povećanja broja riješenih predmeta ratnih zločina u sudovima.

VSTV je u proteklom periodu uspješno realizirao i aktivnosti usmjerene ka stvaranju fizičkih i tehničkih preduslova za efikasan rad pravosudnih institucija. U 2016. godini započeli su radovi na rekonstrukciji postojeće zgrade i izgradnji novog dijela zgrade Osnovnog suda u Banjoj Luci, rekonstrukciji i dogradnji zgrade Okružnog suda u Banjoj Luci, izgradnji nove zgrade Kantonalnog suda u Bihaću, izgradnji aneksa zgrade Tužilaštva BiH, te rekonstrukciji objekta u kojem su smješteni Okružno tužilaštvo u Doboju, Okružni sud u Doboju, Okružni privredni sud u Doboju i Osnovni sud u Doboju. Nadalje, u 2016. godini završena je izgradnja nove zgrade Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona, rekonstrukcija zgrade Tužilaštva Hercegovačko-neretvanskog kantona, kao i rekonstrukcija i dogradnja potkrovlja Kantonalnog suda u Mostaru.

Vladavina prava jedan je od najvećih izazova na putu Bosne i Hercegovine ka članstvu u Evropsku uniju.

Kako bi se našoj zemlji olakšao proces prilagodbe evropskim standardima, Evropska komisija je u okviru procesa stabilizacije i pridruživanja 2011. godine uvela novi instrument poznat kao Strukturirani dijalog o pravosuđu. VSTV je, u ulozi ravnopravnog učesnika ovog Dijaloga, realizirao brojne aktivnosti kao djelotvoran odgovor na preporuke Evropske komisije. Sa svoje strane, Komisija je utvrđivanjem preporuka i odgovornosti za njihovu realizaciju istakla značaj VSTV-a u procesu uspostavljanja vladavine prava i podržala tehničke razgovore usmjerene na jačanje funkcije institucije.

Kako bi se osiguralo da se proces reforme pravosuđa nastavi provoditi u skladu s evropskim standardima, te nakon što je Bosna i Hercegovina u februaru 2016. godine uputila zahtjev za članstvo u Evropsku uniju, iniciran je poseban vid saradnje između VSTV-a i Evropske

komisije, Peer Review, koji podrazumijeva analizu određenog sektora u državi kandidatu za članstvo u Uniji.

Peer Review je u VSTV-u poduzet u oblastima od posebnog značaja, konkretno vezano za Poslovnik VSTV-a, postupak imenovanja i disciplinski postupak. Preporuke proizišle iz Peer Review-a ukazuju na moguća rješenja spornih pitanja s ciljem unapređenja postojećeg sistema. Tokom saradnje s evropskim stručnjacima, VSTV je predstavio više tekućih aktivnosti, kao i onih koje su planirane za unapređenje funkcionalnosti pravosuđa, što bi u konačnici trebalo rezultirati usklađivanjem domaćeg sistema sa zakonodavstvom i standardima Evropske unije.

Prije nego uputim riječ zahvalnosti akterima koji su doprinijeli ostvarivanju pozitivnih rezultata u pravosuđu, upoznao bih javnost sa činjenicom da su i nezavisni izvori, poput USAID-ovog projekta Measure, ukazali na pozitivne pomake u pravosuđu naše zemlje, konkretno kada je riječ o percepciji i povjerenju građana u pravosuđe, povećanju broja riješenih predmeta u sudovima i tužilaštva i sposobnosti pravosudnog sistema u borbi protiv korupcije. Ovi pomaci nas raduju i daju nam dodatnu snagu i motivaciju da ih nastojimo povećati u narednom periodu.

Brojne aktivnosti koje su prezentirane u Izvještaju, VSTV je realizirao uz pomoć i podršku naših prijatelja, donatora iz međunarodne zajednice, prije svih Evropske unije, Švedske, Norveške, Švicarske, Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i Češke kojima dugujemo iskrenu zahvalnost.

I na kraju, kao i prethodnih godina, posebnu zahvalnost upućujem kolegama, sudijama i tužiocima, kao i drugim zaposlenim u profesionalnoj pravosudnoj zajednici. Bez njihove posvećenosti, istrajnog rada i dosljednih napora, VSTV ne bi mogao aktivno i uspješno provoditi reformu pravosuđa.

Predsjednik VSTV-a,
Milan Tegeltija

SASTAV VSTV-a

Milan Tegeltija, predsjednik VSTV-a

Mandat: od jula 2014. do jula 2018. godine

Sudije okružnih, osnovnih, okružnih privrednih sudova Republike Srpske i Višeg privrednog suda u Banjoj Luci izabrali su sudiju Milana Tegeltiju za člana VSTV-a u junu 2014. godine.

Za predsjednika VSTV-a izabran je na inauguralnoj sjednici VSTV-a u julu 2014. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije Osnovnog suda u Banjoj Luci.

Ružica Jukić, potpredsjednik VSTV-a

Mandat: od juna 2016. do juna 2020. godine

Sudije kantonalnih i općinskih sudova u Federaciji BiH izabrali su sudiju Ružicu Jukić za člana VSTV-a u maju 2016. godine. Ponovo je izabrana za potpredsjednika VSTV-a na sjednici VSTV-a održanoj 26. maja 2016. godine za drugi mandat.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije u Općinskom sudu u Tuzli.

Jadranka Lokmić-Misirača, potpredsjednik VSTV-a

Mandat: od novembra 2016. do novembra 2020. godine

Tužioci Tužilaštva Bosne i Hercegovine izabrali su tužioca Jadranku Lokmić Misirača za člana VSTV-a u septembru 2016. godine. Ponovo je izabrana za potpredsjednika VSTV-a na sjednici VSTV-a održanoj 12. oktobra 2016. godine za drugi mandat.

U pravosuđu obavlja funkciju zamjenika glavnog tužioca u Tužilaštvu Bosne i Hercegovine.

Zijad Kadrić, član VSTV-a

Mandat: od aprila 2013. do aprila 2017. godine

Pravosudna komisija Brčko Distrikta BiH izabrala je sudiju Zijada Kadrića za člana VSTV-a u martu 2013. godine za drugi mandat.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije Apelacionog suda Brčko Distrikta BiH.

Goran Radević, član VSTV-a

Mandat: od februara 2013. do februara 2017. godine

Sudije Suda Bosne i Hercegovine izabrali su sudiju Gorana Radevića za člana VSTV-a u februaru 2013. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije u Sudu Bosne i Hercegovine.

Goran Nezirović, član VSTV-a

Mandat: od februara 2013. do februara 2017. godine

Sudije Vrhovnog suda Federacije BiH izabrali su sudiju Gorana Nezirovića za člana VSTV-a u februaru 2013. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije Vrhovnog suda Federacije BiH.

Violanda Šubarić, član VSTV-a

Mandat: od septembra 2015. do septembra 2019. godine

Sudije Vrhovnog suda Republike Srpske izabrali su sudiju Violandu Šubarić za člana VSTV-a u junu 2015. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije u Vrhovnom sudu Republike Srpske.

Slavo Lakić, član VSTV-a

Mandat: od jula 2014. do jula 2018. godine

Tužioci Federalnog tužilaštva FBiH izabrali su tužioca Slavu Lakića za člana VSTV-a u maju 2014. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju tužioca u Federalnom tužilaštvu FBiH.

Mahmut Švraka, član VSTV-a

Mandat: od novembra 2014. do novembra 2018. godine

Tužioci Republičkog tužilaštva Republike Srpske izabrali su tužioca Mahmuta Švraku za člana VSTV-a u novembru 2014. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju glavnog tužioca u Republičkom tužilaštvu Republike Srpske.

Alma Džaferović, član VSTV-a

Mandat: od septembra 2013. do septembra 2017. godine

Tužioci kantonalnih tužilaštava u Federaciji BiH izabrali su tužioca Almu Džaferović za člana VSTV-a u septembru 2013. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju tužioca u Kantonalnom tužilaštvu Tuzlanskog kantona.

Željka Radović, član VSTV-a

Mandat: od februara 2015. do februara 2019. godine

Tužioci okružnih tužilaštava u Republici Srpskoj izabrali su tužioca Željku Radović za člana VSTV-a u decembru 2014. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju glavnog tužioca u Okružnom tužilaštvu u Doboju.

Jadranka Ivanović, član VSTV-a

Mandat: od juna 2015. do juna 2019. godine

Advokatska komora Republike Srpske izabrala je advokata Jadranku Ivanović za člana VSTV-a u martu 2015. godine.

Radi kao advokat u Advokatskom uredu u Banjoj Luci.

Ilijas Midžić, član VSTV-a

Mandat: od januara 2013. do januara 2017. godine

Advokatska komora Federacije BiH izabrala je advokata Ilijasa Midžića za člana VSTV-a u decembru 2012. godine.

Radi kao advokat u Advokatskom uredu u Bijaću.

Milana Popadić, član VSTV-a

Mandat: od decembra 2012. do septembra 2016. godine

Vijeće ministara BiH izabralo je Milanu Popadić za člana VSTV-a u decembru 2012. godine.

Radi kao pomoćnik ministra u Sektoru za pravosudne organe u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine.

Milijana Buha, član VSTV-a

Mandat: od oktobra 2016. do oktobra 2020. godine

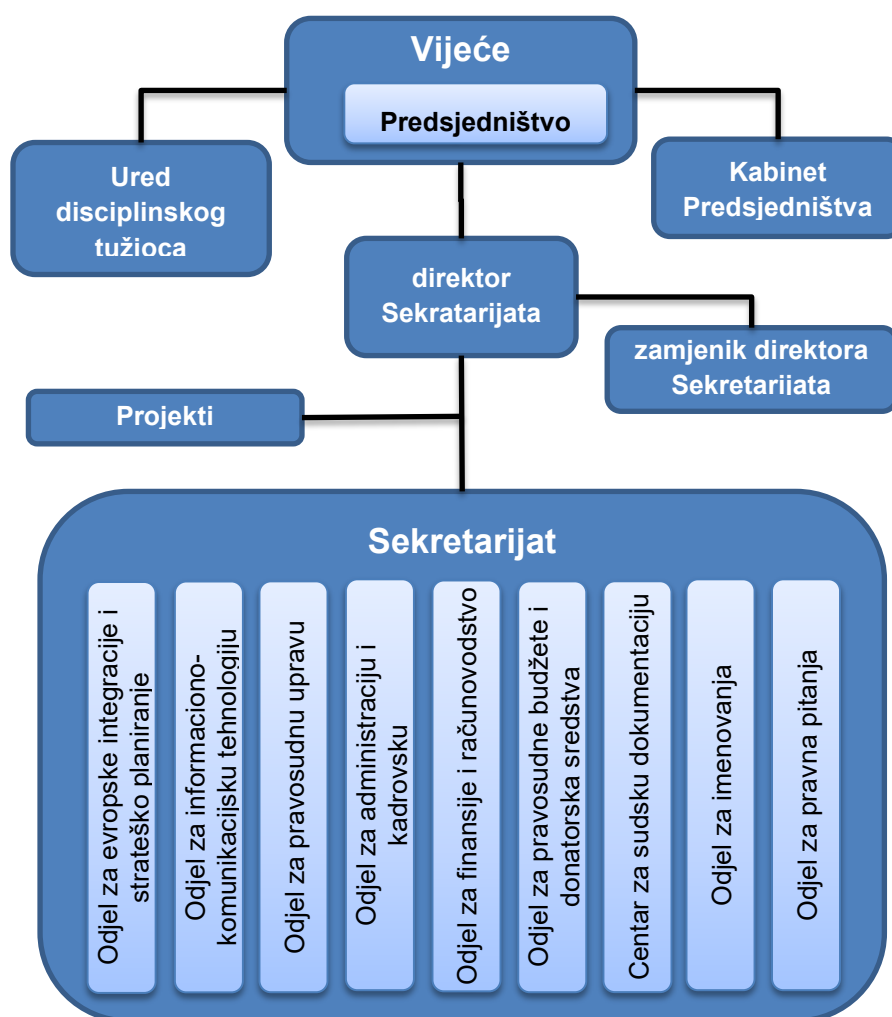
Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH izabrao je Milijanu Buha za člana VSTV-a u augustu 2016. godine.

Radi kao viši asistent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci.

Tokom 2016. godine došlo je do izmjena u sastavu VSTV-a, kako slijedi:

- Milijana Buha, viši asistent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, je ispred Parlamentarne skupštine BiH zamijenila advokata Zdravka Rajića, kojem je 23. oktobra 2016. godine istekao drugi mandat.
- Monika Mijić je ispred Vijeća ministara BiH zamijenila Milanu Popadić s početkom mandata od 29. decembra 2016. godine.

Organizaciona struktura VSTV-a

Na dan 31. 12. 2016. godine, u VSTV-u je bilo 132 zaposlenih od kojih se 81 finansira iz budžeta VSTV-a, a 51 je angažirano na realizaciji projektnih aktivnosti VSTV-a i finansira se iz donatorskih sredstava. Na dan 31. 12. 2016. godine u toku je bilo ukupno dvanaest (12) konkursnih procedura za popunjavanje pozicija (četiri za budžetske pozicije i osam za projektne pozicije), od kojih je jedna po javnom konkursu za nepopunjena radna mjesta na neodređeno vrijeme (pozicija glavnog disciplinskog tužioca), i tri po konkursima za prijem na

određeno vrijeme do povratka zaposlenika s neplaćenog odsustva, kao i osam konkursnih procedura za projektne pozicije na određeno vrijeme koje se finansiraju iz donatorskih sredstava. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u VSTV-u predviđena su 103 radna mjesta na neodređeno vrijeme. Na osnovu mjera uštede u budžetu institucija BiH iskazanim u pismu namjere za zaključivanje Stand By aranžmana upućenog Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), kojim se ograničava zapošljavanje u institucijama BiH na nivou iz 2009. godine, maksimalni odobreni broj zaposlenih u VSTV BiH je 84.

BUDŽET VSTV-a

VSTV dio svojih aktivnosti finansira iz odobrenih sredstava budžeta institucija BiH, a projektne aktivnosti usmjerene na reformu pravosuđa finansiraju se iz donatorskih sredstava i projekta višegodišnjih kapitalnih ulaganja.

Finansiranje aktivnosti VSTV-a

U skladu sa Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnim obavezama BiH¹, VSTV-u je za 2016. godinu odobren budžet u iznosu od 4.759.000 KM. U okviru navedenog iznosa 4.734.000 KM je planirano za tekuće izdatke, a 25.000 KM za kapitalna ulaganja.

Dodatno, u budžet za 2016. godinu prenesena su neutrošena sredstva za projekt višegodišnjih kapitalnih ulaganja pod nazivom „Projekt informatizacije i jačanja kapaciteta pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini” u iznosu od 1.118.104 KM, te je ukupan budžet VSTV-a za 2016. godinu iznosio 5.877.104 KM.

Izvršenje budžeta u 2016. godini iznosi 5.685.033 KM odnosno 97%.

Tabela 1: Izvršenje budžeta po stavkama

VRSTA RASHODA	Odobreni budžet	Korigirani budžet	Izvršenje budžeta	Indeks
I TEKUĆI IZDACI	4.734.000	4.712.921	4.534.411	96%
Bruto plaće i naknade	3.327.000	3.327.000	3.194.917	96%
Naknade troškova zaposlenih	154.000	130.000	126.295	97%
Putni troškovi	191.000	241.000	240.423	100%
Izdaci za telefonske i poštanske usluge	63.000	48.000	47.778	100%
Izdaci za energiju i komunalne usluge	107.000	95.000	95.000	100%
Nabavka materijala	18.000	11.000	10.913	99%
Izdaci za usluge prijevoza i gorivo	51.000	39.000	37.618	96%
Troškovi zakupa	1.000	500	492	98%
Izdaci za tekuće održavanje	441.000	430.421	417.974	97%
Izdaci za osiguranje i troškove platnog prometa	6.000	6.000	4.181	70%
Ugovorene usluge	375.000	385.000	358.821	93%
II KAPITALNI IZDACI	25.000	417.340	405.733	97%
Nabavka opreme	25.000	364.122	362.190	99%
Nabavka stalnih sredstava u obliku prava		53.218	43.543	82%
III KAPITALNI GRANTOVI	0	750.764	744.889	99%
Kapitalni grantovi drugim nivoima vlasti		750.764	744.889	99%
UKUPNO I+II+III	4.759.000	5.881.025	5.685.033	97%

Revizije

Ured za reviziju institucija BiH (u daljnjem tekstu: UZR) je u 2016. godini izvršio završnu reviziju za 2015. godinu na bazi uzorka značajnih stavki tekućih i kapitalnih izdataka, primljenih donacija i do tada izvršenih javnih nabavki.

UZR je u Izvještaju za 2015. godinu, uz skretanje pažnje, dao sljedeće **pozitivno** mišljenje: „Prema našem mišljenju, **finansijski izvještaji Vijeća prikazuju fer i**

¹ „Službeni glasnik BiH”, broj 101/15

istinito, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda na dan 31. 12. 2015. godine i izvršenja budžeta za godinu koja se završila na navedeni datum, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja. **Aktivnosti, finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvještajima Vijeća u toku 2015. godine bile su u svim značajnim aspektima usklađene s odgovarajućim zakonima i propisima.“**

Na osnovu preporuka UZR-a pokrenute su potrebne aktivnosti i preduzete odgovarajuće mjere.

Finansiranje projektnih aktivnosti usmjerenih na reformu pravosudnog sistema iz donatorskih sredstava

U skladu sa članom 15, stav 9, Zakona o VSTV-u² precizirano je sljedeće: „Vijeće može primati sredstva od međunarodnih donatora za operativni budžet Vijeća kao i za posebne projekte reforme pravosuđa van operativnog budžeta Vijeća. Sredstva se uplaćuju na poseban račun, otvoren kod Centralne banke BiH. Sredstva se troše po nalogu direktora Sekretarijata, u skladu s propisima o izvršenju donatorskih sredstava koje donosi Vijeće i u skladu s uslovima ugovora o donacijama potpisanim s donatorom.“

U toku 2016. godine, iz donatorskih sredstava finansirano je osam projekata namijenjenih reformi pravosuđa, usmjerenih na jačanje kapaciteta pravosuđa.

Tabela 2: Pregled donatora i ukupno raspoloživih sredstava po svakom projektu u toku 2016. godine

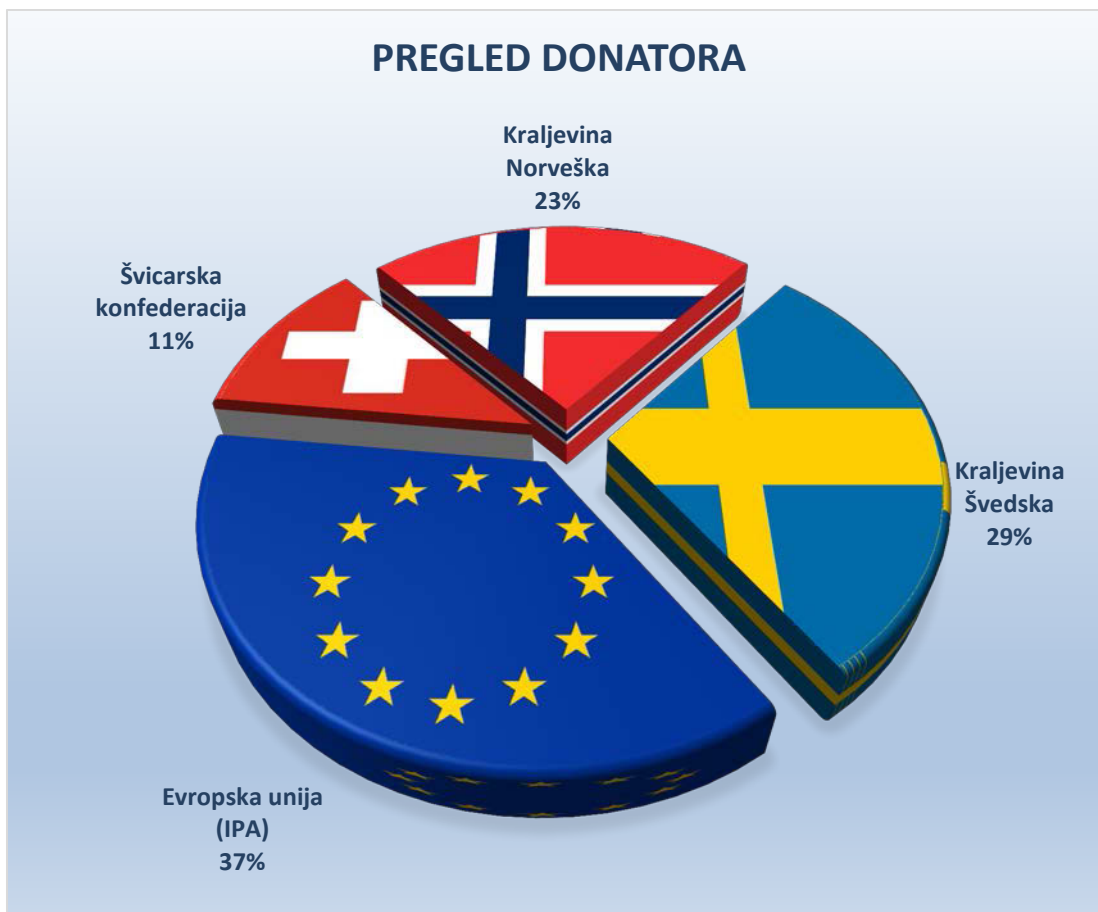
Izvor finansiranja i naziv projekta	Ukupno raspoloživa sredstva u 2016. (u KM)	Ukupno utrošena sredstva u 2016. (u KM)	Period implementacije projekta
1. Donacija Republike Češke			
Pregled i dorada ispitnih zadataka u cilju formiranja banke ispitnih zadataka	1.896	0	od januara 2012. do daljnjeg
2. Donacija Kraljevine Švedske			
Projekt za unapređenje efikasnosti pravosuđa	2.099.073	2.065.009	novembar 2012. – oktobar 2016.
3. Donacija Evropske unije (IPA 2012)			
Konsolidacija i daljnji razvoj pravosudnog komunikacionog i informacionog sistema	403.061	170.596	januar 2014. - januar 2016.
4. Donacija Švicarske konfederacije i Kraljevine Norveške			
Podrška pravosuđu Bosne i Hercegovine – Jačanje uloge tužilaca u krivično-pravnom sistemu, faza 2	2.400.492	1.526.390	decembar 2014. - novembar 2018.

² „Službeni glasnik BiH”, br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08.

5. Donacija Kraljevine Norveške			
Projekt unapređenja efikasnosti pravosuđa II	1.283.655	564.999	juli 2015. - juli 2018.
6. Donacija Kraljevine Norveške			
Sistem upravljanja ljudskim resursima u pravosuđu Bosne i Hercegovine, faza II	419.274	158.484	juli 2015. - juli 2017.
7. Donacija Evropske unije (IPA 2013)			
Konsolidacija i daljnji razvoj pravosudnog komunikacionog i informacionog sistema	3.960.758	1.443.106	januar 2016. - januar 2018.
8. Donacija Kraljevine Švedske			
Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH – faza II	1.411.038	443	novembar 2016. - oktobar 2019.

Najznačajniji donatori u 2016. godini su Evropska unija, sa učešćem od 37% u ukupnoj vrijednosti donatorskih sredstava te Kraljevina Švedska, sa učešćem od 29%. Značajna sredstva izdvojile su Kraljevina Norveška i Švicarska agencija za razvoj i saradnju.

Grafikon 1

Revizije

Nezavisni revizori su tokom 2016. godine izvršili revizije sljedećih grantova:

- revizija godišnjeg finansijskog izvještaja projekta „Podrška pravosuđu Bosne i Hercegovine – Jačanje uloge tužilaca u krivično-pravnom sistemu, faza 2” (donator Švicarska Konfederacija i Kraljevina Norveška),
- revizija godišnjeg finansijskog izvještaja projekta „Projekt unapređenja efikasnosti pravosuđa II” (donator Kraljevina Norveška),
- revizija godišnjeg finansijskog izvještaja projekta „Sistem upravljanja ljudskim resursima u pravosuđu Bosne i Hercegovine, faza II” (donator Kraljevina Norveška),
- revizija finalnog finansijskog izvještaja „Projekta za unapređenje efikasnosti pravosuđa“ (donator Kraljevina Švedska),
- revizija finalnog finansijskog izvještaja projekta „Konsolidacija i daljnji razvoj pravosudnog informacionog i komunikacionog sistema – IPA 2012“ (donator Evropska unija).

Prilikom navedenih revizija vršena je provjera finansijske regularnosti, usklađenosti s projektnim ciljevima, ekonomičnosti i efikasnosti u vođenju projekata, primjerenosti, relevantnosti i funkcionalnosti internih kontrola.

Izvještaji nezavisnih revizora u 2016. godini potvrdili su da su projekti implementirani u skladu sa sporazumima s donatorima, Zakonom o VSTV-u BiH, Poslovnikom VSTV-a BiH, internim aktima Vijeća i drugim relevantnim propisima, kao i da su odobrena sredstva utrošena za namjene predviđene projektnim prijedlozima.

Ulaganja u pravosuđe u Bosni i Hercegovini

U periodu od 2004. do 2016. godine VSTV BiH je osigurao sredstva u iznosu od 86 miliona KM za realizaciju projektnih aktivnosti u pravosudnim institucija na svim nivoima vlasti.

U ovaj iznos uključeni su projekti koje je VSTV BiH direktno realizirao, kao i projekti koje je realizirala Delegacija Evropske unije u BiH, a u kojima je VSTV BiH bio partner.

Najveći pojedinačni donator čija su sredstva uložena u nabavku računarske opreme, softvera i ostale opreme za potrebe informatizacije pravosuđa na svim nivoima vlasti, te rekonstrukcije i opremanje zgrada pravosudnih institucija je Evropska unija sa 42,9 miliona KM.

Slijede Kraljevina Norveška s donacijama u ukupnom iznosu od 12,4 miliona KM, te Kraljevina Švedska sa 9,1 milion KM.

U ukupnoj strukturi sredstava 53,6 miliona KM je uloženo za nabavku opreme, 19,2 miliona KM u rekonstrukcije zgrada, a 3,6 miliona KM u održavanje pravosudnog informacionog sistema.

Iz budžeta institucija BiH VSTV-u, za navedeni period, dodijeljeno je 16,5 miliona KM za nabavku računarske opreme, softvera i ostale opreme u okviru Projekta informatizacije i jačanja kapaciteta pravosudnih institucija u BiH te za održavanje pravosudnog informacionog sistema i ostale tekuće izdatke za potrebe pravosuđa.

Poglavlje 1: EVROPSKE INTEGRACIJE

1.1 Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2016. godinu

Evropska komisija je u novembru 2016. godine sačinila i Bosni i Hercegovini (BiH) dostavila Izvještaj o Bosni i Hercegovini za 2016. godinu (Izvještaj) koji sadrži ključne nalaze o vladavini prava i funkcioniranju pravosudnog sistema u BiH. S obzirom na to da je Evropska unija u decembru 2014. godine zauzela novi pristup prema BiH, kojim se mijenja redoslijed uslova koje je potrebno ispuniti kako bi zemlja postigla napredak u procesu evropskih integracija i rješavanju socioekonomskih pitanja, u Izvještaj je uključen i set preporuka za provođenje aktivnosti.

U Izvještaju se navodi da je pravosudni sistem BiH dostigao određeni nivo pripremljenosti, te da je postignut određeni napredak u pogledu ispunjavanja pojedinih prošlogodišnjih preporuka³ po pitanju odgovornosti i integriteta u pravosuđu:

- usvajanje seta smjernica o sukobu interesa od strane VSTV-a,
- izrada planova integriteta i
- disciplinske mjere.

Međutim, veći broj preporuka nije ispunjen:

- nije usvojen Akcioni plan za provedbu Strategije za reformu sektora pravde za period od 2014. do 2018. godine,
- sporo rješavanje zaostalih komunalnih predmeta u sudovima i neadekvatan izvršni postupak i dalje narušavaju efikasnost pravosudnih organa,
- disciplinske sankcije i sankcije za kršenje etičkih pravila još uvijek nemaju zadovoljavajući preventivni učinak,
- nastavljene su politički motivirane prijetnje upućene pravosuđu; potrebno je ojačati nezavisnost sudstva, uključujući i nezavisnost od političkog utjecaja.

Pored toga, u Izvještaju se navodi da bi BiH u narednoj godini posebno trebala uraditi sljedeće:

- usvojiti Akcioni plan za provedbu Strategije za reformu sektora pravde za period od 2014. do 2018. godine i uspostaviti jasan sistem za praćenje,
- provesti smjernice o sukobu interesa, disciplinskim sankcijama i integritetu u pravosuđu koje je usvojio VSTV,
- uvesti više kvalitativnih kriterija za imenovanje i ocjenjivanje rada sudija i tužilaca,
- nastaviti razvoj programa obuke, posebno početne obuke i obuke za rukovodeće pozicije, uključujući obuke o etičkim i disciplinskim pitanjima,
- provesti reformu zakona o izvršnom postupku kako bi se efikasno smanjio zaostatak u rješavanju komunalnih predmeta u sudovima i uvela medijacija pri sudu u odabranim pilot sudovima.

Nadalje, navedeno je da Zakon o VSTV-u još uvijek ima nedostataka, posebno u pogledu imenovanja i disciplinskih postupaka, sukoba interesa, prijave imovinskog stanja, kao i prava na žalbu na konačne odluke VSTV-a. Ova pitanja treba rješavati u svjetlu mišljenja Venecijanske komisije i preporuka Evropske komisije u okviru Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH.

Ostala pitanja koja se odnose na povećanje transparentnosti sjednica VSTV-a, unapređenje procedura glasanja, kao i izuzeća i premještaja sudija i tužilaca treba rješavati izmjenom važećeg Poslovnika.

³ Preporuka iz Izvještaja Evropske komisije za BiH za 2015. godinu.

Izveštaj sadrži ocjenu postignutog napretka i stanja u području *Vladavina zakona – funkcioniranje pravosuđa* s posebnim osvrtom na sljedeće:

– *Nezavisnost i nepristranost*: Principi nezavisnosti sudstva i samostalnosti tužilaštva ugrađeni su u pravne propise na svim nivoima i sadržani u entitetskim ustavima, iako ne i u Ustavu BiH. Ne postoje utvrđene procedure za sankcioniranje neprimjerenog utjecaja ili prijetnji kada je u pitanju nezavisnost pravosuđa. Nastavljene su politički motivirane prijetnje upućene sudovima i tužilaštvima, posebno na državnom nivou. Potrebno je poduzeti energične mjere protiv takve prakse. Ustavni i pravni okvir trebaju osigurati punu zaštitu od nezakonitog pritiska na nezavisnost, nepristranost i samostalnost sudija i tužilaca. Postoji potreba da se proširi osnova za žalbu protiv konačnih odluka VSTV-a, uključujući i odluke o imenovanju sudija i tužilaca, njihovom premještanju, kao i odluke u disciplinskim postupcima.

– *Odgovornost*: Kako bi dopunio postojeće propise i unaprijedio sveukupnu odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija VSTV je u julu, u okviru provedbe Reformske agende, usvojio smjernice koje se odnose na sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu, izradu planova integriteta u pravosuđu i unapređenje disciplinskog postupka. S druge strane, veoma „labavi“ propisi o prijavi imovinskog stanja nalažu neku vrstu finansijskog izvještaja kojeg treba da dostave sudije i tužioci, ali ne postoji mehanizam za njegovo objavljivanje ili provjeru. Ovo pitanje treba adekvatno riješiti unapređenjem zakonskog okvira. Treba ubrzati aktivnosti kako bi se osigurala efikasnost i učinkovitost disciplinskog postupka, uključujući reviziju postojećeg zakonskog okvira. Opseg pojedinih disciplinskih prekršaja treba precizirati, a politika sankcioniranja treba biti stroža imajući u vidu da su sankcije u disciplinskim postupcima protiv sudija i tužilaca kao sredstvo prevencije i dalje rijetke. Tokom izvještajnog perioda UDT je evidentirao 899 pritužbi protiv nosilaca sudskih i tužilačkih funkcija i donio 912 odluka u meritumu, uključujući i odluke u predmetima iz posljednjih godina. Pokrenut je 31 disciplinski postupak, izrečeno 28 disciplinskih mjera, uglavnom pismenih/javnih opomena ili smanjenja plaće i samo jedno razrješenje dužnosti. Odluke da se ne pokreće krivično gonjenje treba zasnivati na jasnom obrazloženju i treba postojati mogućnost za djelotvoran pravni lijek. VSTV može ukinuti konačnu odluku disciplinskog tužioca, koji ima ograničene mogućnosti za žalbu. Imajući u vidu da sudije i tužioci kojima je izrečena disciplinska mjera mogu ipak napredovati, prilikom razmatranja unapređenja potrebno je na odgovarajući način uzeti u obzir disciplinske mjere. Iako postoje etički kodeksi za sudije i tužioce, ne postoji formalni izvršni mehanizam za pokretanje disciplinskog postupka. Potrebno je poduzeti energičnije mjere protiv korupcije u pravosuđu.

– *Profesionalnost i stručnost*: Uvedeni su postupci kojima se uređuje stupanje u službu ili napredovanje na pravosudnoj ljestvici na osnovu zasluga i unapređenja. Naglasak se stavlja na profesionalizam i rezultate rada kandidata koji se mjere na osnovu objektivnih pokazatelja. Međutim, postoji niz nedostataka koje treba prioritetno rješavati, uglavnom revizijom podzakonskih akata kako bi se osiguralo da imenovanje sudija i tužilaca i upravljanje karijerom budu transparentniji, efikasniji i profesionalniji. Kako bi se to postiglo, potrebno je poduzeti sljedeće: objavljivati pitanja za kandidate koji se prijavljuju za osnovni nivo u pravosuđu, racionalizirati broj konkursa, ocjenjivati rezultate rada više na osnovu kvaliteta rada, uključujući i najviša rukovodeća mjesta na svim nivoima, i uvesti provjere integriteta. Osim toga, zakonodavno tijelo mora riješiti nedostatak djelotvornog pravnog lijeka protiv konačne odluke o imenovanju i ocjeni rezultata rada. Razrješenje je uređeno Zakonom o VSTV-u na temelju objektivnih kriterija. U praksi je broj slučajeva razrješenja veoma mali.

– *Kvalitet pravosudnog sistema*: Obuku sudija i tužilaca u BiH organiziraju entitetski centri za obuku sudija i tužilaca, koji imaju svoj budžet. Ovi centri još uvijek ne rade redovnu, sveobuhvatnu i analitičku procjenu potreba u pogledu obuka na temelju razvoja karijere, osposobljenosti za posao i redovnih ocjena rezultata rada. Višegodišnje programe obuke treba sistematski razvijati. Potrebno je uvesti nezavisni sistem praćenja i ocjenjivanja. Potrebno je unaprijediti sadržaj, metodologiju i organizaciju obuke, s naglaskom na usavršavanje znanja za postupanje u složenim predmetima. Svakodnevni rad sudova i tužilaštava prati se i mjeri kroz sistem upravljanja predmetima, putem kojeg se ocjenjuje rad sudija na osnovu godišnjeg obima posla. Svi sudovi i tužilaštva redovno izrađuju statističke izvještaje za VSTV, kao i godišnji izvještaj o radu, koji se dostavljaju nadležnim ministarstvima pravde i VSTV-u. Tokom izvještajnog perioda izdato je 38.196 novih kodova

za pristup predmetima za predstavnike stručne zajednice kako bi ostvarili elektronski pristup sudskim predmetima, a sistem je evidentirao više od 420.000 korisničkih pristupa. Iako je rad sudova sve transparentniji, pristup za zainteresirane strane je i dalje ograničen i potrebno je platiti naknadu. Ovo podrazumijeva pristup elektronskim verzijama odabranih odluka. Kako bi se postigla veća transparentnost, potrebno je unaprijediti uslove za snimanje sudskih postupaka, a odabrane sudske odluke treba staviti na raspolaganje većem broju stranaka, uz potpuno poštivanje propisa o zaštiti podataka. U cilju postizanja veće usklađenosti sudske prakse u cijeloj zemlji, te imajući u vidu nepostojanje vrhovnog suda na državnom nivou, tri zajednička panela sudova najviših instanci u BiH održala su sedam sjednica što je doprinijelo ujednačavanju sudske prakse u građanskim i upravnim, ali ne i u krivičnim stvarima. Kada su u pitanju alternativne metode rješavanja sporova, potrebno je unaprijediti kvalitet sudske i vansudske medijacije. Sudska nagodba se i dalje češće primjenjuje nego medijacija. Samo su dva predmeta upućena na medijaciju, u poređenju sa 6.280 predmeta u kojima je došlo do sudske nagodbe, što znači da je jedva 1% predmeta riješeno alternativnom metodom rješavanja sporova. Predložena je bolja medijacija pri sudu i u toku je pokretanje ove vrste medijacije u pilot sudovima. Cilj je uskladiti sistem medijacije u BiH s evropskim standardima i najboljim praksama. Budžetska sredstva dodijeljena sudovima i tužilaštvima u cijeloj BiH i VSTV-u u 2016. godini iznosila su 119.35 miliona eura⁴, odnosno 0,81% BDP-a, što je nešto manje nego u 2015. godini kada su izdvojena sredstva iznosila 0,85% BDP-a.

– *Efikasnost*: Prosječno trajanje sudskih postupaka u prvih šest mjeseci 2016. godine bilo je kraće u prvostepenim predmetima. U prosjeku su za rješavanje predmeta bila potrebna 354 dana⁵. Za drugostepene predmete opet je zabilježen blagi rast na 273 dana u prosjeku⁶. U 2015. godini zaprimljeno je 420.883 predmeta, a riješeno 452.485 predmeta u svim sudovima u BiH. Ovim je stopa rješavanja predmeta⁷ bila 108%. Zaostatak u rješavanju predmeta do kraja juna 2016. godine smanjen je za 5% u odnosu na 2015. godinu, sa ukupno 356.019 neriješenih predmeta. Zahvaljujući provedbi planova za smanjenje broja neriješenih predmeta, sudovi su riješili 111.282 stara predmeta od 187.118 predmeta planiranih za 2016. godinu, čime je 60% planiranih ciljeva realizirano već u prvih šest mjeseci 2016. godine.

– Pored dijela koji se odnosi na vladavinu prava i koji se najvećim dijelom odnosi na pravosuđe, Izvještaj sadrži i ocjenu i preporuke koje se odnose na borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala. U nastavku su dati ključni nalazi i preporuke u tom pogledu:

– *Borba protiv korupcije*: BiH je dostigla određeni nivo pripremljenosti u borbi protiv korupcije. Određeni napredak postignut je u realizaciji prošlogodišnjih preporuka da se usvoje akcioni planovi na različitim nivoima vlasti. Ipak, pravni i institucionalni okvir i dalje je neadekvatan, a rascjepkanost akcionih planova čini njihovu provedbu manje efikasnom. Neprimjenjivanje zakona štetno utječe na građane i institucije. Korupcija ostaje rasprostranjena u mnogim oblastima, te i dalje predstavlja ozbiljan problem. Političke izjave o opredijeljenosti na ovu temu nisu pretočene u konkretne rezultate. S tim u vezi, BiH bi u narednoj godini naročito trebala uraditi sljedeće:

- usvojiti dosljedne akcione planove i osigurati provedbu i praćenje strategija za borbu protiv korupcije, posebno na državnom nivou i nivou Republike Srpske,
- uspostaviti tijela za sprečavanje korupcije tamo gdje još nisu uspostavljena i osigurati njihovu saradnju s Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije,
- izmijeniti i dopuniti zakonodavstvo kako bi se osiguralo efikasno praćenje sukoba interesa na nivou BiH, FBiH i Brčko Distrikta, te unaprijediti propise koji reguliraju imovinske kartice i zaštitu prijavitelja korupcije (zviždača),
- osigurati provođenje oštrijih kazni za krivična djela korupcije kako bi se postigao jači preventivni učinak.

⁴ Nešto više u apsolutnom iznosu u odnosu na 2015. godinu.

⁵ Radi poređenja, 404 u 2015. godini i 437 u 2014. godini.

⁶ Radi poređenja, 269 u 2015. godini i 239 u 2014. godini.

⁷ Postotak riješenih predmeta u odnosu na novozaprimljene predmete.

– *Borba protiv organiziranog kriminala*: BiH dostigla je određeni nivo pripremljenosti u borbi protiv organiziranog kriminala. Određeni napredak postignut je u realizaciji prošlogodišnjih preporuka na način da su agencije u određenoj mjeri unaprijedile saradnju. Međutim, finansijske istrage se i dalje nedovoljno provode. Borba protiv organiziranog kriminala je i dalje od ključne važnosti za suzbijanje uplitanja kriminala u politički, pravni i ekonomski sistem u državi. S tim u vezi, BiH bi u narednoj godini naročito trebala uraditi sljedeće:

- ojačati okvir za interresornu saradnju između organa za provedbu zakona kako bi se omogućilo uspostavljanje specijaliziranih interresornih istražnih timova za rješavanje složenih slučajeva organiziranog kriminala, privrednog kriminala i korupcije, te raskrinkavanja kriminalnih mreža,
- unaprijediti propise o uzajamnom pristupu bazama podataka i razmjenu informacija između agencija za provedbu zakona i tužilaštava, kojima bi se detaljno propisale procedure i uzajamna prava pristupa,
- nastaviti razvoj učinkovitih sistema za zapljenu i povrat imovine na svim nivoima, uključujući i kapacitete za vođenje finansijskih istraga na način da se u potpunosti provode usvojeni zajednički minimalni standardi za sistem za rješavanje pitanja oduzimanja imovine u BiH u skladu s minimalnim standardima uspostavljenim u EU.

1.2 Realizacija preporuka iz Izvještaja Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2015. godinu

Evropska komisija je od 2015. godine primijenila novu metodologiju pripreme izvještaja za zemlje u procesu pridruživanja. Pored iznošenja ocjene trenutnog stanja spremnosti za pristupanje i ocjene za postignuti napredak u prethodnoj godini, Evropska komisija je za svaku oblast istakla nekoliko konkretnih prioriteta koje je neophodno provesti kako bi se kod narednog izvještavanja dobila što bolja ocjena. Budući da će od ocjene u narednom izvještaju zavisiti i dinamika napredovanja BiH u procesu pristupanja Evropskoj uniji, preporuka Evropske komisije je da iznesene prioritete treba ozbiljno shvatiti i ispuniti.

Kako bi se osiguralo provođenje prioriteta istaknutih u Izvještaju za BiH za 2015. godinu, usvojen je Akcioni plan za realizaciju prioriteta (Akcioni plan) koji je uključio prijedloge mjera nadležnih institucija na svim nivoima vlasti u BiH, te rokove za njihovu realizaciju. Na VSTV se odnose tri prioriteta iz oblasti *Politički kriteriji – Vladavina zakona – Funkcioniranje pravosuđa*, i to:

Prioritet br. 5. Jačati mehanizme odgovornosti i integriteta, posebno kroz disciplinski sistem koji će imati odvraćajući efekt i usvajanjem mjera za sprečavanje sukoba interesa;

Prioritet br. 6. Usvojiti plan za smanjenje neriješenih komunalnih predmeta;

Prioritet br. 7. Modernizirati obuku i osigurati potpun pristup sudskim odlukama.

U cilju njihove realizacije VSTV je predložio brojne mjere koje su uvrštene u Akcioni plan i koje su provođene u toku 2016. godine. Ove mjere zasnivaju se na strateškim i planskim dokumentima VSTV-a, uključujući i Akcioni plan koji je VSTV usvojio u septembru 2015. godine na osnovu preporuka s Radionice o vladavini prava i Pregled zaključaka, relevantnih dokumenata, indikatora i rokova provedbe, koji je usvojen na konferenciji „Razvojni put reforme pravosuđa“ održanoj u decembru 2015. godine.

O njihovoj realizaciji nadležne institucije iscrpno su izvještavale u aprilu i augustu 2016. godine, u okviru izrade Priloga i Dopune priloga institucija u BiH za redovni godišnji izvještaj o napretku BiH u procesu evropskih integracija. S tim u vezi, bitno je istaći sljedeće:

VSTV je usvojio Smjernice za izradu i provođenje plana integriteta u pravosudnim institucijama u BiH, kao i prateće dokumente, Metodološko uputstvo za izradu plana integriteta u pravosudnim institucijama BiH i Model plan integriteta, koji su dostavljeni svim pravosudnim institucijama u BiH. Pored toga, usvojen je Pravilnik o sukobu interesa članova VSTV-a BiH, kao i Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu, koje su dostavljene svim pravosudnim institucijama u BiH, i interne Smjernice za određivanje disciplinskih mjera u disciplinskim postupcima. Ovi dokumenti predstavljaju i implementaciju

ključnih principa za borbu protiv korupcije u pravosuđu u skladu s preporukama GRECO-a i mogu poslužiti kao osnova za buduće izmjene Zakona o VSTV-u.

VSTV je u julu 2016. godine usvojio dodatne kriterije i Politiku izbora i imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija, s ciljem ujednačavanja ocjene kompetencija kandidata na strukturiranim intervjuima.

U julu 2016. godine usvojeni su i novi Kriteriji za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH u skladu s preporukama GRECO-a i eksperata Evropske komisije, a u novembru Kriteriji za ocjenjivanje rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca i šefova odjela/odsjeka u tužilaštvima u BiH. U decembru 2016. godine usvojene su Izmjene kriterija za ocjenjivanje rada sudija u BiH i Izmjene kriterija za ocjenjivanje rada predsjednika sudova u BiH⁸.

Finaliziran je nacrt Strategije za početnu obuku i stručno usavršavanje za period od 2016. do 2019. godine, koja će sadržavati mjere za unapređenje sistema obuke.

Najveći broj neriješenih predmeta u sudovima odnosi se na komunalne predmete. U cilju ubrzanja njihovog rješavanja u prvostepenim sudovima i tražiocima izvršenja/ tužiocima se implementira Sistem za elektronsku obradu komunalnih predmeta SOKOP Mal, koji omogućava masovnu obradu predmeta ove vrste do faze provođenja izvršne radnje. SOKOP Mal je implementiran ili je u fazi implementacije u 22 suda i 14 tražilaca izvršenja/ tužilaca.

Pored navedenog, u toku je izrada prijedloga za unapređenje kodeksa sudijske i tužilačke etike u dijelu koji se odnosi na sukob interesa. Kako bi se kreirao mehanizam koji će osigurati tačno i transparentno navođenje imovine svih nosilaca pravosudnih funkcija, VSTV je pripremio projektni prijedlog za uspostavu elektronskog registra imovinskih kartona, koji je prihvatio švedski donator. Implementacija projekta započela je u novembru 2016. godine.

1.3 Reformska agenda za Bosnu i Hercegovinu u periodu od 2015. do 2018. godine

Reformska agenda predstavljala je odgovor na poziv Vijeća za vanjske poslove EU iz decembra 2014. godine za usvajanjem inicijalne Reformske agende, u skladu s pravnom stečevinom EU, te je ujedno tijesno povezana s ciljevima novog pristupa EU ekonomskom upravljanju na Zapadnom Balkanu. Napredak u njoj provedbi bio je uslov za upućivanje zahtjeva BiH za članstvo u EU.⁹

Reformska agenda obuhvaća set srednjoročnih prioriteta koji se odnose na šest područja, od kojih je za VSTV relevantno područje Vladavina prava i dobro upravljanje. Za ovo područje navodi se da je potrebno osigurati nepovratno osnaživanje vladavine prava, i to na temeljima konkretnog napretka u borbi protiv organiziranog kriminala, terorizma i korupcije. Cilj svih operativnih i institucionalnih aktivnosti je osiguranje sigurnijeg okruženja bez korupcije, za sve građane BiH. Istovremeno, vlasti na svim nivoima u BiH trebaju povećati svoje zalaganje da se povрати povjerenje građana u institucije odgovorne za vladavinu prava, i to razvojem njihovih kapaciteta, odgovornosti, profesionalizma i integriteta.

Kako bi se osigurala provedba Reformske agende, pripremljen je Akcioni plan kojim su utvrđene odgovorne institucije i rokovi za provedbu. VSTV je odgovoran za provedbu aktivnosti u okviru područja *Vladavina prava i dobro upravljanje*:

2. Uspostaviti učinkovitu prevenciju korupcije i sukoba interesa u pravosuđu:

2.1. Provoditi zajedničke obuke za tužioce, istražioce i policijske organe za rad na krivičnim djelima korupcije i poboljšanje koordinacije u tom procesu,

2.2. Izvršiti analizu zakona o sukobu interesa u BiH s ciljem utvrđivanja mogućnosti za učinkovitije suzbijanje sukoba interesa i pooštavanja krivičnih mjera za njihovo nepoštivanje,

⁸ Usvojene izmjene odnose se na: Uvođenje u kriterije osnova i parametara za ocjenu radnog učinka sudije i predsjednika suda koji nema u radu dovoljan broj predmeta za ostvarenje propisane godišnje individualne i kolektivne orijentacione norme.

⁹ Upućen 15. februara 2016. godine.

- 2.3. Na temelju analize predložiti izmjene i dopune Zakona o sukobu interesa u BiH za učinkovitije suzbijanje sukoba interesa i pooštrevanja krivičnih mjera za njihovo nepoštivanje,
- 2.4. Izvršiti sveobuhvatnu analizu zakonskih propisa za izjave o imovinskom stanju, s ciljem uspostave učinkovitog sistema kontrole, obrade podataka iz izjava o imovinskom stanju i eliminacije prepreka za njihovo javno objavljivanje,
- 2.5. Formirati elektronski registar izjava o imovinskom stanju,
3. Propisati objektivne kriterije za imenovanje nosilaca pravosudnih funkcija radi povećanja profesionalizma i integriteta,
4. Usvojiti mjere integriteta pravosudnog sistema u BiH,
5. Usvojiti nova pravila disciplinskog postupka i uvesti nove disciplinske mjere.

Veći dio ovih aktivnosti je realiziran, a detaljnije informacije nalaze se u potpoglavlju 1.2.

1.4 Strukturirani dijalog o pravosuđu između Evropske unije i Bosne i Hercegovine

Vladavina prava jedan je od najvećih izazova na putu ka članstvu BiH u EU. Kako bi se BiH olakšao proces prilagodbe standardima EU, Evropska komisija je u okviru procesa stabilizacije i pridruživanja 2011. godine uvela novi instrument koji je poznat kao Strukturirani dijalog o pravosuđu. Njime je Evropska komisija ponudila platformu za razgovore o svim reformama neophodnim za ostvarenje napretka u području usaglašavanja pravosuđa BiH s pravnom stečevinom i odgovarajućim standardima EU.

VSTV je, kao ravnopravan učesnik Strukturiranog dijaloga, realizirao brojne aktivnosti koje predstavljaju djelotvoran odgovor na preporuke Evropske komisije definirane u okviru Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH, a s ciljem osiguranja temeljnih principa pravosuđa - nezavisnosti, efikasnosti, nepristranosti i odgovornosti.

Evropska komisija je, sa svoje strane, utvrđivanjem preporuka i odgovornosti za njihovu realizaciju istakla značaj VSTV-a u procesu uspostavljanja vladavine prava i podržala tehničke razgovore usmjerene na jačanje funkcije VSTV-a.

Kako bi se osiguralo da se proces reforme pravosuđa nastavi provoditi u skladu s evropskim standardima, te nakon što je BiH u februaru 2016. godine uputila zahtjev za članstvo u EU, iniciran je poseban vid saradnje između VSTV-a i Evropske komisije. Radi se o misiji **Peer Review**, koja podrazumijeva proces analize određenog sektora u državi kandidatu za članstvo u EU. Ovaj proces rezultira izvještajima s preporukama, koji su dostupni isključivo Evropskoj komisiji, Direkciji za evropske integracije i instituciji u kojoj je misija izvršena.

Peer Review je u VSTV-u poduzet u oblastima od posebnog značaja za reformu pravosuđa u BiH: **Poslovnik VSTV-a, postupak imenovanja i disciplinski postupak**. Misija je rezultirala preporukama, koje su pripremili angažirani eksperti iz Evropske unije i koje imaju značaj smjernica u procesu pridruživanja. Evropska komisija je pritom izrazila očekivanje da će ih VSTV, kao i druge nadležne institucije u BiH, uzeti u obzir.

Preporuke koje su proizišle iz *Peer Review*-a ukazuju na moguća rješenja s ciljem unapređenja postojećeg sistema u smislu povećanja njegove efikasnosti, transparentnosti i integriteta. Smjernice za ovakvo daljnje unapređenje već postoje u najboljim evropskim praksama i preporukama konkretnih ekspertskih analiza, koje će činiti osnov za izmjene internih propisa, unapređenje IT podrške i preuređenje procedura. Također, bit će potrebne i određene izmjene primarnog zakonodavstva, na kojima VSTV u okviru svojih internih radnih tijela već radi. VSTV je formirao Stalnu komisiju sa zaduženjem da, između ostalog, koordinira poslove vezane za proces evropskih integracija, dok sve ostale komisije u okviru Vijeća već rade na analizi preporuka iz ekspertskih analiza (*Peer Review*) i pronalasku mogućnosti za njihovo usklađivanje u odnosu na ukupni sistem u BiH. Pomoć u provođenju navedenih unapređenja pružaju i međunarodni partneri u različitim oblicima.

Peer Review će u pretpristupnom periodu za VSTV predstavljati kontinuiran proces koji će se odvijati i u narednim godinama, dok će Evropska komisija postupanje po preporukama, po

potrebi, pratiti u kontekstu Strukturiranog dijaloga i Pododbora za pravosuđe, slobodu i sigurnost (Pododbor) u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Predmet prvog sastanka Pododbora¹⁰ bila su sva područja sadržana u 23. i 24. poglavlju, od kojih veliki dio spada u nadležnost VSTV-a. VSTV je dao značajan doprinos sastanku, čime je još jednom pokazao svoj proaktivan pristup u pružanju podrške i promicanju reforme pravosuđa na svim nivoima. VSTV je dodatno potvrdio svoje opredjeljenje u provođenju ekspertskih analiza (*Peer Review*) i preporuka iz izvještaja Evropske komisije za BiH. VSTV je ovom prilikom predstavio više aktivnosti koje su u toku i koje se planiraju s ciljem unapređenja funkcionalnosti pravosuđa što u konačnici treba rezultirati usklađivanjem domaćeg sistema sa zakonodavstvom i standardima EU. U zaključcima Pododbora navedene su neke od aktivnosti koje su predviđene za 2017. godinu, konkretno tri *Peer Review*-a koja se direktno odnose na pravosuđe: ocjenu rada nosilaca pravosudnih funkcija, izjave o imovinskom stanju i integritet, kao i aktivnosti vezane za efikasnost pravosuđa.

Značajnu podršku u toku 2016. godine pružao je i TAIEX – instrument Evropske komisije za tehničku pomoć putem prenosa znanja, organizacijom više razmjena najboljih praksi s drugim članicama EU u različitim oblastima, uključujući naknadu štete u krivičnim postupcima, komunikacija s javnošću i ostale aktuelne teme.

Predstavnici VSTV-a su uz pomoć TAIEX-a također dobili priliku da posjete relevantne pravosudne institucije u Italiji, i to: Pravosudno vijeće (Consiglio superiore della magistratura), Vrhovni sud i Javno tužilaštvo, te Direkciju za borbu protiv organiziranog kriminala i terorizma. Ova posjeta uključila je i upoznavanje sa sistemom kontinuiranog stručnog usavršavanja u Italiji. Posjetom su obuhvaćena neka od ključnih područja koja predstavljaju trenutne strateške prioritete u BiH, te je omogućeno bolje upoznavanje s italijanskim sistemom u nekim ključnim područjima, kao i problemima i rješenjima, te zakonskim i podzakonskim aktima koja su usvojena s ciljem njihovog prevazilaženja.

1.5 Projekti koje finansira Evropska unija

Vijeće ministara BiH je 10. jula 2013. godine odobrilo Državni paket IPA 2013, čime je omogućena realizacija projekata pretpristupne pomoći EU IPA 2013. Cilj ove pomoći je povećanje efikasnosti, profesionalizma i nezavisnosti cjelokupnog sektora pravde kako bi se osigurala vladavina prava, te na taj način BiH pripremila za pristupanje EU.

Projekti IPA 2013 obuhvaćeni su jedinstvenim prijedlogom za sektor pravde u BiH, koji je u trenutku usvajanja uključivao ukupno pet mjera. Pored niže pobrojanih mjera, u čijoj provedbi VSTV ima značajnu ulogu, ovaj paket je u okviru sektora pravde uključivao Mjeru 4 usmjerenu na unapređenje infrastrukture zatvora i Mjeru 5 usmjerenu na unapređenje kapaciteta institucija sektora pravde za izradu institucionalnih strateških planova i politika.

Mjera 1. Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija pravosudnih institucija: VSTV je provođenjem pripremnih aktivnosti u 2016. godini, uključujući izradu projektne dokumentacije, ispunio pretpostavke za početak implementacije mjere 1. Tako je izrađena projektna dokumentacija za: izgradnju palače pravde u Trebinju u kojoj će biti smještene tri pravosudne institucije, rekonstrukciju zgrade Osnovnog suda u Foči, rekonstrukciju i dogradnju zgrade Okružnog tužilaštva u Istočnom Sarajevu, izgradnju nove zgrade Općinskog suda u Tuzli, rekonstrukciju zgrade Kantonalnog suda u Tuzli i zgrade Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona, rekonstrukciju i dogradnju sprata zgrade Općinskog suda u Ljubuškom i rekonstrukciju i dogradnju zgrade Osnovnog suda u Gradišci. U 2016. godini započeli su radovi na: rekonstrukciji postojeće zgrade i izgradnji novog dijela zgrade Osnovnog suda u Banjoj Luci, rekonstrukciji i dogradnji zgrade Okružnog suda u Banjoj Luci, izgradnji nove zgrade Kantonalnog suda u Bihaću, izgradnji aneksa zgrade Tužilaštva BiH, te rekonstrukciji objekta u kojem su smješteni Okružno tužilaštvo u Doboju, Okružni sud u Doboju, Okružni privredni sud u Doboju i Osnovni sud u Doboju. Nadalje, u 2016. godini završena je izgradnja nove zgrade Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona, rekonstrukcija zgrade Tužilaštva Hercegovačko-neretvanskog kantona, kao i rekonstrukcija i dogradnja potkrovlja Kantonalnog suda u Mostaru.

¹⁰ Održan 1. i 2. decembra 2016. godine u Sarajevu.

Mjera 2. Uspostava adekvatnog sistema za efikasno procesuiranje predmeta ratnih zločina: EU je u svrhu provedbe ove mjere osigurala sredstva u iznosu od 14,8 miliona eura podrške sudovima i tužilaštvima za jačanje ljudskih i materijalnih kapaciteta neophodnih za procesuiranje predmeta ratnih zločina kroz pakete pomoći IPA 2012 i 2013. Cilj je smanjenje broja neriješenih predmeta ratnih zločina u tužilaštvima za 50% u petogodišnjem periodu (od 2014. do 2018. godine). Tokom provedbe prve faze projekta koja se finansira iz paketa pomoći IPA 2012, Delegacija EU u BiH je uz odobrenje Evropske komisije donijela odluku o promjeni metoda podrške sudovima i tužilaštvima za efikasnije procesuiranje predmeta ratnih zločina iz budžetske podrške u finansiranje putem direktnog granta. U okviru procesa transformacije pomoći za rad na predmetima ratnih zločina, VSTV je osiguravao podršku radu Nadzornog tijela za provođenje strategije za rješavanje predmeta ratnih zločina, te učestvovao u pripremi neophodne dokumentacije za realizaciju novog načina podrške. Nakon sklapanja ugovora o podršci sudovima i tužilaštvima, između Delegacije EU u BiH i Ministarstva finansija i trezora BiH, u decembru 2016. godine osigurane su pretpostavke za nastavak provedbe mjere 2 – IPA 2013. Projektne aktivnosti obuhvaćene ovim sporazumom započele su 20. 12. 2016. i trajat će do 6. 2. 2019. godine, s tim što su osigurana i sredstva za retroaktivnu isplatu plaća i naknada sudijama, tužiocima i drugom osoblju kojima nisu isplaćene plaće za period od 7. 3. do 20.12. 2016. godine, kao i za refundiranje sredstava koja su nadležna ministarstva osigurala u ove svrhe tokom 2016. godine. Ovim projektom osigurana je podrška za procesuiranje predmeta ratnih zločina u petnaest tužilaštava i osam sudova u BiH.

Mjera 3. Konsolidacija i daljnji razvoj pravosudnog komunikacionog i informacionog sistema: Prva faza provedbe mjere 3 u okviru projekta IPA 2012 završena je 23. 1. 2016. godine. Na temelju Sporazuma o finansiranju projekta sklopljenog između Delegacije EU u BiH i VSTV-a 24. 1. 2016. godine započela je druga faza implementacije ovog projekta, koji se finansira kroz paket IPA 2013, u trajanju od 24 mjeseca. Cilj projekta je osiguravanje niza pretpostavki za efikasno funkcioniranje pravosuđa u BiH, fokusirajući se na dva ključna aspekta: osiguravanje tehničkih preduslova i jačanje upravljačkih kapaciteta u pravosuđu. Za provedbu druge faze mjere 3 u okviru projekta IPA 2013 osigurano je ukupno 6.679.159 KM.

Poglavlje 2: NEZAVISNOST PRAVOSUĐA

Slijede najvažniji rezultati iz 2016. godine.

U decembru 2016. godine održana je Konferencija „Pravosuđe – stanje i perspektive“ na kojoj je kao posebna tema razmatrana nezavisnost pravosudnog sistema i institucionalne i materijalne pretpostavke za njeno puno ostvarenje i očuvanje.

2.1 VSTV i nezavisnost pravosuđa

U decembru 2016. godine održana je druga po redu konferencija „Pravosuđe – stanje i perspektive“, koju je VSTV organizirao uz podršku Specijalnog predstavnika Evropske unije u BiH, a na kojoj je kao posebna tema razmatrana nezavisnost pravosuđa u kontekstu međusobnog odnosa zakonodavne, izvršne i pravosudne vlasti i refleksija koju taj odnos ima u javnom prostoru.

Rad pravosuđa u kontinuitetu je u centru interesiranja javnosti, medija i političkih struktura. Stanje u pravosuđu općenito, postupanje po pojedinim vrstama predmeta, postupanje po pojedinačnim predmetima, integritet sudija i tužilaca, njihovi radni rezultati, pa i njihova privatnost, postupak imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija, njihova disciplinska odgovornost, te rad VSTV-a predstavljaju teme koje gotovo svakodnevno čine dio medijskih sadržaja ili predmet političkih rasprava, uz vrlo često snažno izražen kritički pristup. Takvo stanje samo po sebi ne mora biti problematično. I predstavnici pravosudne zajednice nerijetko uzimaju učešće u debatama koje se vode o navedenim temama sa ciljem njihovog sveobuhvatnog razmatranja i stručnih pojašnjenja. Potreba za otvorenošću i spremnošću na dijalog i kritiku, na strani nosilaca pravosudne vlasti, ne može se negirati principom nezavisnosti pravosuđa. Sudije i tužioci, kao nosioci javnih funkcija, moraju biti spremni na izlaganje određenoj kritici i preispitivanju njihovog rada. Ipak, granica između opravdane kritike i neprimjerenih pritisaka mora biti uspostavljena uz tendenciju da se poštuje i izbjegava njeno prekoračivanje.

Navodi o politički motiviranim pritiscima na pravosuđe, koji se kontinuirano ističu u izvještajima Evropske komisije za BiH, ukazuju da ta granica nije adekvatno uspostavljena u dosadašnjoj praksi.

Tako u izvještaju za 2016. godinu Komisija ističe: „Nastavljene su politički motivirane prijetnje upućene pravosuđu. Potrebno je ojačati nezavisnost sudstva, uključujući i nezavisnost od političkog utjecaja. ... Ne postoje utvrđene procedure za sankcioniranje neprimjerenog utjecaja ili prijetnji kada je u pitanju nezavisnost pravosuđa. Nastavljene su politički motivirane prijetnje upućene sudovima i tužilaštvima, posebno na državnom nivou. Potrebno je poduzeti energične mjere protiv takve prakse.“

Ustavni i pravni okvir trebaju osigurati punu zaštitu od nezakonitog pritiska na nezavisnost, nepristranost i samostalnost sudija i tužilaca.“

Nalazi iz izvještaja Evropske komisije ističu se i u izvještaju GRECO-a nakon četvrtog kruga evaluacije u kojem stoji da poštivanje nezavisnosti pravosuđa predstavlja izazov, da se nedovoljna pažnja koja se pridaje ovom pitanju manifestira u napetosti između organa zakonodavne, izvršne i sudske vlasti.

Samo u toku 2015. i 2016. godine, VSTV je više puta bio u prilici da reagira u situacijama kada je ocijenjeno da su ugled pravosuđa i njegova nezavisnost dovedeni u pitanje javnom debatom ili istupima od strane nosilaca izvršne ili zakonodavne vlasti, medija, kao i pripadnika advokatske struke. Najčešće se te situacije odnose na rad pravosudnih organa na državnom nivou i na procesuiranje predmeta ratnih zločina i organiziranog kriminala i korupcije. Najčešće zamjerke koje se stavljaju na teret pravosuđa odnose se na provođenje selektivne pravde u odnosu na procesuiranje predmeta ratnih zločina, ili na provođenje političke volje u kontekstu predmeta koji se odnose ili se dovode u vezu s nosiocima političkih funkcija ili imaju određeni značaj za politički život u BiH.

Teme rasprava koje se vode o pravosuđu nisu sporne, kao ni element kritiziranja kao njihov preovladavajući sadržaj, ali forma i intenzitet, koje ponekada poprimaju takve diskusije, a kojima se izlazi van okvira pravila profesionalnog ponašanja i okvira ovlaštenja pojedinaca, a

ulazi u sferu ocjene postupanja u pojedinačnim predmetima, na samo da može narušiti povjerenje u pravosuđe nego i otežati njegov rad, koji mora biti oslobođen svih pritisaka.

Odnos nezavisnosti i odgovornosti pravosuđa je po svojoj prirodi delikatan, u smislu potrebe da se pronađe prava mjera u procjeni rada pravosuđa od strane institucija druge dvije grane vlasti, kao i nosilaca zakonodavnih i izvršnih funkcija pojedinačno, te političkih stranaka i njihovih članova, odnosno funkcionera. Kroz dijalog učesnika konferencije „Pravosuđe – stanje i perspektive“, učinjen je pokušaj da se odrede osnovne postavke tog odnosa.

Tako je zaključeno da je međusobna povezanost sva tri stuba vlasti, koja podrazumijeva određeni odnos preispitivanja, neminovna i potrebna kao mehanizam provjere i ravnoteže u demokratskom društvu, te da se dijalog između zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, pa i šire javnosti, uključujući i kritike koje se iznose u okviru tog dijaloga, mora voditi u ozračju uzajamnog poštovanja, te ne smije imati za cilj utjecaj na određenu sudsku odluku ili poticanje na nepoštivanje ili neposluš u pogledu sudskih odluka, niti podrivati nezavisnost pravosuđa i povjerenje u njegov rad. Kritičnost koja bi ugrožavala nezavisnost ili povjerenje javnosti u sudstvo ocijenjena je neprihvatljivom jer podriva zakonitost pravosuđa i temelje demokratskog društva.

Naglašena je važnost postizanja izuzetnog kvaliteta u radu pravosuđa, kao osnovnog alata u zaštiti njegove nezavisnosti, kao i važnost uspostavljanja odgovarajućih metoda prezentiranja rada, ali i ograničenja i poteškoća s kojima se suočavaju sudovi i tužilaštva.

Zaključeno je da, u dijalogu sa zakonodavnom i izvršnom vlasti, pravosudna tijela svojim inicijativama i pristupom, mogu dati doprinos u stvaranju prihvatljivog okvira diskusije i rasprave, koja ne bi trebala biti svedena isključivo na medijski prostor, te da pravosuđe mora zadržati određeni nivo tolerantnosti u odnosu na javne debate ili kritički nastrojeno preispitivanje njegovog rada, uz razumijevanje društvenog značaja koje ono ima. Pri tome, reagiranje pravosudnih tijela na kritike kojima su izloženi ne bi trebalo biti svedeno samo na ocjenu adekvatnosti izrečene kritike, nego i na pravovremeno analiziranje onih pitanja koja se pojavljuju kao najčešći sadržaj upućenih kritika.

U skladu s navedenim, VSTV će uputiti inicijativu prema zakonodavnim tijelima u BiH s ciljem osmišljavanja odgovarajućih i intenzivnijih oblika komunikacije između ovih institucija i VSTV-a, u kojoj će se razmjenjivati informacije i mišljenja, te argumentirano raspravljati sporna pitanja.

2.2 Učešće VSTV-a u budžetskom procesu za sudove i tužilaštva

Učešće VSTV-a u procesu pripreme, usvajanja i izvršenja budžeta za sudove i tužilaštva regulirano je Zakonom o VSTV-u, te relevantnim zakonima o sudovima i tužilaštvima u BiH. VSTV ima savjetodavnu ulogu u procesu pripreme budžeta, tj. pomaže sudovima i tužilaštvima u BiH u procesu pripreme njihovih budžetskih prijedloga. Svake godine VSTV dostavlja sudovima i tužilaštvima smjernice s preporukama za pripremu budžetskog prijedloga suda/tužilaštva. Smjernice se pripremaju za svaki sud/tužilaštvo pojedinačno, a ujedno predstavljaju i procjenu VSTV-a o potrebnim sredstvima za efikasno funkcioniranje institucija. Pored navedenog, VSTV dostavlja komentare na budžetske prijedloge sudova i tužilaštava, koje pravosudne institucije u BiH dostavljaju nadležnim ministarstvima zajedno sa svojim budžetskim prijedlogom. U krajnjem slučaju, VSTV može dati primjedbe na nacрте i prijedloge budžeta koje razmatraju predstavnici zakonodavnih vlasti.

Upoređujući sa ovlastima koje imaju pravosudne institucije u određenom broju evropskih zemalja, kao i u većini zemalja regije, može se dati ocjena da su ovlasti VSTV-a nedovoljne, te da ne omogućavaju potpunu nezavisnost pravosudnih institucija u pogledu finansiranja pravosuđa.

Također, mnogobrojni međunarodni dokumenti (Mišljenje broj 10 Vijeća evropskih sudija Vijeća Evrope iz 2007. godine i sl.) ukazuju na činjenicu da je nezavisnost u pogledu finansiranja jedna od osnova nezavisnosti pravosuđa.

Pored nedovoljnih ovlasti u budžetskom procesu, značajan problem finansiranja pravosuđa je i fragmentirano finansiranje pravosuđa, odnosno finansiranje iz 14 različitih izvora. Naime, Sud i Tužilaštvo BiH finansiraju se iz budžeta institucija BiH, pravosudne institucije u

Republici Srpskoj iz budžeta Republike Srpske, dok se pravosudne institucije u Brčko Distriktu finansiraju iz budžeta Brčko Distrikta. Vrhovni sud Federacije BiH i Federalno tužilaštvo Federacije BiH finansiraju se iz budžeta Federacije, dok se kantonalni sudovi i tužilaštva i općinski sudovi finansiraju iz deset različitih kantonalnih budžeta.

Svi nivoi vlasti, odluke o budžetu za pravosuđe donose nezavisno jedni od drugih, bez određenog oblika koordinacije. Ovaj problem posebno je naglašen u Federaciji BiH, gdje se kantonalni sudovi/tužilaštva i općinski sudovi finansiraju iz kantonalnih budžeta, iako se većina odluka kojim se kreiraju potrebe za sredstvima utvrđuju na entitetskom ili državnom nivou (broj sudija i tužilaca određuje VSTV, dok su plaće i naknade sudija i tužilaca, broj i sjedišta sudova, kriteriji za broj nesudskog/netužilačkog osoblja, advokatske tarife koje čine najveći dio troškova krivičnog postupka kreirane odlukama koje se donose na federalnom nivou).

Na konferenciji „Pravosuđe - stanje i perspektive“ koja je održana u decembru 2016. godine u Mostaru, još jednom naglašena je podrška daljnjim aktivnostima na unapređenju sistema finansiranja pravosuđa kroz:

- smanjenje postojeće fragmentiranosti finansiranja (finansiranja iz 14 različitih izvora) uvođenjem jedinstvenog finansiranja sudova i tužilaštava barem u Federaciji BiH,
- unapređenje ovlasti pravosudnih institucija u budžetskom procesu na način da VSTV bude formalni predlagatelj pravosudnih budžeta za sudove i tužilaštva i pregovarač sa izvršnim i zakonodavnim vlastima o budžetima sudova, tužilaštava i budžeta VSTV-a na način kako je to regulirano u Brčko Distriktu.

VSTV je i tokom 2016. godine nastojao pomagati sudovima i tužilaštvima u BiH u pripremi njihovih budžetskih prijedloga. Također, održavanjem kontakata s predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti, te u nekoliko slučajeva dostavljanjem primjedbi na Nacrt budžeta, VSTV je nastojao da utječe na osiguranje adekvatnih sredstava za funkcioniranje pravosudnih institucija.

2.3 Budžeti sudova i tužilaštava u 2016. godini

U sljedećoj tabeli dat je pregled odobrenih budžeta sudova i tužilaštava u 2015. i 2016. godini, te procjene potrebnih sredstava za efikasno funkcioniranje koje je za sudove i tužilaštva sačinio VSTV.

Tabela 3: Pregled odobrenih budžeta sudova i tužilaštava u 2015. i 2016. godini

	Budžet za 2015. godinu	Procjene VSTV-a za potrebnim sredstvima u 2016. godini	Odobreno 2016. godine	Izmjene i dopune (rebalans) budžeta 2016. godine	Rebalans 2016. / 2015. godine	Rebalans 2016. / Procjene VSTV-a 2016. godine
	I	II	III	IV	V=IV/I	VI=III/I
Republika Srpska						
Lična primanja	49.914.100	56.031.966	49.190.200	49.190.200	-1,5%	-12,2%
Korištenje roba i usluga	10.933.600	19.375.300	10.099.400	10.099.400	-7,6%	-47,9%
Proizvedena stalna imovina	785.000	1.201.700	155.000	155.000	-80,3%	-87,1%
Otplata dugova	15.700	0	0	0	-100,0%	

Ukupno	61.648.400	76.608.966	59.444.600	59.444.600	-3,6%	-22,4%
Federacija BiH						
Plaće i naknade	106.728.301	128.242.275	108.685.469	108.170.693	1,4%	-15,7%
Materijal i usluge	24.114.608	32.116.000	23.350.068	23.916.141	-0,8%	-25,5%
Kapitalni izdaci	226.107	1.845.150	768.500	537.934	137,9%	-70,8%
Ukupno	131.069.016	162.203.425	132.804.037	132.624.768	1,2%	-18,2%
Brčko Distrikt						
Plate i naknade	5.210.948	5.542.550	5.517.675	5.397.675	3,6%	-2,6%
Materijal i usluge	1.221.950	1.266.000	1.221.950	1.221.950	0,0%	-3,5%
Kapitalni izdaci	70.000	0	110.000	110.000	57,1%	
Ukupno	6.502.898	6.808.550	6.849.625	6.729.625	3,5%	-1,2%

Ključne pretpostavke na kojima se zasnivaju procjene VSTV-a za potrebnim sredstvima za sudove i tužilaštva, a koje su kroz budžetske smjernice upućene sudovima i tužilaštvima, su:

- puna kadrovska popunjenost pravosudnih institucija u skladu s odlukama VSTV-a o potrebnom broju sudija i tužilaca;
- procjena potrebnih sredstava za rashode za materijal i usluge, rađena na osnovu podataka o troškovima iz prethodnih godina, podataka o broju krivičnih predmeta za procjenu troškova krivičnog postupka, očekivane stope rasta cijena, te očekivanog povećanja ove vrste izdataka zbog potrebnog navedenog kadrovske jačanja i
- procjena potrebnih sredstava za nabavku IKT opreme radi normalnog funkcioniranja uspostavljenog informatičkog sistema za upravljanje predmetima u pravosuđu. S obzirom na činjenicu da se kapitalni izdaci planiraju zajednički na nivou institucija Brčko Distrikta, ova procjena nije sačinjena za pravosudne institucije u Brčko Distriktu.

Ukupan budžet pravosudnih institucija u Republici Srpskoj je za oko 3,6% manji u odnosu na 2015. godinu. Smanjenje je prisutno na glavnim stavkama budžeta i uključuje povećanja za lična primanja (-1,5%), korištenje roba i usluga (-7,6%) i stalne imovine (-80,3%). S druge strane, u Federaciji BiH zabilježeno je povećanje pravosudnih budžeta u 2016. godini za oko 1,2%. Povećanje budžeta zabilježeno je na pozicijama bruto plaća i naknada (1,4%), dok je na pozicijama materijala i usluga zabilježeno neznatno smanjenje budžeta (-0,8%). Na pozicijama kapitalnih izdataka budžet je uvećan za 311.827 KM u odnosu na prethodnu godinu. Budžetom za 2016. godinu bila su predviđena i inicijalna sredstva (oko 1,5 miliona KM) za početak rada Okružnog suda u Prijedoru, Okružnog privrednog suda u Prijedoru, Okružnog tužilaštva u Prijedoru i Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici, ali ista nisu realizirana tako da podaci o inicijalnim sredstvima nisu navedeni u tabeli.

Ključni uzrok negativnog odstupanja odobrenih budžeta sudova i tužilaštava u Federaciji BiH i Republici Srpskoj u odnosu na procjenu VSTV-a za potrebnim sredstvima (-22,4% u Republici Srpskoj odnosno -18,4% u Federaciji BiH) je neodobranje sredstava za potpuno popunjavanje sistematizacije nosilaca pravosudnih funkcija, koje bi podrazumijevalo i povećanje broja pratećeg osoblja.

Također, pravosudne institucije u značajnoj mjeri opterećuju veliki troškovi advokatskih usluga u predmetima obavezne odbrane i u predmetima u kojima je optuženi/osumnjičeni slabog imovnog stanja, troškovi vještaka, kao i troškovi poštanskih usluga.

VSTV je i tokom 2016. godine informiran o mogućnostima uskraćivanja usluga advokata u predmetima obavezne odbrane, kao i otežanom pronalaženju vještaka za vještačenje u pojedinim predmetima, imajući u vidu činjenicu da isplate advokatima i vještacima u Republici Srpskoj i nekim kantonima kasne i preko godinu dana.

Pored toga, kapitalna izdvajanja svedena su na minimum, iako postoje značajne potrebe za održavanjem IKT opreme koja je neophodna za održavanje uspostavljenog informatičkog sistema u pravosuđu. Dio potreba za nabavkom i održavanjem IKT sistema pokriva se iz donatorskih sredstava i budžeta VSTV-a. Potrebno je da i entitetski i kantonalni budžeti preuzmu finansiranje nabavke i održavanja ove opreme, imajući u vidu da su donatorska sredstva za ove namjene sve manja.

Može se dati ocjena da je finansiranje pravosudnih institucija u Brčko Distriktu na relativno zadovoljavajućem nivou, te da se odobrena sredstva ne razlikuju značajno u odnosu na procjenu VSTV-a za potrebnim sredstvima (-1,2%). Također, i u 2016. godini došlo je do povećanja budžeta za 3,5% u odnosu na 2015. godinu. Jedan od razloga za adekvatno finansiranje pravosudnih institucija Brčko Distrikta su i posebne ovlasti koje pravosudne institucije imaju u procesu pripreme budžeta odnosno mogućnost Pravosudne komisije Brčko Distrikta da o budžetu pravosudnih institucija direktno pregovara sa Skupštinom Distrikta, što je praksa i u određenom broju evropskih zemalja.

U sljedećoj tabeli dati su podaci o odobrenom budžetu za Sud BiH i Tužilaštvo BiH koji se finansiraju iz budžeta institucija BiH.

Tabela 4: Podaci o odobrenom budžetu za Sud BiH i Tužilaštvo BiH

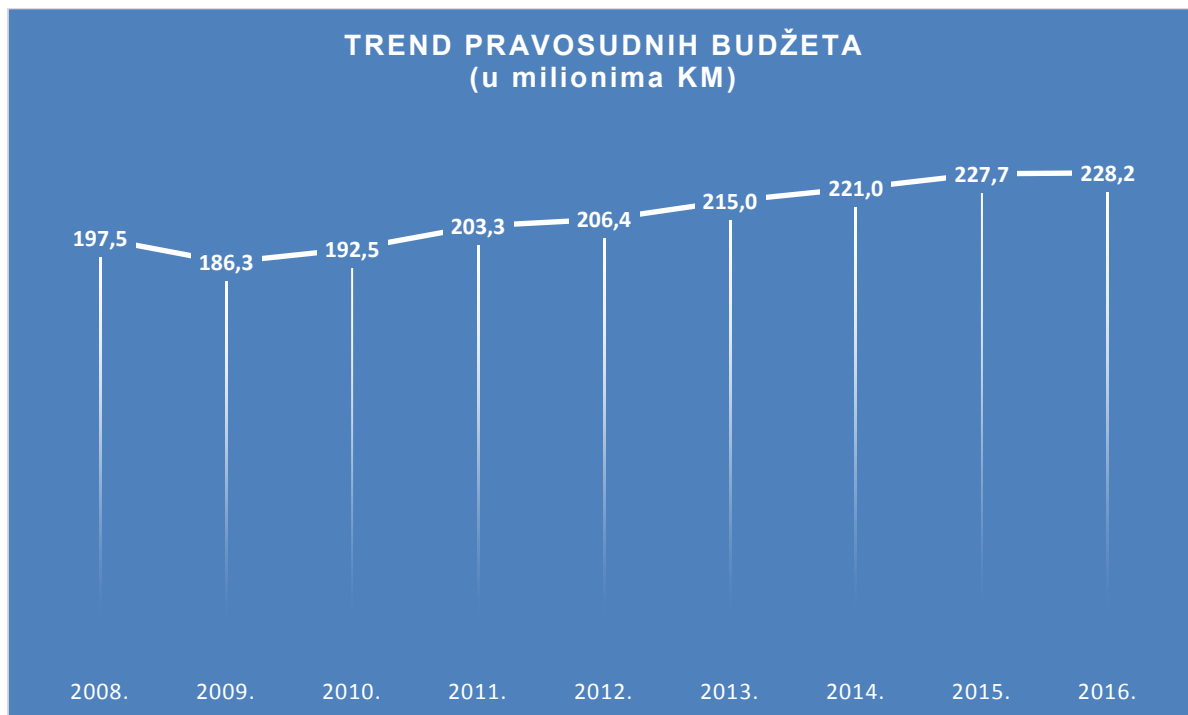
	Odobreni budžet za 2015. godinu	Odobreni budžet za 2016. godinu	Budžet 2016. / 2015. godine
	I	III	IV=III/I
Plaće i naknade	22.490.000	23.488.000	4,44%
Materijal i usluge	5.484.000	5.421.000	-1,15%
Kapitalni izdaci	494.000	504.000	2,02%
UKUPAN budžet	28.468.000	29.413.000	3,32%

Ukupan budžet pravosudnih institucija koje se finansiraju iz budžeta institucija BiH veći je za 3,3% (oko 945.000 KM) u odnosu na 2015. godinu. Odobrenim budžetom preuzeto je finansiranje plaća i naknada tužilaca koji su se do polovine 2016. godine finansirali iz IPA fondova (podrška Evropske unije BiH pravosuđu u rješavanju predmeta ratnih zločina). Također, u određenoj mjeri odobreno je i jačanje kadrovskih resursa Suda BiH, imajući u vidu činjenicu da su se u prethodnom periodu u značajnoj mjeri povećali resursi Tužilaštva BiH, što očekivano dovodi do povećanja priliva predmeta u Sudu BiH.

2.4 Budžetski trendovi

Sljedeći grafikon pokazuje trend pravosudnih budžeta u periodu od 2008. do 2016. godine:

Grafikon 2

Poglavlje 3: IMENOVANJA I OCJENJIVANJE

3.1 Procedura za imenovanje nosilaca pravosudne funkcije

Član 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) propisuje kriterije za imenovanje koji predstavljaju osnovnu vodilju VSTV-u prilikom utvrđivanja kompetencija potrebnih za obavljanje sudijske i tužilačke funkcije.

Postupak imenovanja sudija i tužilaca detaljno je propisan Poslovníkom VSTV-a, kao i Pravilnikom o kvalifikacionom i pismenom testiranju kandidata za pozicije nosilaca pravosudnih funkcija u pravosuđu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravilnik o kvalifikacionom i pismenom testiranju).

U prethodna dva Izvještaja, detaljno je opisan postupak provođenja postupka imenovanja kroz sve faze postupka. Primjenom novih procedura, koje se primjenjuju posljednje dvije godine, moguće je dati ocjenu njihove uspješnosti, ostvarenih efekata i postignutih rezultata, kao i identificirati segmente koje je potrebno dodatno unapređivati, odnosno tražiti nova rješenja za još objektivniji način utvrđivanja stvarnih kompetencija kandidata koji se prijavljuju na sudijske i tužilačke pozicije.

U skladu sa članom 37. Poslovníka VSTS-a, konkursna procedura obuhvata:

- a) kvalifikaciono i pismeno testiranje kandidata za pozicije za koje je propisana obaveza kvalifikacionog i pismenog testiranja,
- b) obavljanje razgovora s kandidatima i
- c) rangiranje i predlaganje kandidata.

Također, prema odredbama Poslovníka, rangiranje kandidata obavlja se na osnovu sljedećih kriterija:

- a) stručnosti kandidata
- b) sposobnosti pravne analize
- c) sposobnosti kandidata da odgovorno, nezavisno i nepristrano obavlja funkciju za koju se prijavio, uzimajući u obzir, između ostalog, dotadašnje radno iskustvo kandidata, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje stručnih radova, te druge aktivnosti u struci
- d) komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja
- e) za rukovodne pozicije, utvrđivanje rukovodnih vještina i iskustva, te sposobnosti upravljanja ljudskim potencijalima.

Kao što je naprijed navedeno, stručnost kandidata koji su van pravosuđa i čije bi imenovanje predstavljalo „ulazak u pravosuđe“ na bilo kojem nivou, utvrđuje se na osnovu kvalifikacionog, odnosno pismenog testiranja.

Što se tiče kriterija stručnosti za kandidate koji su već u pravosuđu i čije bi imenovanje predstavljalo napredovanje u struci ili prelazak u drugi sud ili tužiteljstvo istog nivoa, isti se utvrđuje na osnovu ocjene radnih rezultata za posljednje tri godine (radne rezultate ocjenjuje predsjednik suda ili glavni tužilac).

Primjenom novih procedura, zasigurno je učinjen značajan pomak ka postizanju objektivnijeg, transparentnijeg i efikasnijeg postupka imenovanja. Korištenjem savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija, omogućeno je testiranje velikog broja kandidata u kratkom roku. Pored toga, kvalifikaciono i pismeno testiranje omogućilo je adekvatnu provjeru stručnosti prijavljenih kandidata pod potpuno istim uslovima, a razgovor se obavlja samo s onim kandidatima koji su prošli propisani prag.

Analizirajući dvogodišnju praksu primjene novih procedura, procijenjeno je da je primjenom kvalifikacionog i pismenog testiranja, način procjene stručnih sposobnosti kandidata koji se prvi put imenuju na pravosudne pozicije objektivniji, pouzdaniji i transparentniji.

Na osnovu statističkih pokazatelja, vidljivo je da su najbolje rezultate na usmenom razgovoru ostvarili upravo oni kandidati koji su na kvalifikacionom testu postigli najveći broj bodova. Iz pravosudnih institucija, gdje su imenovani kandidati po novim procedurama, također dolaze pozitivne ocjene. Pored ovih pokazatelja, sam postupak imenovanja znatno je skraćen, a svim kandidatima omogućeno je da imaju uvid u ostvarene rezultate u svim fazama postupka, kao i uvid u konačnu rang listu.

Pored postignutih rezultata, kada su u pitanju imenovanja na prvi stepen u sudovima i tužilaštvima, VSTV je svjestan da je neophodno unaprijediti segment ocjenjivanja stručnih sposobnosti kandidata koji već obavljaju sudijsku ili tužilačku funkciju, kako bi nova rješenja dodatno predstavljala garanciju izbora kandidata s najboljim stručnim i profesionalnim kvalifikacijama.

VSTV je u prvoj polovini 2016. godine aktivno radio na ujednačavanju kriterija za procjenu stvarnih kompetencija kandidata u postupku imenovanja i napredovanja, što je definirano Prijedlogom politike izbora i imenovanja nosilaca pravosudne funkcije, koja je usvojena u julu 2016. godine.

Važnost unapređenja cjelokupnog postupka imenovanja i napredovanja, također je regulirana i strateškim dokumentima VSTV-a. Valja napomenuti da je i na Konferenciji na temu „Pravosuđe - stanje i perspektive“, održanoj 15. i 16. decembra u Mostaru, značajan dio vremena bio posvećen postupku imenovanja i ocjenjivanja nosilaca pravosudnih funkcija.

Tom prilikom iznijet je jedan broj ideja za unapređenje pravnog okvira za provođenje postupka imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija za koje je utvrđeno da su već uključene u zakonske inicijative VSTV-a, kao što su: povećanje godina relevantnog pravnog iskustva za pozicije srednjeg i najvišeg nivoa, ograničenje mandata za rukovodne pravosudne pozicije, uspostavljanje prakse da se traži mišljenje neposredno višeg suda ili tužilaštva o stručnim i drugim kvalifikacijama kandidata u postupku imenovanja.

U nastavku ćemo dati nekoliko osnovnih informacija o aktivnostima koje su provedene u toku 2016. godine, kao što su: broj objavljenih konkursa i pozicija, broj obavljenih intervjuja, kao i broj donesenih odluka o imenovanju.

U toku 2016. godine, objavljeno je sedam konkursa za ukupno 170 pozicija. Na upražnjene pozicije prijavilo se 1816 kandidata, s tim što se svaki kandidat prijavio na najmanje tri pozicije, što znači da se navedeni broj može pomnožiti sa 3 jer je za svaku poziciju trebalo provesti propisanu proceduru. Nakon provedenog kvalifikacionog i pismenog testiranja, obavljeno je 585 razgovora s kandidatima koji su ispunili uslov da pristupe ovoj fazi konkursne procedure.

Konačno, VSTV je donio ukupno 238 odluka o imenovanju sudija i tužilaca, uključujući odluke o imenovanju dodatnih sudija i stručnih saradnika u općinske sudove u Federaciji BiH.

3.1.1 Daljnje unapređenje postupka imenovanja

VSTV će u 2017. godini nastaviti aktivnosti usmjerene na izmjeni i dopuni postojećih pravnih propisa kojima se regulira postupak imenovanja.

U narednoj godini će također biti nastavljena ekspertska misija (peer review) Delegacije Evropske unije o procedurama i kriterijima za imenovanje sudija i tužilaca, čije će preporuke i najbolje prakse sigurno doprinijeti boljem i efikasnijem reguliranju i provođenju cijelog postupka imenovanja nosilaca pravosudne funkcije.

Pored navedenog, u narednoj godini bit će okončane aktivnosti na stvaranju pretpostavki za tzv. online prijavljivanje kandidata, kao i osposobljavanje regionalnih centara za provođenje kvalifikacionog testiranja, te obavljanje razgovora pomoću video-linka na regionalnom nivou.

Tabela 5: Prikaz popunjenosti sudova i tužilaštava na kraju 2016. godine (brojčana i nacionalna struktura)**Pregled sistematiziranih i popunjenih pozicija sudija i tužilaca na dan 31. 12. 2016. godine**

Nivo	Institucija	Sistematiziran broj	Broj popunjenih pozicija	Nacionalna struktura				Polna struktura	
				B	H	S	O	M	Ž
Državni	sud	57	53	23	9	17	4	27	26
	tužilaštvo	63	59	28	9	18	4	31	28
Vrhovni sud FBiH		47	44	26	8	9	1	11	33
Tužilaštvo FBiH		12	12	6	3	2	1	6	6
Viši privredni sud		7	7	1	1	5	0	4	3
Vrhovni sud RS		23	22	4	3	12	3	8	14
Tužilaštvo RS		14	13	2	1	9	1	7	6
Kantonalni	sudovi	145	134	72	30	26	6	37	97
	tužilaštva	212	204	115	39	34	16	98	106
Okružni	sudovi	129	101	24	9	63	5	37	64
	tužilaštva	92	84	12	7	58	7	41	43
Općinski sudovi		440	422	230	93	69	30	152	270
Osnovni sudovi		212	203	50	14	129	10	78	125
Brčko Distrikt	Osnovni sud	20	18	6	3	7	2	11	8
	tužilaštvo	9	9	4	2	3	0	4	5
	Apelacioni sud	9	8	2	3	3	0	4	4
UKUPNO		1491	1392	605	234	463	90	555	837

U sastav okružnih sudova ulaze okružni privredni sudovi, osim Višeg privrednog suda koji je izdvojen posebno.

Tabela 6: Pregled nacionalne i polne strukture rukovodilaca pravosudnih institucija u BiH

Nivo	Institucija	Bošnjak	Hrvat	Srbin	Ostali	Muški	Ženski
Državni	<i>sud</i>	1					1
	<i>tužilaštvo</i>				1	1	
Entitetski FBiH	<i>sud</i>			1		1	
	<i>tužilaštvo</i>			1		1	
Entitetski RS	<i>Sud i Viši privredni sud</i>		1		1	1	1
	<i>Tužilaštvo</i>	1				1	
Kantonalni	<i>sud</i>	6	3	1		2	8

	<i>tužilaštvo</i>	4	5	1		5	4
Okružni	<i>Sudovi i privredni sudovi</i>	3		6	1	6	4
	<i>tužilaštvo</i>		1	4		3	2
Općinski	<i>sudovi</i>	16	9	5	1	15	16
Osnovni	<i>sudovi</i>	4	0	15	1	14	6
Brčko Distrikt	<i>Apelacioni sud</i>			1		1	
Brčko Distrikt	<i>Osnovni sud</i>		1			1	
Brčko Distrikt	<i>tužilaštvo</i>	1				1	
UKUPNO		36	20	35	5	55	41

3.2 Ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija

3.2.1 Zakonski okvir

U Zakonu o VSTV-u članom 17. tačka (22) propisano je da VSTV „*utvrđuje kriterije za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca*“.

Zakoni o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine propisali su na isti način nadležnost za ocjenjivanje rezultata rada nosilaca pravosudne funkcije. Predsjednik suda ocjenjuje rezultate rada sudije odnosno predsjednik neposredno višeg suda ocjenjuje rezultate rada predsjednika neposredno nižeg suda. Međutim, nisu usklađene odredbe ovih zakona o periodu ocjenjivanja. Pored toga, Zakon o sudovima u Federaciji Bosne i Hercegovine ne regulira ocjenjivanje rezultata rada predsjednika Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine. Zakonom o Sudu Bosne i Hercegovine uopće nije uređeno pitanje ocjenjivanja rada sudija ni predsjednika Suda.

Donesen je novi Zakon o tužilaštvima Republike Srpske (Službeni glasnik RS, broj: 69/16), koji je stupio na snagu u augustu 2016. godine. Novi zakon propisao je nadležnosti za ocjenjivanje rada i rješavanje prigovora na ocjenu rada i vremenski period za ocjenjivanje rada tužilaca i glavnih tužilaca u skladu s kriterijima koje propisuje VSTV. U ostalim zakonima o tužilaštvima nije regulirano ocjenjivanje rezultata rada tužilaca i glavnih tužilaca.

VSTV je 3. februara 2014. godine, 20. februara i 18. maja 2015. godine inicirao kod Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine pokretanje procedure za donošenje izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u u cilju jedinstvenog reguliranja nadležnosti i postupka za ocjenjivanje rada svih nosilaca pravosudnih funkcija u BiH. Ova inicijativa podnesena je u skladu s preporukama Strukturiranog dijaloga o pravosuđu između Europske unije i Bosne i Hercegovine, kao i zaduženjima iz Strategije za reformu sektora pravde u BiH i Akcionog plana za njenu provedbu. S obzirom na činjenicu da inicijativa nije realizirana ni tokom 2016, VSTV je 21. novembra 2016. godine ponovo zatražio od Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine da pokrene odgovarajuće procedure.

Realiziranjem predložene inicijative stvorio bi se harmonizirani okvir i definirali jedinstveni principi za ocjenjivanje rezultata rada svih nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini, odnosno u potpunosti bi se eliminirala neusaglašenost odredbi o ocjenjivanju rada u važećim zakonima o sudovima i odsustvo odredbi o ocjenjivanju rada u zakonima o tužilaštvima.

Predložene izmjene i dopune Zakona o VSTV-u odnose se na:

- izmjenu člana 17. tačka (22) Zakona u cilju osiguranja zakonske osnove za utvrđivanje kriterija i provedbu ocjenjivanja nosilaca pravosudnih funkcija u svim sudovima i tužilaštvima u BiH;

– dopunu Zakona s novim Poglavljem Va i članom 53a kojom se propisuje za sve nosioce pravosudnih funkcija:

- nadležnost za ocjenjivanje,
- trajanje perioda ocjenjivanja i
- pravo i osnove postupka za rješavanje prigovora na ocjenu rada.

3.2.2 Kriteriji za ocjenjivanje rezultata rada nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima

VSTV, na osnovu člana 17. tačka (22) Zakona o VSTV-u BiH, utvrđuje kriterije za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca.

Predsjednici sudova i glavni tužioci provode ocjenjivanje rezultata rada nosilaca pravosudnih funkcija jednom godišnje u skladu s kriterijima koje je utvrdio VSTV.

VSTV je utvrdio:

- Kriterije za ocjenjivanje rada sudija u BiH,
- Kriterije za ocjenjivanje rada predsjednika sudova u BiH,
- Kriterije za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH,
- Kriterije za ocjenjivanje rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca i šefova odjela/odsjeka u tužilaštvima u BiH,
- Kriterije za ocjenjivanje rada glavnog tužioca Tužilaštva BiH, Federalnog tužilaštva Federacije BiH, Republičkog tužilaštva RS i Tužilaštva Brčko Distrikta BiH i
- Kriterije za ocjenjivanje rada predsjednika Suda BiH, Vrhovnog suda RS, Vrhovnog suda Federacije BiH i Apelacionog suda BD BiH.

VSTV je usvojio i pravila postupka za rješavanje prigovora na godišnju ocjenu rada koje nosioci podnesu rukovodiocu institucije, odnosno VSTV-u.

U kriterijima se definiraju pokazatelji prema kojima se mjeri uspješnost rada nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima. Razvoj kriterija odvijao se u dvije faze. U prvoj fazi (od 2005. do 2012. godine) VSTV je u kriterijima utvrdio veći broj elemenata za ocjenu rada. Oni su se dijelom odnosili na aspekte rada čiji su rezultati definirani kvantitativnim pokazateljima (npr. broj riješenih predmeta). Pored toga, kriteriji su u ovoj fazi uključivali i elemente za ocjenjivanje sposobnosti nosilaca pravosudnih funkcija koji se uglavnom nisu mogli iskazivati na temelju broja donesenih odluka ili sličnih pokazatelja (npr. stručnost).

VSTV je u drugoj fazi (od 2013. godine do danas) razvoja kriterija utvrdio kriterije s manjim brojem parametara za ocjenu rada. Uspješnost rezultata rada nosilaca pravosudnih funkcija po ovim kriterijima utvrđuje se isključivo spram stepena realiziranja objektiviziranih pokazatelja što se provjerava pregledom statističkih podataka o njihovom radu.

Važećim kriterijima predviđeno je da se rezultati rada nosilaca pravosudnih funkcija u BiH procjenjuju u odnosu na sljedeće elemente ocjene rada:

Sudije i tužioci: a) ostvarena orijentaciona norma, b) kvalitet odluka, c) odnos prema radu i d) posebni slučajevi ocjenjivanja.

Predsjednici sudova: a) neposredni rad na predmetima (individualno ostvarena orijentaciona norma, individualni kvalitet odluka i odnos prema radu), b) kolektivna ostvarena orijentaciona norma suda, c) organizacija i rukovođenje radom suda i d) posebni slučajevi ocjenjivanja.

Glavni tužioci, zamjenici i šefovi odjela: a) neposredni rad na predmetima (individualno ostvarena orijentaciona norma, individualni kvalitet odluka, odnos prema radu i posebni slučajevi ocjenjivanja), b) kolektivna ostvarena orijentaciona norma, c) ukupni kvalitet odluka i d) organizacija i rukovođenje radom tužilaštva.

VSTV je na temelju praćenja primjene važećih kriterija i konsultacija sa sudovima i tužilaštvima zaključio da je potrebno unaprijediti parametre za pojedine elemente ocjene rada kako bi ona što objektivnije odražavala stepen uspješnosti sudije, tužioca, predsjednika suda i glavnog tužioca u izvršavanju njihovih ključnih dužnosti.

U skladu s tim, na sjednici održanoj 7. 7. 2016. godine, VSTV je usvojio nove Kriterije za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH. Također, VSTV je usvojio, na sjednici održanoj 29. 11. 2016. godine, nove Kriterije za ocjenjivanje rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca i šefova odjela/odsjeka u tužilaštvima u BiH, koji su usklađeni s novim Kriterijima za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH.

Novim Kriterijima za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH unaprijeđeno je ocjenjivanje kvaliteta rada tužilaca. Prva izmjena odnosi se na činjenicu da se u novim Kriterijima kvalitet optužnica mjeri prema statističkim pokazateljima o sudskim odlukama s obzirom na složenost predmeta, odnosno odvojeno se prati kvalitet optužnica koje se podižu u kompleksnim predmetima (predmeti privrednog kriminala, organiziranog kriminala i ratnih zločina) i ostalim predmetima. Drugi aspekt unapređenja u pogledu ocjenjivanja kvaliteta tužilačkih odluka sastoji se u uvođenju dodatnog elementa ocjene kvaliteta na način da se izračunava procent usvojenih pritužbi oštećenih lica ili podnosilaca izvještaja u odnosu na broj naredbi o neprovođenju i obustavi istraga koje tužilac donese u toku godine. Konačno, propisan je osnov da se tužiocu mogu dodijeliti negativni bodovi za kvalitet odluka ukoliko njegove odluke ili prijedlozi budu korigirani u bitnim elementima.

Kriterijima je predviđeno novo rješenje prema kojem se učinak tužioca, koji nije imao u radu dovoljan broj predmeta za ostvarenje godišnje orijentacione norme predviđene Pravilnikom o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u BiH, ocjenjuje na osnovu procenta predmeta u kojima je donio tužilačku odluku u odnosu na broj predmeta u radu u periodu ocjenjivanja.

Na sjednici održanoj 14. 12. 2016. godine, VSTV je usvojio izmjene Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u BiH i Kriterija za ocjenjivanje rada predsjednika sudova u BiH. Ovim izmjenama reguliran je način ocjenjivanja radnog učinka sudije koji nije imao dovoljan broj predmeta u radu za ostvarenje propisane godišnje orijentacione norme predviđene Pravilnikom o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u BiH.

3.2.3 Daljnje unapređenje sistema ocjenjivanja rada nosilaca pravosudnih funkcija

VSTV će u 2017. godini nastaviti zagovarati kod nadležnih organa izvršne i zakonodavne vlasti Bosne i Hercegovine izmjenu Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine radi jedinstvenog reguliranja sistema ocjenjivanja rada nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini.

Na zahtjev Delegacije Evropske unije, VSTV će u 2017. godini saradivati s ekspertskom misijom (peer review) u BiH s ciljem procjene postupaka i kriterija za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca i utjecaja ocjena rada na njihovo napredovanje u službi i disciplinsku odgovornost.

Poglavlje 4: EFIKASNOST PRAVOSUĐA

4.1 Efikasnost sudova

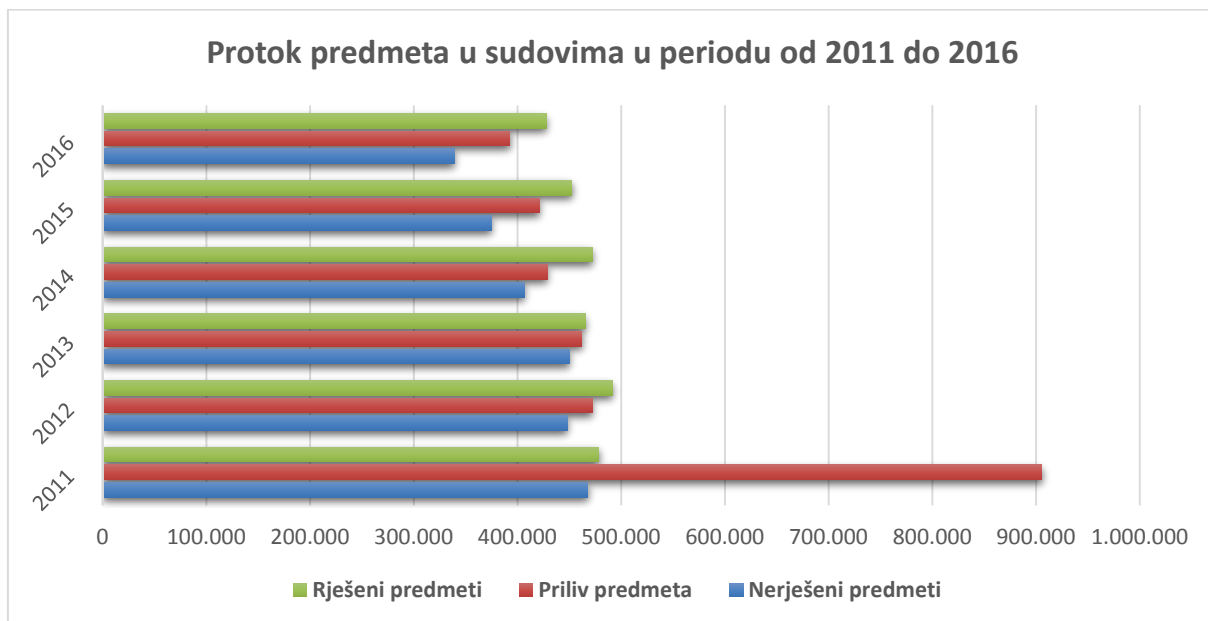
Najvažniji rezultati:

- Broj neriješenih predmeta tokom 2016. godine smanjen je za 10%.
- Sudovi su putem planova rješavanja predmeta tokom 2016. godine riješili preko 160.000 najstarijih predmeta, te time dodatno smanjili starosnu strukturu predmeta pred sudovima na kraju 2016. u odnosu na 2015. godinu i to:
 - broj redmeta starih do 3 godine smanjen je za 8%,
 - broj predmeta starijih od 3 godine smanjen je za 5%,
 - broj predmeta starijih od 5 godina smanjen je za 37% i
 - broj predmeta starijih od 10 godina smanjen je za 25%.
- U 2016. godini zaključene su ukupno 7.364 sudske nagodbe, što do sada predstavlja najbolji rezultat sudova. U okviru prvih „sedmica sudske nagodbe“ koje su organizirane u ovoj godini, zaključene su 833 sudske nagodbe, što čini 11% od ukupnog broja zaključenih nagodbi.
- Općinski i Kantonalni sud u Sarajevu ostvarili su saradnju u pogledu ujednačavanja sudske prakse i tumačenja procesnih zakona, koja može poslužiti kao model dobre prakse.
- U Općinskom sudu u Sarajevu uspostavljen je i proveden inovirani sistem izbora i imenovanja predsjednika sudskih odjela, koji podrazumijeva i specijalističku obuku.
- Poboljšani su uslovi rada i prošireni prostorni kapaciteti određenog broja pravosudnih institucija.
- Izgrađen je Centar za obradu i pohranu podataka pravosuđa u BiH.
- Proširena je korisnička mreža SOKOP Mal sistema, tako da je na kraju 2016. godine obradu komunalnih predmeta obavljalo 16 sudova i 8 tražilaca izvršenja/podnosilaca tužbi, a saglasnost za pristup sistemu dalo je 8 novih sudova i 9 novih tražilaca izvršenja/podnosilaca tužbi.

Efikasnost pravosuđa zauzima važnu ulogu na putu BiH ka Evropskim integracijama. Stoga, VSTV od početka pravosudne reforme posebnu pažnju posvećuje unapređenju efikasnosti pravosuđa. To se vidi iz kontinuiranih aktivnosti koje VSTV poduzima iz godine u godinu i koje rezultiraju napretkom u pogledu povećanja efikasnosti rada sudova.

Tokom 2016. godine nastavljen je pozitivan trend smanjenja broja neriješenih predmeta u sudovima u BiH za 35.450, odnosno za 10% u odnosu na 2015. godinu.

Ukoliko se uporede podaci iz 2016. godine sa stanjem na kraju 2011. godine, uočava se smanjenje broja neriješenih predmeta za 49%. U 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, uočen je pozitivan trend u smanjenju broja neriješenih predmeta u sudovima na izvršnom, krivičnom, parničnom, prekršajnom, privrednom i upravnom referatu u rasponu do čak 14% na pojedinim referatima.

Grafikon 3: Trend riješenih, neriješenih i primljenih predmeta u periodu od 2011. do 2016. godine

Dopisati točke iza godina: od 2011. do 2016. godine, kao i u godinama koje su uspravno napisane; Ispraviti: Riješeni predmeti; Neriješeni predmeti.

4.1.1 Plan rješavanja predmeta

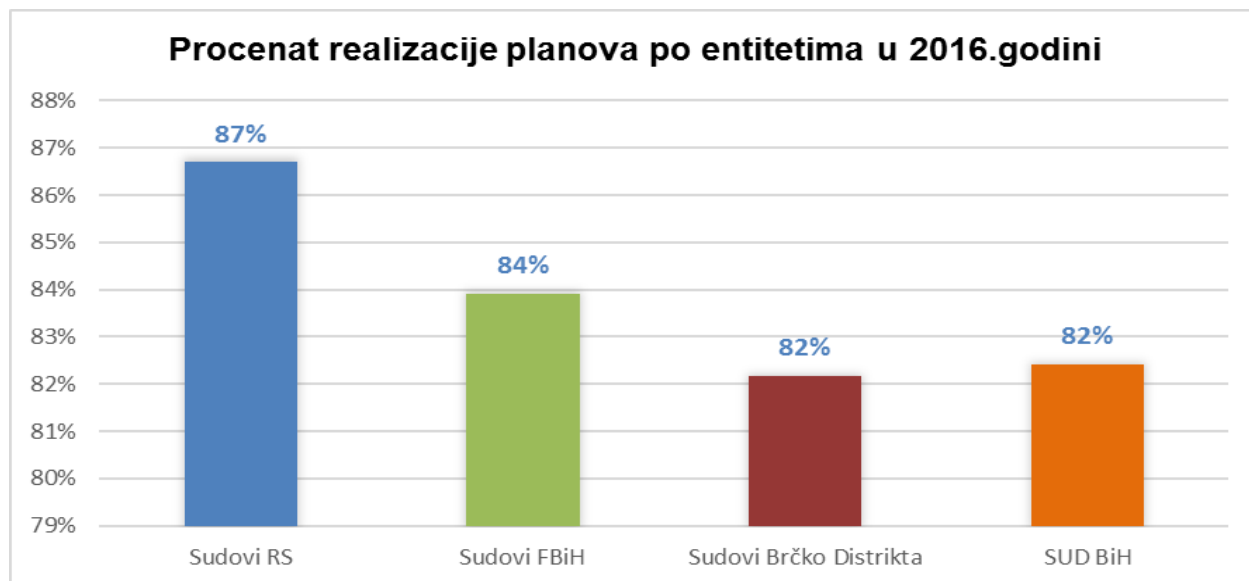
Cilj primjene planova rješavanja predmeta u početnoj fazi bio je da se smanji veliki broj starih neriješenih predmeta s kojima su se sudovi borili od početka reforme. Obaveza sačinjavanja planova sudovima uvedena je 2011. godine. U početku, planove su sačinjavali samo sudovi s velikim brojem neriješenih starih predmeta, a od 2015. godine u skladu s izmjenama Uputstva za izradu planova rješavanja predmeta u sudovima (u nastavku Uputstvo)¹¹ svi sudovi imaju obavezu sačinjavanja planova. Ova izmjena uvedena je s ciljem smanjenja trajanja rješavanja predmeta na svim sudovima u BiH.

Pozitivan trend kod rješavanja najstarijih predmeta uočen je iz godine u godinu. Tokom 2016. godine, sudovi su u okviru planova riješili 167.369 najstarijih predmeta od planiranih 198.558 što predstavlja 85% realizacije planova za 2016. godinu. Promatrajući rezultate ostvarene u okviru Planova od njegove primjene do kraja 2016. godine, sudovi su na ovaj način riješili preko 600.000 najstarijih predmeta.

U sudovima Federacije BiH do 31. 12. 2016. godine putem planova ukupno je riješeno 105.288 predmeta. Istovremeno, sudovi u Republici Srpskoj riješili su 57.766 predmeta. Sudovi Brčko Distrikta BiH su u 2016. godini riješili 3.805 predmeta dok je Sud BiH riješio 1.510 najstarijih predmeta.

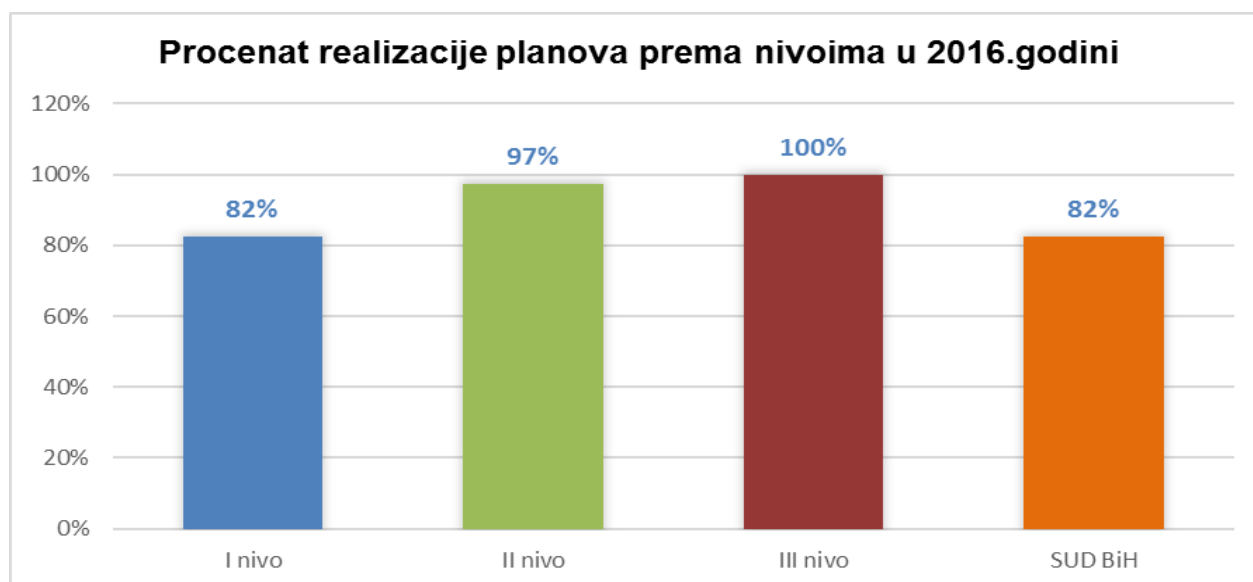
¹¹ Posljednje izmjene usvojene na sjednici VSTV-a održanoj 13. i 14. decembra 2016. godine.

Grafikon 4: Realizacija plana prema entitetima

Ispraviti: Procent; napraviti razmak između 2016. i godine (2016. godini)

Grafikon 5: Realizacija plana prema nivoima

Ispraviti: Procent; napraviti razmak između 2016. i godine (u 2016. godini); Dopisati točke iza rednih brojeva: I. nivo, II. nivo, III. nivo.

Zahvaljujući primjeni Plana za rješavanje predmeta, sudovi su u periodu od 2011. do 2016. godine rješavanjem najstarijih predmeta značajno izmijenili starosnu strukturu neriješenih predmeta na kraju 2016. godine:

- broj predmeta starijih od 14 godina smanjen je za 99% u odnosu na 2010. godinu,
- broj predmeta starijih od 10 godina smanjen je za 99% u odnosu na 2010. godinu i
- broj predmeta starijih od 5 godina smanjen je za 99% u odnosu na 2010. godinu.

Ukoliko promjenu starosne strukture u 2016. godini promatramo u odnosu na 2015. godinu, rezultati su slijedeći:

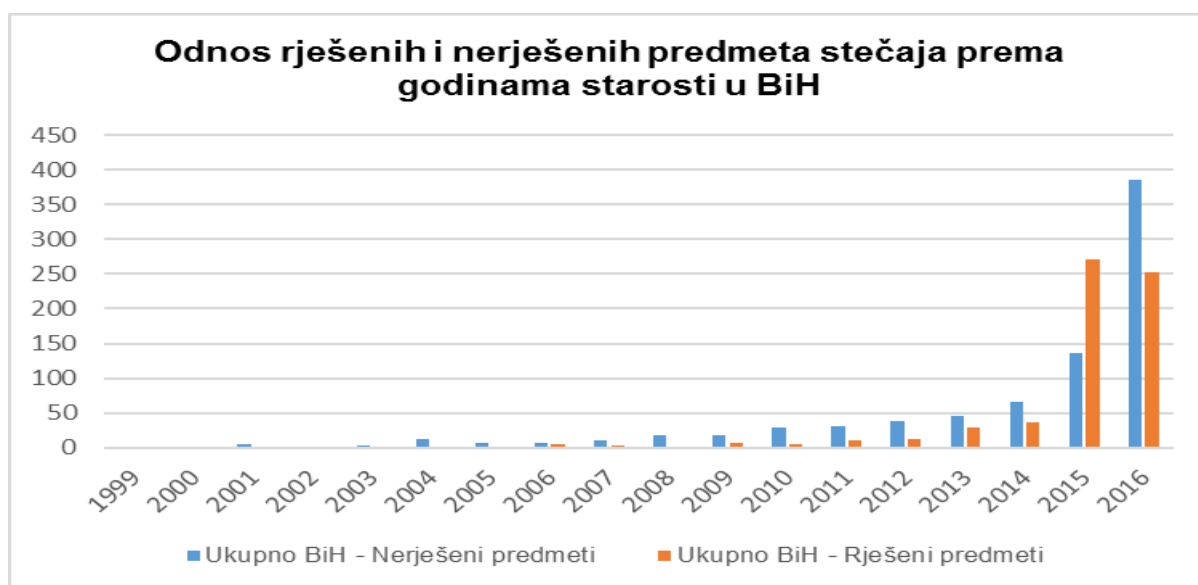
- broj predmeta starih do 3 godine smanjen je za 8%,
- broj predmeta starijih od 3 godine smanjen je za 5%,
- broj predmeta starijih od 5 godina smanjen je za 37% i
- broj predmeta starijih od 10 godina smanjen je za 25%.

4.1.2 Procesuiranje stečajnih predmeta

Imajući u vidu ekonomski značaj rješavanja stečajnih predmeta u sudovima, VSTV je i ovim predmetima u proteklom periodu posvetio posebnu pažnju u cilju povećanja efikasnosti rada sudova u procesuiranju stečajnih predmeta. Tako je VSTV sudovima od 2014. godine uveo obavezu sačinjavanja akcionih planova za rješavanje stečajnih predmeta. Planovi se sačinjavaju na godišnjem nivou, a ažuriraju svakih šest mjeseci. Također, stečajni predmeti često se ne mogu riješiti dok se ne riješe svi predmeti koji su proistekli iz stečaja, gdje se najčešće radi o parničnim predmetima i predmetima vezanim za zemljišne knjige. Iz tog razloga, sudovi po uputi VSTV-a sve predmete proistekle iz stečajnog postupka trebaju prioritetno rješavati.

VSTV redovno prati trendove u pogledu rješavanja i dužine trajanja neriješenih i riješenih stečajnih predmeta. S aspekta analize statističkih podataka, tokom 2016. godine sudovi su rješavali najstarije stečajne predmete.

Grafikon 6: Odnos riješenih i neriješenih stečajnih predmeta u 2016. godini prema godini starosti

Ispraviti: Odnos riješenih i neriješenih predmeta; Dopisati točke iza svake godine; Neriješeni predmeti; Riješeni predmeti.

S aspekta entiteta u Republici Srpskoj, u 2016. godini riješen je veći broj stečajnih predmeta nego u 2015. godini, dok je u Federaciji BiH i Brčko Distriktu smanjen broj riješenih predmeta ove vrste. Detaljni podaci nalaze se u tabeli 7.

Tabela 7: Prikaz broja i prosječnog trajanja riješenih stečajnih predmeta prema entitetima i Brčko Distriktu u 2015. i 2016. godini

Entitet	Broj riješenih predmeta u 2016. godini	Broj riješenih predmeta u 2015. godini	Prosječno trajanje riješenih predmeta u 2016. godini	Prosječno trajanje riješenih predmeta u 2015. godini	Povećanje/smanjenje trajanja u 2016. u odnosu na 2015. godinu
Federacija BiH	423	417	438	323	36%
Republika Srpska	205	236	349	690	-49%
Brčko Distrikt BiH	14	10	709	885	-20%
Ukupno BiH	642	663	461	460	0%

S druge strane, kada se promatraju neriješeni stečajni predmeti, došlo je do povećanja broja neriješenih predmeta stečaja u 2016. godini u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu, dok je u Federaciji BiH došlo do smanjenja broja neriješenih stečajnih predmeta.

Tabela 8: Prikaz broja i prosječnog trajanja neriješenih stečajnih predmeta prema entitetima i Brčko Distriktu u 2015. i 2016. godini

Entitet	Broj neriješenih predmeta u 2016. godini	Broj neriješenih predmeta u 2015. godini	Prosječno trajanje neriješenih predmeta u 2016. godini	Prosječno trajanje neriješenih predmeta u 2015. godini	Povećanje/smanjenje trajanja u 2016. u odnosu na 2015. godinu
Federacija BiH	512	481	766	896	-15%
Republika Srpska	292	322	953	1.050	-9%
Brčko Distrikt BiH	17	22	1.088	510	113%
Ukupno BiH	821	825	939	926	1%

Bitno je napomenuti da je u sklopu Projekta unapređenja efikasnosti sudova, finansiranog od strane Norveške i Švedske, održana radionica na temu „Rješavanje predmeta stečaja u sudovima“. Radionica je održana u aprilu 2016. godine. Na radionici su bili prezentirani statistički podaci o broju i trajanju stečajnih predmeta, te se diskutiralo o novousvojenom Zakonu o stečaju u Republici Srpskoj, objavljenom u Službenom glasniku Republike Srpske broj 16/3 od 2. 3. 2016. godine.

4.1.3 Procesuiranje predmeta ratnih zločina

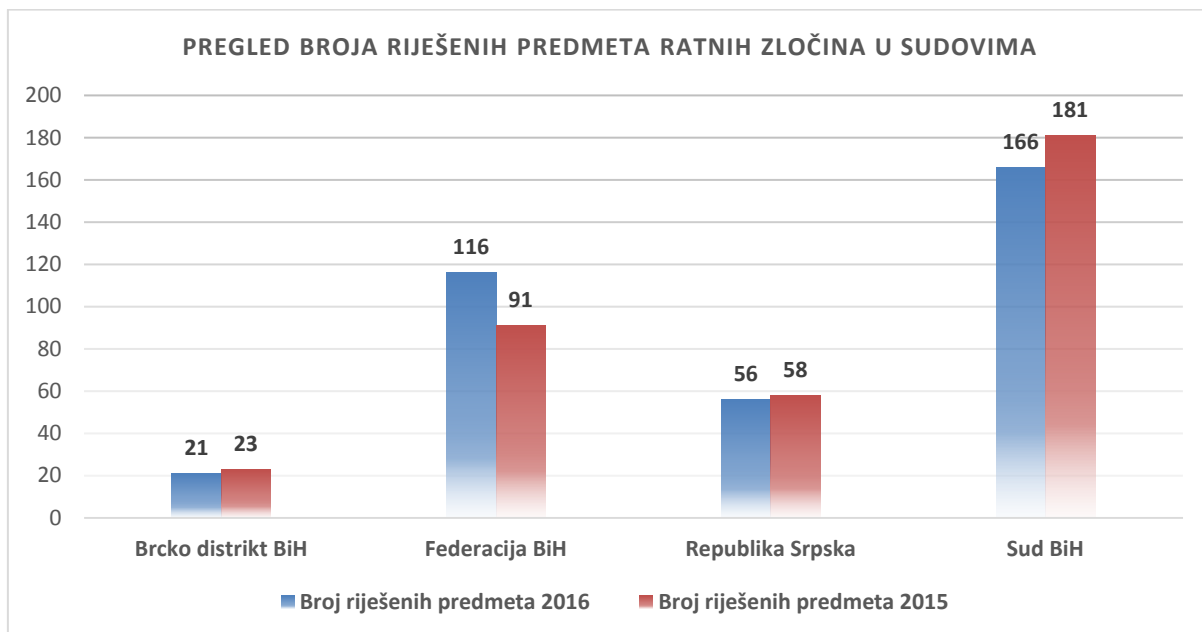
Trajanje predmeta ratnih zločina u sudovima predstavlja za bosanskohercegovačko pravosuđe jedno od važnih stavki kada se govori o efikasnosti. Imajući to u vidu, VSTV je i tokom 2016. godine poduzimao niz aktivnosti s ciljem efikasnijeg i kvalitetnijeg procesuiranja predmeta ratnih zločina u sudovima.

VSTV je tokom 2016. godine, putem Projekta IPA 2013 finansiranog sredstvima Evropske unije, pratio trend broja i dužine trajanja predmeta ratnih zločina u svim nadležnim sudovima. Sudovi koji su nadležni za procesuiranje predmeta ratnih zločina od 2015. godine usvajanjem Uputstva za praćenje rada na predmetima ratnih zločina¹², imaju obavezu sačinjavanja akcionog pregleda predmeta ratnih zločina na kvartalnom nivou. U 2015. i 2016. godini ovu obavezu imali su samo sudovi koji nisu riješili predmete ratnih zločina u predvidivom roku. Ipak, u decembru 2016. godine VSTV je usvojio izmjene Uputstva koje su se ogledale u tome da svi sudovi koji imaju neriješene predmete ratnih zločina sačinjavaju akcione preglede predmeta, bez obzira na predvidivi rok. Na ovaj način nastoji se vršiti praćenje svih neriješenih predmeta ratnih zločina i smanjiti broj neriješenih predmeta ratnih zločina u nadležnim sudovima.

Analize o broju riješenih, neriješenih i trajanju predmeta ratnih zločina provode se na polugodišnjem nivou.

Na osnovu posljednje provedene analize, uočen je trend povećanja broja riješenih predmeta ratnih zločina u sudovima, što je vidljivo iz grafikona 7.

¹² Usvojeno na sjednici VSTV-a održanoj 22. 1. 2015. godine

Grafikon 7: Pregled trajanja broja riješenih predmeta ratnih zločina u sudovima po entitetima u 2016. godini

Ispraviti: Brčko Distrikt BiH; Broj riješenih predmeta u 2016. godini; Broj riješenih predmeta u 2015. godini.

U cilju razmatranja trenutnog stanja i prakse u rješavanju predmeta ratnih zločina, VSTV je u okviru projekta IPA 2013 organizirao i dvije jednodnevne radionice na temu „Rješavanje predmeta ratnih zločina“ i to 24. 5. 2016. godine u Tesliću i 2. 12. iste godine na Vlačiću. Teme razgovora radionica bile su diskusija o statističkim podacima trajanja i broja neriješenih predmeta ratnih zločina, upravljanje postupkom, zakonitost dokaza i prijenos predmeta ratnih zločina. Informacije, kao i zaključci s konferencije objavljeni su na web stranici VSTV-a.

4.1.4 Unapređenje efikasnosti rada sudova kroz edukacije

Pored naprijed navedenih mjera za unapređenje efikasnosti rada sudova, u prethodnom periodu VSTV je posebnu pažnju posvetio jačanju menadžerskih vještina predsjednika sudova, efikasnijem upravljanju ročištima i savremenoj komunikaciji sudova s medijima.

Osim smanjenja broja neriješenih predmeta, veoma bitna stavka u procesu poboljšanja efikasnosti u sudovima jeste i razvijanje menadžerskih vještina rukovodećih pozicija (predsjednika sudova, zamjenika predsjednika sudova, šefova sudskih odjela i sekretara sudova). S druge strane, svakom sudiji pojedincu važno je da što efikasnije i ekonomičnije vodi postupak kako bi stranke u što kraćem roku dobile odluku. Imajući to u vidu, putem Projekta IPA 2013 koji VSTV implementira uz podršku Evropske unije, tokom 2016. godine nastavljeno je s edukacijama na temu jačanja menadžerskih kapaciteta u sudovima za rukovodeće pozicije i upravljanje sudskim postupkom za sudije i stručne saradnike. Održane su po dvije obuke na svaku temu u saradnji s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca za oba modula.

Slika 1: Edukacija „Proaktivna uloga suda u upravljanju sudom“

Slika 2: Edukacija „Upravljanje predsjednika sudskim postupkom“

Pored pometnutih edukacija u okviru IPA 2013 projekta u saradnji s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca, tokom 2016. godine organizirana je edukacija na temu „Savremeno komuniciranje s javnošću“ za predsjednike sudova i glavne tužioce.

Sve edukacije uvrštene su u programe rada CEST-a FBiH i CEST-a RS za 2016. i 2017. godinu. Cilj ove edukacije je ukazivanje na važnost i utjecaj odnosa s javnošću, na kreiranje mišljenja javnog mnijenja o pravosuđu, unapređenje komunikacije i saradnje s medijima i korisnicima sudova kao i povećanje pristupa pravdi i transparentnost pravosuđa u BiH.

Nadalje, u Sarajevu je 26. 10. 2016. godine održana radionica pod nazivom „Najbolje prakse u Evropskoj uniji za rješavanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnim postupcima“.¹³ Prezentirani primjeri iz Švedske, Italije i Holandije ukazali su da tamošnji sudovi uglavnom dosuđuju odštetu u krivičnim postupcima, čime se osigurava ne samo relativno brzo obeštećenje osobe pogođene krivičnim djelom, već i efikasnost sudskog postupka.

S druge strane, konstatirano je da je praksa u Bosni i Hercegovini suprotna, dijelom iz razloga što imovinskopravni zahtjevi nisu dovoljno precizirani niti potkrijepljeni odgovarajućim dokazima, ali i zbog ustaljenog stava da će raspravljavanje o ovakvom zahtjevu značajno odugovlačiti rješavanje o krivičnoj stvari. Učesnici radionice složili su se da je za promjenu ove prakse potrebno podići svijest o značaju i posljedicama blagovremenog rješavanja imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku, te proaktivniji pristup svih aktera u krivičnom postupku.

Slika 3: Edukacija „Savremeno komuniciranje s javnošću“

Slika 4: Edukacija „Savremeno komuniciranje s javnošću“

4.1.5 Upravljanje sudovima i sudskim postupkom

Kroz uspostavljenu trilateralnu saradnju sa Sudskom administracijom Norveške i Sudskim vijećem Holandije u okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa II (u nastavku: Projekt), nastavljena je posebna saradnja Okružnog suda u Amsterdamu, Općinskog suda u Sarajevu i VSTV-a BiH. Projektne aktivnosti usmjerene su na dva bitna segmenta: segment upravljanja sudovima i segment efikasnijeg upravljanja sudskim postupkom.

Projektne aktivnosti nastoji se osnažiti uloga predsjednika suda i predsjednika sudskih odjela s ciljem što efikasnijeg upravljanja sudom. U Općinskom sudu u Sarajevu, kao ciljnom sudu Projekta, proveden je novi sistem izbora i imenovanja predsjednika sudskih odjela, zasnovan na unaprijed postavljenim kriterijima i internom oglašavanju. Novoimenovani predsjednici sudskih odjela i one sudije koje su zainteresirane za obavljanje ove funkcije u budućnosti prolaze kroz posebno kreiranu obuku, koju provodi holandski Institut za obuku sudija. Nakon pilot faze, obuka će biti dostupna za sve predsjednike sudskih odjela putem

¹³ Radionicu je realiziralo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (VSTV BiH) u saradnji s Instrumentom za tehničku/savjetodavnu podršku i razmjenu informacija Generalne direkcije Evropske unije za politiku susjedstva i pregovore o proširenju (TAIEX).

entitetskih Centara za edukaciju sudija i tužilaca. VSTV će u narednom periodu razmotriti rezultate pilot projekta u Općinskom sudu u Sarajevu i donijeti odluku o aktivnostima koje će biti usmjerene na unapređenje upravljanja sudova i efikasnijeg upravljanja sudskim postupkom u svim sudovima u BiH.

Projekt je usmjeren i na unapređenje efikasnosti upravljanja parničnim postupkom s posebnim fokusom na jačanje procesne discipline, ujednačenost tumačenja odredbi Zakona o parničnom postupku (u nastavku: ZPP) i skraćenog vremena trajanja postupka. U saradnji s holandskim i norveškim sudijama angažiranim na Projektu, te sudijama Kantonalnog suda u Sarajevu, sudije Parničnog odjela Općinskog suda u Sarajevu izradile su niz operativnih dokumenata koji trebaju dovesti do ostvarenja ovih ciljeva. Najbitniji dokument u tom smislu predstavljaju Smjernice za postupanje u parničnom postupku (u nastavku: Smjernice), koje otklanjaju nedoumice u pogledu tumačenja odredbi ZPP-a i ujednačavaju praksu u okviru odjela s tumačenjima Kantonalnog suda. Smjernice su upućujućeg karaktera, a dokument će biti prezentiran javnosti i stavljen u upotrebu početkom 2017. godine. Kolegijalna saradnja (*peer to peer*) holandskih, norveških i domaćih sudija za poseban cilj ima reorganizaciju radnih procesa u okviru odjeljenja i jačanje timskog rada unutar odjela.

4.1.6 Sudska nagodba

U okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa II, u 2016. godini realiziran je niz aktivnosti usmjerenih na promociju i veću upotrebu instituta sudske nagodbe pred sudovima u BiH. U saradnji s entitetskim Centrima za edukaciju sudija i tužilaca organizirane su ukupno četiri radionice pod nazivom „Sudska nagodba“ koje su namijenjene sudijama i stručnim saradnicima. Također, provođena je kontinuirana promotivna kampanja koja ima za cilj približiti strankama u sporu pogodnosti sudske nagodbe u odnosu na redovni sudski postupak. U tu svrhu snimljena je i emitirana TV emisija „Sudska nagodba“, a izrađene su i, putem sudova, distribuirane informativne brošure o prednostima sudske nagodbe.

U saradnji sa svim sudovima u BiH, u periodu od 3. do 14. oktobra 2016. godine organizirane su prve „sedmice sudske nagodbe“, koje su rezultirale velikim uspjehom. U ovom periodu ukupno 833 sudskih predmeta riješeno je sudskom nagodbom, što iznosi 11% svih sudskih nagodbi zaključenih u 2016. godini (7.364). Slijedom aktivnosti koje VSTV BiH već duži niz godina poduzima na promociji ovog instituta, broj sudskih nagodbi raste iz godine u godinu. U poređenju sa 2011. godinom¹⁴, u kojoj su zaključene 4.384 sudske nagodbe, u 2016. godini došlo je do porasta predmeta riješenih na ovaj način za 67%.

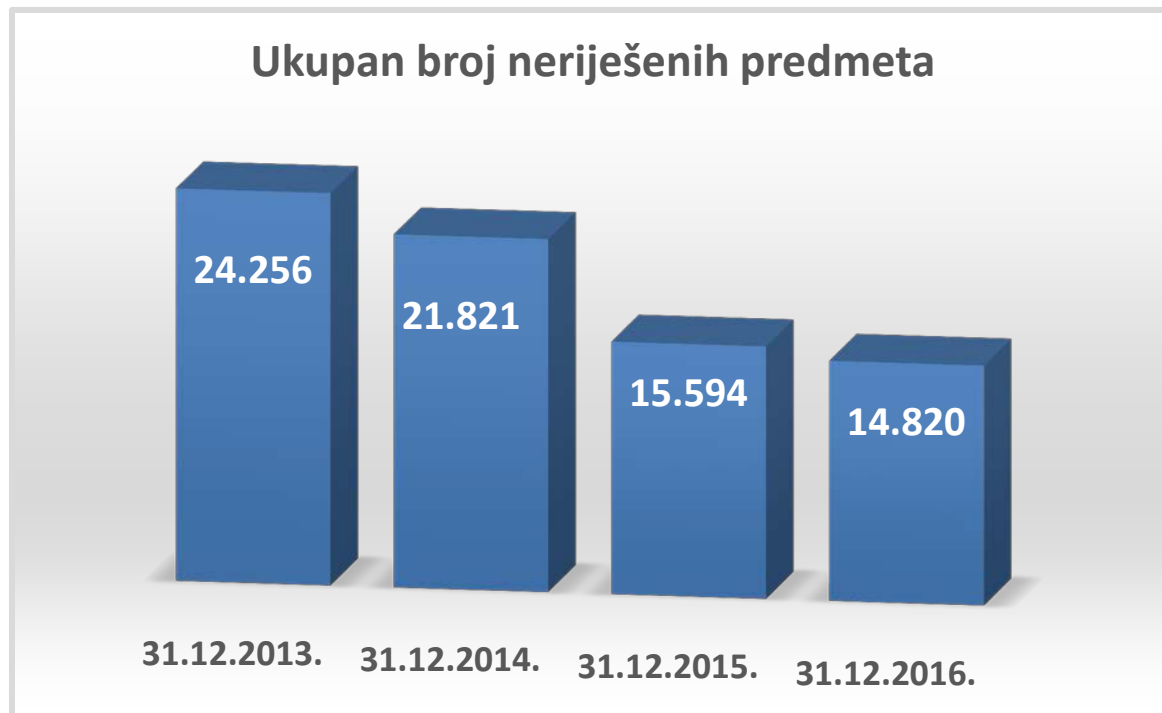
4.2 Efikasnost tužilaštava

VSTV u okviru svojih nadležnosti, a na osnovu statističkih podataka, redovno prati stanje po pitanju efikasnosti rada svih tužilaštava u Bosni i Hercegovini.

Prema podacima iz 2016. godine, vidljivo je da u svim tužilaštvima u BiH postoji trend smanjivanja broja neriješenih KT predmeta (predmeti protiv poznatih počilaca). Tako je 31. 12. 2016. godine zabilježeno 14.820 neriješenih KT predmeta, a što je za 5% manje u odnosu na broj neriješenih predmeta 31. 12. 2015. godine, kada je iznosio 15.594.

¹⁴ Godina koja se uzima kao osnovica jer je implementacija aktivnosti počela sa 2012. godinom.

Grafikon 8: Ukupan broj neriješenih predmeta

Tokom 2016. godine, tužilaštva su podigla 13.623 optužnice, od čega 195 optužnica za krivična djela korupcije, što je za 20% manje u odnosu na broj podignutih optužnica za krivična djela korupcije u toku 2015. godine kada su podignute 244 optužnice.

Tokom 2016. godine, u tužilaštvima u BiH riješena su 3.274 stara predmeta, tj. predmeta starija od dvije godine.

Tužilaštva su u prosjeku u 2016. godini ostvarila kolektivnu normu od 119%, što je u odnosu na 2015. godinu povećanje za 13% kada su tužilaštva u prosjeku ostvarila kolektivnu normu od 105%.

Prosječni kvalitet tužilačkih odluka u 2016. godini bio je sljedeći: kvalitet optužnica 94% i kvalitet naredbi o neporovođenju i obustavi istraga 99 % .

Navedeni pokazatelji su, između ostalog, rezultat brojnih aktivnosti i mjera koje su poduzete od strane VSTV-a.

4.2.1 Stalna komisija za efikasnost tužilaštava

Stalna komisija za efikasnost tužilaštava je u 2016. godini održala 14 sastanaka na kojima su razmatrana razna aktualna pitanja od značaja za rad tužilaštava kao i pitanja iz područja rada koja su utvrđena odlukom o osnivanju Stalne komisije za efikasnost tužilaštava.

Fokus rada Stalne komisije u 2016. godini bila je priprema novih dokumenta koji su od posebnog značaja za ocjenjivanje i normiranje rada tužilaca u Bosni i Hercegovini. Tako je na prijedlog Stalne komisije za efikasnost tužilaštava, VSTV na sjednici održanoj 7. i 8. 7. 2016. godine usvojio novi Pravilnik o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u tužilaštvima u BiH. Osnovni cilj je da se novim izmjenama Pravilnika o orijentacionim mjerilima postigne što veća objektivnost u vrednovanju rada tužilaca, a na osnovu iskustva u dosadašnjoj primjeni Pravilnika.

Kako bi se omogućila pravilna primjena i izbjeglo različito tumačenje pojedinih odredbi Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u tužilaštvima u BiH, Stalna komisija za efikasnost tužilaštava predložila je, a VSTV, na sjednici održanoj 12.10. 2016. godine usvojio novo Uputstvo za primjenu Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u tužilaštvima u BiH. Stalna komisija za efikasnost tužilaštava je na sastanku održanom 7. 12. 2016. godine usvojila dodatnu Instrukciju koja će biti od pomoći tužilaštvima u dodatnom objašnjenju pravilne primjene Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u

tužilaštvima u BiH i Uputstva za primjenu Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u tužilaštvima u BiH.

VSTV je na prijedlog Stalne komisije za efikasnost tužilaštava, na sjednici održanoj 7. i 8. 7. 2016. godine usvojio nove Kriterije za ocjenjivanje rada tužilaca u tužilaštvima u BiH, a na sjednici održanoj 29. i 30. 11. 2016. godine, nove Kriterije za ocjenjivanje rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca i šefova odjela/odsjeka u tužilaštvima u BiH. Novim kriterijima izmijenjeni su parametri za ocjenjivanje rada tužilaca i povećana objektivnost u ocjenjivanju.

Stalna komisija predložila je, a VSTV na sjednici održanoj 14. 12. 2016. godine usvojio Pravilnik o postupku ocjenjivanja rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca, šefova odjela/odsjeka i tužilaca, kojim je razrađen postupak ocjenjivanja rada, podnošenja prigovora na ocjenu rada, nadzor nad postupkom ocjenjivanja, sadržaj obrazaca za ocjenjivanje, te verifikacija ocjena rada. Na istoj sjednici usvojeno je Uputstvo za primjenu kriterija za ocjenjivanje rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca, šefova odjela/odsjeka i tužilaca, čiji je cilj da se omogući jedinstvena primjena Kriterija u svim tužilaštvima i izbjegne različito tumačenje pojedinih odredbi.

U cilju osiguranja jedinstvenog postupanja tužilaštava sa KTA i KTN predmetima, VSTV je na sjednici održanoj 12. 10. 2016. godine, po prijedlogu Stalne komisije za efikasnost tužilaštava usvojio Smjernice za jedinstveno postupanje tužilaštava sa KTA i KTN predmetima.

Pored svih ostalih aktivnosti, Stalna komisija za efikasnost tužilaštava aktivno je učestvovala u organizaciji i održavanju XII. Konferencije glavnih tužilaca u BiH kao i Konferencije „Pravosuđe – stanje i perspektive“.

4.2.2 Strateško planiranje

BiH je u okviru reformskih procesa preuzela brojne obaveze, uključujući i one koje se odnose na osnaživanje vladavine prava koje je bilo potrebno uključiti u planove tužilaštava i na taj način iskazati posvećenost procesu provođenja kontinuiranih reformi u pravosudnom sistemu Bosne i Hercegovine.

Kako bi se osigurao kontinuiran i planski pristup u strateškim reformama u tužilaštvima u BiH, na kolegijima glavnih tužilaca usaglašen je i izrađen Strateški okvir za tužilački sistem Federacije BiH i Republike Srpske koji se odnosi na period od 2016. do 2018. godine, a koji predstavlja temelj za provođenje procesa strateškog planiranja u svakom pojedinačnom tužilaštvu u BiH.

Slika 5: Sastanak kolegija tužilaštava FBiH

Godišnjim planovima tužilaštava koji su razvijeni na nivou pojedinačnih tužilaštava u BiH definirane su mjere i aktivnosti koje su se provodile u svrhu realizacije strateških ciljeva Strateškog okvira u periodu od 2016. do 2018. godine. Takav strateški pristup omogućuje tužilaštvima učinkovitiju provedbu njihove nadležnosti propisane zakonima i drugim propisima te osigurava svim zaposlenicima unutar tužilaštava da teže ostvarivanju zajednički definiranih ciljeva, kao i obavljanju samoprocjene i prilagođavanja pravaca djelovanja tužilaštava.

4.2.3 Analiza stanja i mjere za rješavanje starih predmeta u tužilaštvima

VSTV je tokom 2016. godine izradio detaljnu analizu utjecaja postojeće teritorijalne organizacije tužilaštava na korištenje radnog vremena i povezane troškove. Ova analiza ekonomske opravdanosti utroška resursa predstavljena je profesionalnoj zajednici na XII. Konferenciji glavnih tužilaca s ciljem da posluži kao osnova i da se na bazi egzaktnih podataka sagleda realno stanje i ozbiljno razmotri mogućnost izmjena postojeće teritorijalne organizacije tužilaštava s ciljem ekonomičnijeg utroška resursa, a samim tim i unapređenja efikasnosti.

Konkretna analiza sadrži presjek činjeničnog stanja s definiranjem prednosti i nedostataka postojećeg sistema. Analiza je raspravljena na sjednici VSTV-a, te je na osnovu analize donesen zaključak da je potrebno pokrenuti dijalog s nadležnim ministarstvima s ciljem utvrđivanja daljnjih pravaca djelovanja i po potrebi provesti dodatna istraživanja koja će uzeti u obzir sve ostale pozitivne i negativne faktore koji bi proistekli iz eventualne reorganizacije tužilačkog sistema u BiH. Konkretno, Vijeće trenutno smatra da bi najbolje i najkorisnije rješenje bilo koncentracija nadležnosti u krivičnim suđenjima.

VSTV je donio Uputstvo za izradu planova rješavanja starih predmeta u tužilaštvima u Bosni i Hercegovini 19. 12. 2014. godine. Uputstvom je, između ostalog, definirano da je stari predmet u tužilaštvu svaki predmet stariji od dvije godine (vrijeme starosti predmeta počinje od trenutka registriranja predmeta u tužilaštvu) nezavisno od vrste predmeta i da Planom rješavanja starih predmeta ne može biti obuhvaćeno manje od 30% od ukupnog broja predmeta čije se rješavanje planira u godini za koju se Plan sačinjava.

U sistemu za automatsko upravljanje predmetima u tužilaštvima (TCMS) razvijene su posebne funkcionalnosti koje su omogućile svim tužilaštvima izradu Planova, a Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine praćenje njihove realizacije.

Sva tužilaštva u BiH, koja imaju stare neriješene predmete, po prvi put donijela su Planove za njihovo rješavanje u toku 2015. godine.

Ukupan stepen realizacije Planova za rješavanje starih predmeta u svim tužilaštvima na kraju 2016. godine bio je 76%. Broj starih predmeta na dan 31. 12. 2015. godine bio je 8.231, a na dan 31. 12. 2016. godine 5.279, što predstavlja ukupno smanjenje broja neriješenih starih predmeta za 36%.

Tabela 9: Pregled realizacije planova za rješavanje starih predmeta u tužilaštvima u BiH u toku 2016. godine

Naziv tužilaštva	Stari predmeti na dan 31.12.2015.	Ukupan broj predmeta* u planu za rješavanje u 2016. godini	Ukupan broj neriješenih** predmeta	Ukupan broj neriješenih predmeta iz Plana za 2016.	Ukupan broj riješenih predmeta iz plana u toku 2016. godine	Stepen ostvarenja plana na kraj perioda	Stari predmeti na dan 31.12.2016.
TUŽILAŠTVO BIH	459	210	0	80	130	62%	337
TUŽILAŠTVO BRČKO DISTRIKTA BIH	47	48	0	20	28	58%	31
TUŽILAŠTVO UNSKO-SANSKOG KANTONA	578	369	2	11	358	97%	225
KANTONALNO TUŽITELJSTVO POSAVSKOG KANTONA-ORAŠJE	8	4	0	0	4	100%	4
TUŽILAŠTVO TUZLANSKOG KANTONA	1.003	838	27	172	666	79%	930
TUŽILAŠTVO ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA	309	271	10	70	201	74%	279
TUŽITELJSTVO SREDNJOBOSANSKOG KANTONA	65	34	5	15	19	56%	80
TUŽITELJSTVO HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOG KANTONA	197	113	0	44	69	61%	126
TUŽITELJSTVO ZAPADNOHERCEGOVAČKE ŽUPANIJE	15	3	0	0	3	100%	6
KANTONALNO TUŽILAŠTVO SARAJEVO	4.237	1.726	25	531	1.195	69%	2313
KANTONALNO TUŽITELJSTVO KANTONA 10 LIVNO	18	7	0	0	7	100%	10
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE Ukupno	6.430	3.365	69	843	2.522	75%	3.973
OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO U BANJOJ LUCI	590	192	2	45	147	77%	454
OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO U BIJEJINI	94	54	0	4	50	93%	51
OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO U DOBOJU	344	296	1	63	233	79%	211
OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO U TREBINJU	175	95	0	6	89	94%	122
OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO U ISTOČNOM SARAJEVU	92	75	0	0	75	100%	100
REPUBLIKA SRPSKA Ukupno	1.295	712	3	118	594	83%	938
BOSNA I HERCEGOVINA Ukupno	8.231	4.335	72	1.061	3.274	76%	5.279

* Iz Planova za rješavanje starih predmeta su isključeni predmeti ratnih zločina, predmeti u kojima su raspisane potjernice i predmeti za krivična djela za koja je propisana kazna zatvora do tri godine, u kojima se ne može raspisati potjernica, a osumnjičeni je nedostupan. Planovi za rješavanje starih predmeta obuhvataju slijedeće vrste predmeta: KT ; KTA ; KTK ; KTM ; KTO ; KTPO ; KTT ; KTAK ; KTAO ; KTAPO ; KTAT

** Pod neriješivim predmetima podrazumijevaju se predmeti u kojima su raspisane potjernice i i predmeti za krivična djela za koja je propisana kazna zatvora do tri godine, u kojima se ne može raspisati potjernica, a osumnjičeni je nedostupan.

U riječi „kraj“ dopisati slovo „u“, „Na kraju perioda“ (u posljednjem stupcu kolone); Ispraviti u cijeloj tabeli „tužiteljstvo“ u „tužilaštvo“. U tekstu niže, „slijedeće vrste“ prepraviti u „sljedeće“, „neriješivim“ u „nerješivim“.

Kroz projekt „Podrška pravosuđu u BiH - Jačanje uloge tužilaca u sistemu krivičnog pravosuđa“, pored 40 stručnih saradnika angažiranih u devet tužilaštava (KT Kantona Sarajevo, KT Unsko-sanskog kantona, KT Tuzlanskog kantona, KT Zeničko-dobojskog kantona, Okružnog tužilaštva Banja Luka, Okružnog tužilaštva Doboj, Okružnog tužilaštva Istočno Sarajevo, Okružnog tužilaštva Trebinje i Kantonalnog tužilaštva Hercegovačko-neretvanskog kantona) koji su angažirani na rješavanju starih predmeta, u 2016. godini angažirano je dodatnih devet osoba. Ovaj način direktne podrške tužilaštvima imao je najveći utjecaj na značajno smanjenje broja starih predmeta u tužilaštvima.

4.2.4 Aktivnosti usmjerene na izmjene pravnog okvira

Projekt „Podrška pravosuđu u BiH - Jačanje tužilačkih kapaciteta“ nastavio je saradnju s ministarstvima pravde u vezi već ranije dostavljenih prijedloga izmjena i dopuna zakona o krivičnom postupku i krivičnih zakona s ciljem eliminiranja uskih grla koja dovode do neučinkovitog rada.

Kroz angažman trojice stručnjaka iz reda tužilaštava i policije, sa značajnim iskustvom u oblasti primjene posebnih istražnih radnji, izrađeno je Uputstvo o postupanju tužilaca i ovlaštenih službenih lica u primjeni posebnih istražnih radnji. Izrada Uputstva podrazumijevala je konsultacije i sa ekspertima iz tužilaštva kantona Ciriš, partnerskog tužilaštva, a kako bi se uz uvažavanje domaćeg iskustva osigurala i primjena najboljih međunarodnih praksi. Uputstvo je predstavljeno i odobreno od strane Strateškog foruma – na sastanku rukovodilaca tužilaštava i rukovodilaca policijskih tijela u BiH, te je u formi obavezujućeg uputstva usvojeno u svim tužilaštvima i policijskim tijelima. Unapređenjem pravnog okvira na ovaj način, olakšano je postupanje i saradnja tužilaca i ovlaštenih službenih lica u slučajevima primjene posebnih istražnih radnji.

U pogledu olakšavanja vođenja istraga u složenim predmetima izrađen je i distribuiran svim tužilaštvima na primjenu Obrazac za planiranje istraga u složenim predmetima privrednog, organiziranog kriminala i korupcije. Nakon što je sadržaj izrađenog Obrasca odobren od strane Stalne komisije za efikasnost tužilaštava, korištenje dokumenta ostavljeno je na

dispoziciju tužiocima, a s ciljem da navedeni obrazac bude pomoćni alat u radu na složenim predmetima, koji bi ih usmjeravao na to koje radnje i kojom hronologijom bi bilo neophodno ili poželjno poduzimati tokom istrage.

Pored navedenog, Projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta“ vrši kontinuiran monitoring primjene Uputstva o saradnji tužilaca i ovlaštenih službenih lica u provođenju radnji dokazivanja tokom istrage. Tokom 2016. godine, na osnovu odgovora od oko 30 institucija koje primjenjuju ovo uputstvo, izvršena je analiza sa ciljem evaluacije i poduzimanja aktivnosti na eventualnoj dopuni i unapređenju primjene navedenog uputstva. Analiza je ukazala na široku primjenu i vidljive efekte primjene Uputstva u smislu olakšane saradnje između tužilaštava i policijskih tijela u svakodnevnom radu.

Radna grupa za provođenje generalnih mjera po presudi Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Muslija Adnan protiv Bosne i Hercegovine*, pri Ministarstvu pravde BiH, je u 2016. godini usvojila Uputstvo za postupanje u krivičnim i prekršajnim predmetima u situacijama kada postoji mogućnost povrede načela *ne bis in idem*. Uputstvo će se primjenjivati do okončanja reforme zakonodavnog i prekršajnog zakonodavstva što je generalna mjera koju je tužena Bosna i Hercegovina dužna provesti po presudi Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Adnan Muslija protiv BiH*.

4.2.5 Unapređenje zajedničkog rada tužilaca i policije

Uspješna saradnja između tužilaštava i agencija za provođenje zakona predstavlja ključni faktor za uspješan rad tužilaštava u BiH.

U okviru aktivnosti Projekta „Jačanje tužilačkih kapaciteta“, VSTV djeluje na dva nivoa u ovoj oblasti – strateškom i operativnom. Ovaj Projekt je i u toku 2016. godine nastavio pružati podršku organizaciji sastanaka rukovodilaca tužilaštava i policijskih tijela u BiH na strateškom nivou. Prema predviđenoj dinamici, tokom 2016. godine održana su četiri sastanka Strateškog foruma, na kojima se raspravljalo o strateškim pitanjima vezanim za saradnju ovih institucija, mogućnosti unapređenja saradnje između institucija, unapređenju efikasnosti rada i sl. Zaključci Strateškog foruma dostavljaju se svim tužilaštvima i policijskim tijelima na realizaciju.

Kada je u pitanju podrška VSTV-a saradnji tužilaštava i policijskih tijela na operativnom nivou, Projekt „Jačanja tužilačkih kapaciteta“ podržao je osnivanje Operativnih foruma na svim nivoima.

Nakon što su potpisani protokoli o osnivanju Operativnih foruma za saradnju između tužilaštava i MUP-ova u svih deset kantona u FBiH, u aprilu 2016. godine zvanično je potpisan i Protokol o uspostavi foruma za saradnju za cijelu Republiku Srpsku odnosno svih pet okružnih tužilaštava i centara javne bezbjednosti. Kroz rad Operativnih foruma tužilaštava i policijskih tijela, propisali su detaljno tehničke vidove saradnje, redovne termine sastajanja, zajedničke strategije rada, zajedničke edukacije i sl.

Slika 6: operativni forumi za saradnju

Slika 7: Strateški forum za saradnju

Imajući u vidu odnos kvaliteta izvještaja o počinjenom krivičnom djelu i tužilačke odluke, odnosno činjenicu da su tužiocima istakli nedovoljan kvalitet izvještaja o počinjenom krivičnom djelu koji dobivaju od policijskih agencija kao uzrok visokom procentu tzv. negativnih tužilačkih odluka, odnosno naredbi o neprovođenju i obustavi istrage, Projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta“ organizirao je dodatne radionice tužilaca i ovlaštenih službenih lica na ovu temu.

U toku 2016. godine bilo je predviđeno održavanje šest tematskih radionica na temu „Unapređenje kvaliteta izvještaja o počinjenom krivičnom djelu“. Edukatori na radionici bili su odabrani tužioci iz mjesno nadležnog tužilaštva. Zbog izražene zainteresiranosti tužilaštava i policijskih tijela za ovaj vid zajedničke edukacije, tokom 2016. godine održano je ukupno osam radionica u kojima je učešće uzelo oko 300 ovlaštenih službenih lica. Radionice su održane na području nadležnosti tužilaštava u Sarajevu, Tuzli, Mostaru, Istočnom Sarajevu, Trebinju, Doboju i Banjoj Luci (što uključuje i radionicu na području nadležnosti CJB Prijedor).

Zbog značajnog utjecaja rada policijskih službenika na terenu na daljnji kvalitet istrage i konačne tužilačke odluke, tokom 2016. godine u okviru Projekta „Jačanje tužilačkih kapaciteta“ izrađena je i praktična brošura „Pribavljanje zakonitih dokaza u krivičnom postupku“. Brošura je namijenjena za svakodnevnu upotrebu ovlaštenim službenim licima i tužiocima, sa ciljem ukazivanja na zakonska rješenja i osnovna pravila rada, dobre prakse, uočene nedostatke koji se kontinuirano ponavljaju u postupku pribavljanja dokaza, a koji su od utjecaja na donošenje konačnih tužilačkih odluka.

4.2.6 Transparentnost rada tužilaštava i podrška nevladinim organizacijama i udruženja tužilaca

VSTV je kroz projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta“ organizirao niz aktivnosti u cilju poboljšanja kvaliteta usluga, povećanja odgovornosti i ukupnog tretmana korisnika tužilačkog sistema. Izrađena je Strategija za postupanje s licima koja dolaze u kontakt s tužilaštvima, koja podrazumijeva niz aktivnosti usmjerenih na osiguravanje profesionalnog postupanja prema učesnicima u krivičnom postupku, upoznavanja zajednice s radom tužilaštava i uspostavljanja i jačanja interakcije s društvenom zajednicom radi suzbijanja svih vrsta kriminala. Izrađen je Plan stručnog usavršavanja glasnogovornika tužilaštava radi povećanja kompetencija tužilaštava u području odnosa s javnošću. Započeta je implementacija na način da su održane dvije dvodnevne radionice za glasnogovornike. Nastavljena je edukacija odabranih novinara za regiju Sarajevo u BiH radi kvalitetnijeg i preciznijeg izvještavanja o radu tužilaštava. Edukacije su korištene i kao prilika da se uspostavi dijalog s predstavnicima medija i prikupe eventualni prijedlozi za uspostavljanje kvalitetnijeg odnosa između tužilaštava i medija. Pored toga, održana je radionica s predstavnicima organizacija civilnog društva o mogućnostima unapređenja saradnje s pravosuđem.

Pored navedenog, odabrano je šest programa organizacija civilnog društva, uključujući programe nevladinih organizacija koje, uz podršku Projekta, implementiraju projekte prevencije kriminala, koji za konačan i dugoročan cilj imaju smanjenje pojedinih vrsta krivičnih djela. Osim predstavnicima civilnog društva, Projekt je pružio podršku i udruženjima tužilaca u FBiH i RS koje su dostavile prijedloge programa za jačanje njihovih internih i eksternih kapaciteta. Ovaj vid podrške usmjeren je na održivost njihovog rada. Projekt „Jačanja tužilačkih kapaciteta“ podržava jačanje kapaciteta udruženja u području menadžerskih vještina (pisanje prijedloga projekata, vještine prezentiranja, odnosi s javnošću, strateško planiranje, javno zastupanje i sl.), a sve u cilju što kvalitetnijeg zastupanja interesa tužilačke zajednice u procesu donošenja odluka i u društvu.

U 2016. godini izrađeni su logotipi za tužilaštva u BiH i na taj način utjecalo se na poboljšanje njihovog vizuelnog identiteta prilikom njihovog prisustva u javnosti.

Slika 8: Pregled logotipa za tužilaštva

Vijeće je također pružilo podršku potpisivanju Smjernica o postupanju i saradnji policije i tužilaštva u informiranju javnosti u Hercegovačko-neretvanskom kantonu u Federaciji BiH. Nastavljaju se aktivnosti izrade mehanizma za mjerenje brzine i kvaliteta informacija koje se dijele s javnošću. Održane su dvije radionice za razvijanje indikatora za mjerenje i evaluaciju informacija koje se, također, dijele s javnošću. Ovaj segment radionice realiziran je u saradnji s Projektom pravosuđa USAID-a. Završetak ovog procesa i razvoj indikatora očekuje se u narednom periodu.

4.3 Unapređenje efikasnosti rada pravosuđa kroz rekonstrukcije, adaptacije i opremanje pravosudnih institucija

4.3.1 Adaptacija Općinskog suda u Sanskom Mostu

Zgrada Općinskog suda u Sanskom Mostu, usljed poplava koje su se desile u maju 2014. Godine, pretpjela je štete u podrumskim prostorijama (arhiva i kotlovnica). U okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa (u daljnjem tekstu: Projekt), u sklopu komponente koja se odnosi na modernizaciju sudskih zgrada izvršeni su radovi na sanaciji šteta u podrumskim prostorijama. Pored oštećenja u podrumskim prostorijama veliki problem predstavljala je i dotrajala fasadna stolarija koja je bila u lošem stanju, s obzirom na činjenicu da nije mijenjana u posljednjih par decenija, što je predstavljalo sigurnosni problem i uzrokovalo gubitak toplotne energije u zimskom periodu, a samim tim i izuzetno visoke troškove električne energije. Stoga je putem Projekta izvršena zamjena fasadne stolarije na zgradi suda.

Za ovu namjenu izdvojena su, putem Projekta, sredstva Vlade Švedske u iznosu od 25.564,00 EUR.

Slika 9: Rekonstrukcija fasadne stolarije

Slika 10: Izvršeni molerski radovi u hodniku suda

4.3.2 Centar za obradu i pohranu podataka pravosuđa u BiH

Primarni Centar za obradu i pohranu podataka (u daljnjem tekstu: Data centar) predstavlja osnov svakog informacionog sistema pa tako i pravosuđa u BiH.

S obzirom na činjenicu da je postojeći prostor koji je predviđen za Data centar dosegao svoj maksimalan kapacitet iskorištenosti po pitanju opreme i smještajnih kapaciteta bilo je

neophodno osigurati finansijska sredstva za izgradnju novog objekta i opremanje istog. Također, gledajući sa sigurnosnog aspekta prostorije nisu bile adekvatne za odgovarajuću klimatizaciju, zaštitu od požara i druge tehničke mjere što je povećavalo rizik oštećenja IKT opreme i gubitka podataka u slučaju nezgode. Budući da se predviđa proširenje informacionog sistema uslijed potrebe za povezivanjem s različitim državnim informacionim sistemima (porezna uprava, policija, finansijske institucije) i ova činjenica zahtijeva najmanje duplo veći prostor od onog u kojem se trenutno nalazi server soba.

Drugi razlog za izgradnju novih prostorija je dostizanje međunarodno priznatih standarda u pogledu infrastrukture i sigurnosti data centara (ISO 27001). Ovi standardi postaju zakonski preduslov u zaštiti ličnih i povjerljivih podataka, podataka svojstvenih za e-vladu, itd.

Prostor novog Data centra pravosuđa u BiH sastoji se od dvije cjeline. Prva se odnosi na kancelarije zaposlenih, a druga na prostor za smještaj sigurnosnog kaveza za smještaj sigurnosne sobe u kojoj se nalaze „reck“ ormari sa serverskim jedinicama.

Odgovarajuća infrastruktura Data centra (neprekidno napajanje energijom, klimatizacija, zaštita od požara i poplava, kontrola pristupa i video nadzor) je obavezna za osiguravanje normalne i sigurne sredine za kontinuiran rad data centra a samim tim i pravosudnog informacionog sistema BiH. Visoki standardi za Data centar doprinijet će smanjenju vremena zastoja temeljnih IKT usluga. Ovo je osnova za normalan rad sudova i tužilaštava u BiH koji koriste IKT kao glavnu alatku radnih procesa.

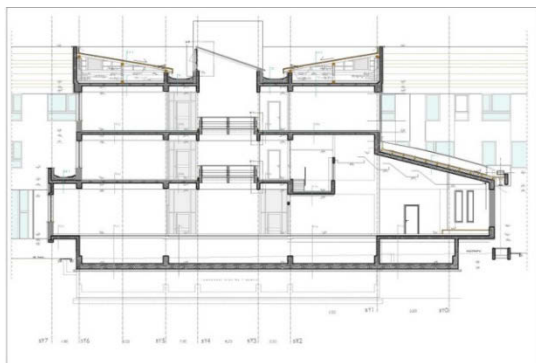
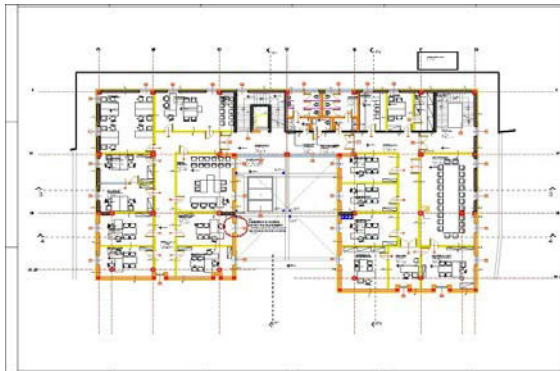
Za ovu namjenu izdvojena su sredstva Vlade Švedske u iznosu od 312.458,99 EUR putem Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa za izgradnju novog Data Centra, kao i 6.650,00 EUR za izradu projektne dokumentacije za njegovu izgradnju.

4.3.3 Izrada projektne dokumentacije za potrebe programa IPA

Budući da je Delegacija Evropske unije u BiH izdvojila sredstva putem programa IPA za rekonstrukciju i izgradnju pravosudnih institucija VSTV je odlučio pružiti podršku ovom procesu. Osigurao je sredstva za izradu projektnih dokumentacija, te na taj način oslobodio dodatna sredstva Delegacije Evropske unije koja će se utrošiti za rekonstrukciju i izgradnju pravosudnih institucija. Stoga je VSTV putem Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa sredstvima Vlade Švedske finansiralo aktivnosti za potrebe izrade projektne dokumentacije. Izrađena je projektna dokumentacija za sljedeće pravosudne institucije:

- Izgradnja nove zgrade za potrebe Tužilaštva BiH;
- Izgradnja zgrade Doma armije u Tuzli u kojoj će biti smješten Općinski sud u Tuzli kao rekonstrukcija postojećeg objekta u kojem je smješteno Kantonalno tužilaštvo u Tuzli kao i Kantonalni sud u Tuzli;
- Izgradnja zgrade Palače pravde u Trebinju;
- Rekonstrukcija i nadogradnja zgrade Osnovnog suda u Gradišci;
- Rekonstrukcija zgrade Osnovnog suda u Foči i
- Rekonstrukcija i nadogradnja zgrade Općinskog suda u Ljubuškom;

Ukupna vrijednost izrađene projektne dokumentacije iznosila je 163.406 EUR bez uključenog PDV tokom 2016. godine, dok su ukupna sredstva izdvojena za ovu svrhu tokom 2015. i 2016. godine 356.847 EUR.

Slika 11: Presjek Kantonalnog suda u Bihaću**Slika 12: Tlocrt sprata Kantonalnog suda u Bihaću**

4.3.4 Procjena fizičkog i prostornog stanja pravosudnih institucija u BiH

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine već duži niz godina kontinuirano provodi aktivnosti u cilju rješavanja aktuelnih problema u pravosudnom sistemu Bosne i Hercegovine. Između ostalog VSTV je posebnu pažnju usmjerio na rekonstrukciju i poboljšanje uslova rada sudova i tužilaštava u BiH.

Tokom prethodnog perioda jedan broj sudskih i tužilačkih zgrada u potpunosti je renoviran, dok je drugi broj djelimično renoviran u smislu određenih dodatnih intervencija koje su se odnosile na organizaciju prostora u sudu i eventualne druge oblike nadogradnje. Također, i u narednom periodu putem programa IPA, određeni broj pravosudnih institucija u BiH će biti rekonstruiran.

Budući da je posljednja procjena potreba za renoviranjem zgrada sudova i tužilaštava izvršena 2012 godine te da više ne odražava potpunu i jasnu sliku trenutnog stanja određenih objekata u odnosu na prvobitno izvršenu procjenu, VSTV je u junu 2016. godine započeo postupak procjene fizičkog stanja zgrada pravosudnih institucija. Na temelju prikupljenih podataka od strane sudova i tužilaštava te direktnim uvidom stanja zgrada pravosudnih institucija, sačinjen je detaljan izvještaj o procjeni postojećeg stanja i okvirni prijedlog troškova adaptacije za svaki objekt posebno.

4.3.5 Opremanje zgrade Kantonalnog tužilaštva u Zenici

Delegacija Evropske unije u BiH izdvojila je sredstva putem programa IPA 2012 za izgradnju nove zgrade Kantonalnog tužilaštva u Zenici. VSTV je putem Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa, sredstvima Vlade Norveške, osigurao sredstva za opremanje dijela zgrade Kantonalnog tužilaštva u Zenici. Vlada Norveške je za ovu namjenu, putem Projekta, izdvojila 50.000 EUR.

Slika 13: Opremanje kantonalnih tužilaštava namještajem**Slika 14: Opremanje kantonalnih tužilaštava namještajem**

4.4 Uloga informacionih rješenja u jačanju efikasnosti rada pravosuđa u BiHŽ

4.4.1 Implementacija SOKOP Mal sistema

Društvo Bosne i Hercegovine se već duži niz godina susreće s problemom velikog broja neriješenih tzv. komunalnih predmeta.

U cilju unapređenja procesuiranja komunalnih predmeta i predmeta male vrijednosti, u okviru aktivnosti Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa u 2016. godini nastavljena je implementacija Sistema za elektronsko podnošenje i obradu predmeta male vrijednosti /tzv. „komunalnih“ predmeta u prvostepenim sudovima u Bosni i Hercegovini (SOKOP-Mal).

U SOKOP sistemu trenutno je registrirano 605.452 predmeta, od čega je kroz sistem riješeno ukupno 287.571 predmeta odnosno 47 %.

Trenutno u SOKOP-Mal sistemu obradu komunalnih predmeta obavlja 16 sudova i 8 tražilaca izvršenja/podnosilaca tužbi, a saglasnost za pristup sistemu dalo je osam novih sudova i devet novih tražilaca izvršenja/podnosilaca tužbi.

U skladu s pristupanjem pojedinih sudova i vanjskih korisnika, obavljene su obuke za rad u sistemu te je pružana kontinuirana podrška u radu svim sudovima korisnicima SOKOP Mal sistema. U toku 2016. godine održano je ukupno osam obuka od kojih je pet održano u sudovima i tri kod tražioca izvršenja/ podnosioca tužbi odnosno vanjskog korisnika sistema.

U pravilu, obuke korisnika organizirane su u sjedištu suda odnosno vanjskog korisnika s trajanjem od jednog do dva dana, sa ciljem educiranja sudskog osoblja za postupanje u sistemu.

Ukupan broj sudskog osoblja kao i osoblja zaduženog za postupanje u sistemu kod vanjskih korisnika kojima je pružena obuka je 49.

Implementacija SOKOP Mal sistema u Kantonu Sarajevo

Problem velikog broja komunalnih predmeta posebno je izražen u Kantonu Sarajevo, gdje se pred nadležnim sudom, Općinskim sudom u Sarajevu, trenutno nalazi cca 850.000 predmeta što predstavlja 50% od ukupnog broja neriješenih komunalnih predmeta.

Cilj implementacije SOKOP-Mal sistema u Općinskom sudu u Sarajevu je istovremeni prelazak ovog suda i pet javnih komunalnih preduzeća u Kantonu Sarajevo sa KODIFEL sistema na SOKOP-Mal koji predstavlja naprednije softversko rješenje.

VSTV je tijekom 2016. godine putem Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa sredstvima Vlade Norveške finansirao razvoj/doradu informacionih sistema komunalnih preduzeća u Kantonu Sarajevo u cilju omogućavanja komunikacije sa SOKOP Mal (četiri od pet komunalnih preduzeća). Kantonalno javno komunalno preduzeće Rad preuzelo je obavezu da će samostalno doraditi svoj informacioni sistem za pristup SOKOP Mal sistemu, što se očekuje u prvoj polovini 2017. Godine

Za potrebe uključivanja Općinskog suda u Sarajevu u SOKOP Mal sistem VSTV je izvršio interni razvoj sistema za upravljanje dokumentima i prenos KODIFEL dokumenata u isti te spajanje odjela suda na Grbavici s pravosudnom WAN mrežom.

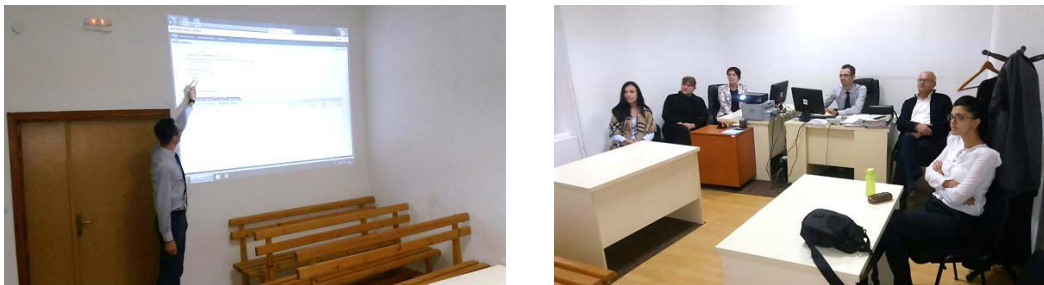
Potpun prelazak Općinskog suda u Sarajevu za rad u SOKOP Mal sistemu očekuje se u drugoj polovini 2017. godine čime će biti omogućeno efikasnije procesuiranje tzv. komunalnih predmeta do faze izvršenja.

4.4.2 Druga generacija sistema za upravljanje predmetima u sudovima tužilaštvima (CMS/TCMS)

U okviru projekta „Konsolidacija i daljnji razvoj pravosudnog informaciono-komunikacionog sistema“ – IPA 2012/2013 provedene su aktivnosti razvoja nove generacije sistema za upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima (CMS/TCMS). Nakon usvajanja novog pravnog okvira za CMS/TCMS u decembru 2015. godine, pravilnici koji reguliraju korištenje

ovog sistema u sudovima i tužilaštvima objavljeni su u Službenom glasniku BiH u januaru 2017. godine čime su stvoreni pravni preduslovi za daljnji razvoj funkcionalnosti u okviru CMS/TCMS-a, kao i primjenu njegove nove generacije koja za cilj ima osiguranje potpune automatizacije upravljanja predmetima u sudovima i tužilaštvima. Nakon gotovo dvogodišnjeg procesa razvoja nove verzije i višemjesečne pilot primjene CMS/TCMS-a u nekoliko pravosudnih institucija, u septembru 2016. godine započela je implementacija nove generacije CMS/TCMS-a u sudovima i tužilaštvima. Implementacija sistema u svim pravosudnim institucijama, sa izuzetkom izdvojenih odjela, kao i edukacija korisnika sistema u sudovima i tužilaštvima u BiH završena je s krajem 2016. godine. Praktično, uvođenjem nove generacije CMS/TCMS-a osigurava se postojanje potpunog elektronskog predmeta od njegovog iniciranja do arhiviranja.

Slike 15 i 16: Edukacija korisnika CMS-a u Osnovnom sudu u Trebinju

Neke od osnovnih značajki do sada razvijenih funkcionalnosti nove generacije CMS/TCMS-a, uz potpunu zamjenu tehnološke platforme na kojoj ovaj sistem počiva, čine novi modul za skeniranje ulazne dokumentacije i modul za elektronsko arhiviranje predmeta, kao i modul za izdavanje uvjerenja o nevođenju krivičnog postupka, čija primjena je planirana u 2017. godini.

Slika 17: Glavni korisnički ekran CMS-a s pregledom zadataka, brзом pretragom i kalendarom aktivnosti

Modul za izdavanje uvjerenja o nevođenju krivičnog postupka razvija se tokom 2015. i 2016. godine kao jedan od sastavnih funkcionalnosti nove generacije CMS/TCMS sistema. Na sjednici održanoj u oktobru, VSTV je usvojio zaključak kojim se svi sudovi nadležni za vođenje krivičnog postupka obavezuju da izvrše ažuriranje podataka u vezi vođenja krivičnog postupka do sredine februara 2017. godine u svrhu početka primjene modula sa 1.3.2017. godine. U skladu sa zaključkom Vijeća, poduzete su pripreme aktivnosti za primjenu

modula od naznačenog datuma kao i njegovo testiranje u sudovima i ažuriranje svih podataka na osnovu kojih će se vršiti provjera podataka i izdavanje uvjerenja.

Primjena ovog modula će donijeti dvije ključne koristi, kako direktno za građane koji podnose zahtjeve za izdavanje predmetnih uvjerenja, tako i za cijelu BiH. Naime, trenutna procedura izdavanja uvjerenja o nevođenju krivičnog postupka zahtijeva da tražioci uvjerenja odlaze u više institucija da bi dobili uvjerenje ili su prisiljeni čekati i do 15 dana da se procedura završi službenim putem. Nadležnost za izdavanje uvjerenja o nevođenju krivičnog postupka je na prvostepenom sudu koji ima mjesnu nadležnost u mjestu prebivališta tražioca uvjerenja, odnosno sjedištu pravnog lica. S obzirom na činjenicu da se prvostepeni krivični postupci vode i pred drugostepenim sudovima, uvjerenje je neophodno uzeti i u drugostepenom sudu. Trenutna procedura praktično se može prikazati na primjeru građana Olova, koji za izdavanje ovog uvjerenja moraju otići u Općinski sud u Visokom. Nakon što preuzmu uvjerenje, moraju se uputiti i u Kantonalni sud u Zenici kako bi dobili uvjerenje i od ovog suda. Ova procedura može se provesti službenim putem tako da općinski sud uputi zahtjev kantonalnom sudu i nakon dobijenog uvjerenja isto uruči podnosiocu zahtjeva. Neophodno je napomenuti da se na ovaj način izdaju uvjerenja da se postupak ne vodi samo u dva suda vezana za prebivalište fizičkog lica, odnosno sjedište pravnog lica, jer se uvjerenje izdaje samo na osnovu evidencija ovih sudova. Bilo kakvi procesi van ovih sudova ne utječu na izdavanje uvjerenja fizičkim i pravnim licima.

Nova procedura koja će biti omogućena primjenom novog modula podrazumijeva izdavanje uvjerenja na osnovu podataka iz baze podataka koja je jedinstvena za sve sudove i obuhvaća podatke o svim predmetima koji se odnose na svako fizičko ili pravno lice u BiH, uključujući i podatke Suda BiH. Praktično, fizička i pravna lica će podnositi zahtjev sudu, odnosno odjelu suda u svom mjestu prebivališta, koji će na osnovu brze i jednostavne provjere moći izdati uvjerenje na licu mjesta bez potrebe odlaska tražioca uvjerenja, ili slanja zahtjeva za podatke u bilo koju drugu instituciju. Na ovaj način će se smanjiti broj pristupa sudovima, troškovi stranaka i sudova, a građanima će se značajno skratiti vrijeme za izdavanje uvjerenja, te će biti podignut stepen pravne sigurnosti u BiH izdavanjem uvjerenja na osnovu podataka o vođenju krivičnih postupaka pred svim relevantnim sudovima u BiH.

4.4.3 Informacioni sistem za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu BiH (HRMIS)

Sistem za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu BiH (HRMIS) zasnovan je na modernim informatičkim rješenjima i integriran sa ostalim softverskim modulima u njegovom okruženju, koji omogućava standardizirano prikupljanje relevantnih podataka o nosiocima pravosudnih funkcija i zaposlenicima i jednostavan pristup podacima od strane nosilaca podataka i osoblja kojima su te informacije značajne za poslovne procese i donošenje odluka. Uloga ovog sistema ima poseban značaj u procesu izbora, imenovanja i napredovanja nosilaca pravosudnih funkcija. Primjenom HRMIS modula za testiranje kandidata za otvorene pozicije nosilaca pravosudnih funkcija u 2016. godini, provedeno je kvalifikaciono testiranje 420 kandidata. Mogućnost istovremenog provođenja testiranja za veći broj kandidata doprinosi efikasnosti postupka imenovanja, a automatsko generiranje rezultata testa po njegovom okončanju kandidatima daje mogućnost uvida u svoj rezultat, što u znatnoj mjeri doprinosi transparentnosti postupka.

Tabela 10: Statistički pokazatelji kvalifikacionih testiranja provedenih u 2016. godini

UKUPAN BROJ TESTIRANIH KANDIDATA	420
ZA TUŽILAČKE FUNKCIJE	144
ZA SUDIJSKE FUNKCIJE	276
UKUPAN BROJ KANDIDATA KOJI SU POLOŽILI	266
SUDIJE	170
TUŽIOCI	96
POSTOTAK PROLAZNOSTI	63%

PROSJEČNO VRIJEME RJEŠAVANJA TESTA	85,55 minuta
NAJVEĆI POSTIGNUTI BROJ BODOVA	95
NAJMANJI POSTIGNUTI BROJ BODOVA	27
BROJ IMENOVANIH NOSILACA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA NA OSNOVU TESTIRANJA PROVEDENIH U 2016. GODINI	196

U 2016. godini uspješno je završena implementacija Modula za evidenciju ličnih podataka - kadrovske evidencije (MELP) u Odjelu za administraciju i kadrovsku politiku u okviru Sekretarijata VSTV-a čime je omogućeno efikasnije vođenje poslova upravljanja ljudskim resursima u VSTV-u i skraćanje vremena neophodnog za izvještavanje u ovoj oblasti. Zahvaljujući primjeni ovog modula, zaposlenici u VSTV-u putem Modula za pristup vlastitim podacima (MPVP) imaju direktan pristup svojim podacima obuhvaćenim kadrovskom evidencijom. Pored primjene u VSTV-u, ovi moduli su tokom godine implementirani u Okružnom tužilaštvu u Istočnom Sarajevu, pri čemu je osigurana podrška za pripremu primjene ovih HRMIS modula u još nekoliko pravosudnih institucija.

4.4.4 Sistem poslovnog izvještavanja (Business Intelligence)

Uvođenjem sistema Poslovne inteligencije (engl. Business Intelligence – skraćeno BI sistem) omogućeno je unapređenje statističkog izvještavanja u pravosudnim institucijama što će direktno utjecati na poboljšanje kvaliteta poslovnih odluka kao i planiranje resursa u okviru pravosudnih institucija. BI sistem projektiran je i razvijen na način da omogući izradu statističkih izvještaja iz različitih informacionih sistema (baza podataka) koji se koriste u pravosuđu BiH (CMS/TCMS, HRMIS, SOKOP).

Pored osiguravanja podrške donošenju odluka, u okviru BI sistema razvijen je i mehanizam za kontrolu kvaliteta podataka koji se registrira u okviru CMS/TCMS sistema, čime će biti osigurano da rukovodioci pravosudnih institucija imaju tačnu sliku trenutnog stanja podataka institucije kojom rukovode.

Slika 18: Tabelarni prikaz izvještaja za tužilaštva u BI sistemu

Prijave / IZVJEŠTAJI
Vrijeme pokretanja: 10.10.2016 15:18:18

Vrsta predmeta	Neriješene prijave na dan TIMESTAMP 2016-10-01 00:00:00	Završeno prijave u toku perioda	Ukupno u radu prijava	Riješeno prijave	Rješavanje prijava	Neriješene prijave na dan TIMESTAMP 2016-10-10 00:00:00	Prosječna dužina trajanja rješavanja prijave u tekućoj godini	Prosječna dužina trajanja rješavanja prijave u toku prethodne godine
KT	11.095	15.783	26.878	16.461	678	10.418	194	303
KTF	9	6	15	6	0	9	240	97
KTK	655	973	1.628	936	-37	892	262	275
KTM	587	652	1.239	615	-37	624	114	153
KTO	76	69	145	56	-13	89	439	583
KTRZ	1.421	1.400	2.901	1.299	-81	1.502	296	432
KTT	524	179	703	188	9	515	625	505
KTT	10	52	70	-48	-4	22	182	50
UKUPNO	14.585	19.194	33.779	19.709	515	14.071	208	308

Vrste procesnih odluka kod rješavanja prijave
Vrijeme pokretanja: 10.10.2016 15:18:18

Vrsta predmeta	Broj naredbi o nesprovedenju istrage	Broj naredbi o sprovođenju istrage	Riješeno na drugi način	Ukupno
KT	3.283	12.782	396	16.461
KTF	1	4	1	6
KTK	556	340	40	936
KTM	3			615
KTO	11	37	8	56
KTRZ	656	696	57	1.399
KTT	27	136	25	188
KTT	6	42	0	48
UKUPNO	4.543	14.027	1.139	19.709

Prijave / IZVJEŠTAJI PO LICIMA
Vrijeme pokretanja: 10.10.2016 15:18:18

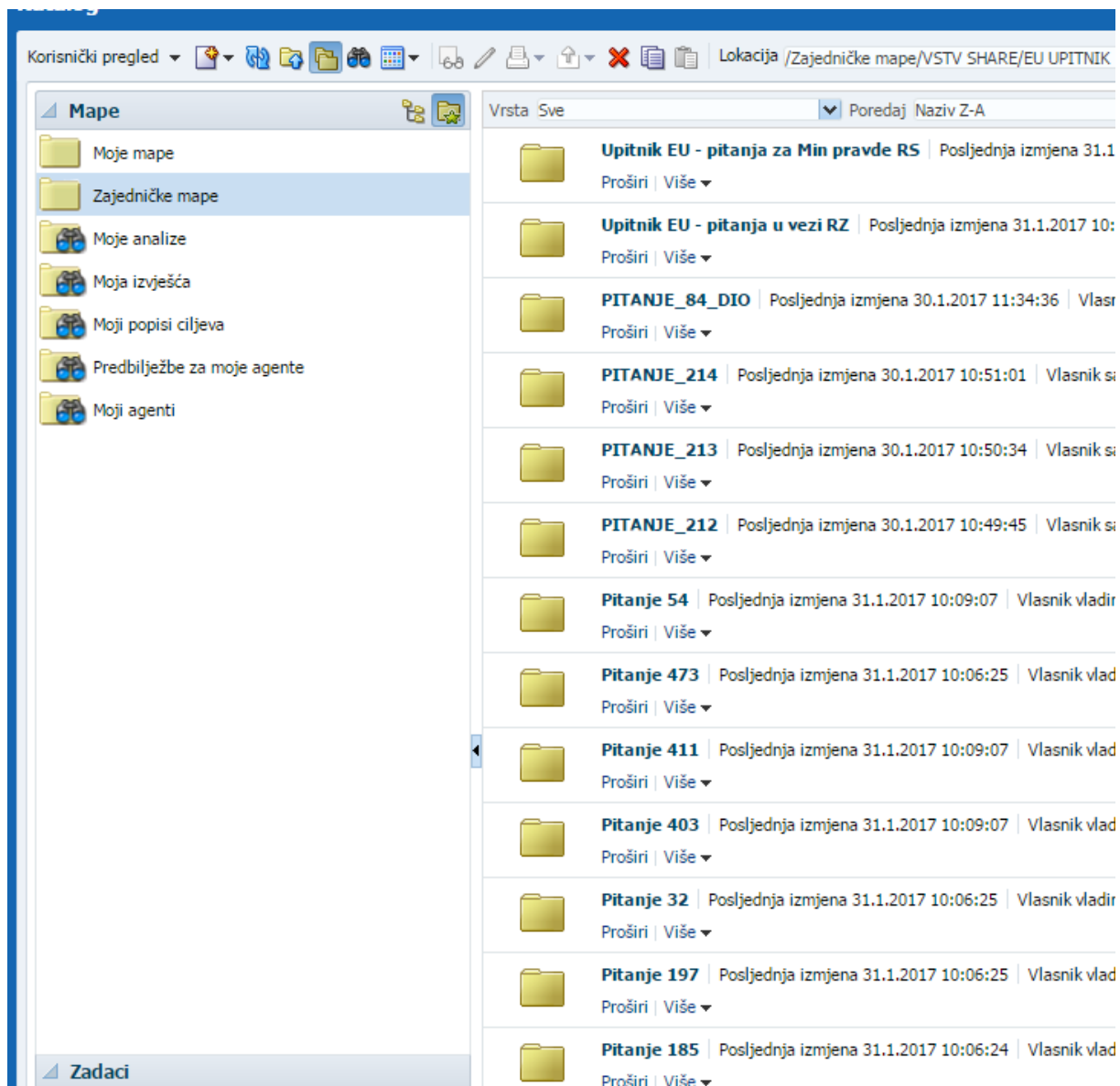
Vrsta predmeta	Neriješene prijave na dan TIMESTAMP 2016-10-01 00:00:00	Završeno prijave u toku perioda	Ukupno u radu prijava	Riješeno prijave	Rješavanje prijava	Neriješene prijave na dan TIMESTAMP 2016-10-10 00:00:00	Prosječna dužina trajanja rješavanja prijave u tekućoj godini	Prosječna dužina trajanja rješavanja prijave u toku prethodne godine
KT	21.663	20.202	41.945	21.290	1.008	20.633	194	303
KTF	27	41	68	42	1	26	240	97
KTK	2.509	2.299	4.808	2.134	-165	2.721	262	275
KTM	1.153	863	2.016	794	-79	1.232	114	153
KTO	1.232	578	1.810	431	-147	1.377	439	583
KTRZ	3.897	2.878	6.775	2.708	-170	4.067	296	432

Vrste procesnih odluka kod rješavanja prijave po licima
Vrijeme pokretanja: 10.10.2016 15:18:18

Vrsta predmeta	Broj naredbi o nesprovedenju istrage	Broj naredbi o sprovođenju istrage	Riješeno na drugi način	Ukupno
KT	4.509	16.050	731	21.290
KTF	1	30	11	42
KTK	1.254	649	232	2.134
KTM	3			1.153
KTO	74	298	59	431
KTRZ	1.447	1.160	101	2.708

Pored direktnih koristi za pravosuđe, izvršena je integracija BI sistema s pravosudnim web portalom putem koga će ministarstvima pravde i drugim relevantnim institucijama biti omogućen pristup statističkim izvještajima u skladu s važećim pravnim okvirom. Jedna od prvih velikih koristi BI sistema koje su VSTV i pravosuđe iskusili ogleda se u prilagodljivosti ovog sistema koja je korištena za dobijanje velike količine statističkih podataka o radu pravosuđa u svrhu pripreme odgovora na pitanja iz upitnika Evropske komisije.

Slika 19: Skup izvještaja iz BI sistema korištenih za pripremu odgovora na pitanja iz upitnika Evropske komisije

4.4.5 Videokonferencijski sistem pravosuđa BiH

Nakon uspostave videokonferencijskog sistema kroz projekte IPA 2009 i IPA 2010 koje je finansirala Evropska unija i njegove nadgradnje omogućene projektom „Jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“, kojeg finansira Švicarska, ovim sistemom povezano je 19 sudova (Sud BiH, 12 kantonalnih i okružnih sudova, Osnovni sud Brčko Distrikta BiH, te tri općinska/osnovna suda koji su najudaljeniji od sjedišta svog kantona/okruga), 15 tužilaštava i VSTV. U toku 2016. godine, nastavljeno je intenzivno korištenje sistema u sljedeće svrhe:

- svjedočenje svjedoka u sudskim postupcima i u fazi istrage
- pružanje međunarodne pravne pomoći sudovima i tužilaštvima drugih zemalja

- saslušanje svjedoka na disciplinskim ročištima koje provodi VSTV i
- organiziranje različitih sastanaka pod okriljem VSTV-a.

Grafikon 9: Korištenje videokonferencijskog sistema u 2016. godini za različite namjene

Primjenom videokonferencijskog sistema u pravosuđu, tokom 2016. godine saslušano je 20 svjedoka u 18 postupaka koje vode pravosudne institucije u BiH. Saslušane osobe su putem video-linka svoje iskaze dale iz Australije, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade, Švedske, Danske i drugih evropskih država. Videokonferencijski sistem korišten je u šest postupaka koji su se vodili pred sudovima u BiH, u kojima su svjedoci saslušani s udaljenih lokacija unutar zemlje. Prema zahtjevima za međunarodnu pravnu pomoć koje su BiH uputile inostrane institucije saslušano je 26 svjedoka iz BiH, dok je putem video-linka održano osam sastanaka unutar BiH i jedan sastanak sa sudom u Holandiji.

Upotreba video-linkova je pored ostvarenja značajnih finansijskih ušteta sudskih troškova (putnih i ostalih troškova svjedoka), doprinijela stvaranju pravnih pretpostavki za donošenje sudskih i tužilačkih odluka, pogotovo u predmetima u kojima se kao ključni svjedoci javljaju stare ili bolesne osobe koji žive u inostranstvu.

Efekti primjene videokonferencijskog sistema na postizanje ušteta sudskih troškova i operativnih troškova VSTV-a mogu se najbolje prikazati kroz sljedeću procjenu:

- Saslušavanjem (uzimanjem izjava) 18 svjedoka iz inostranstva u sudskim/tužilačkim predmetima ostvarena je ušteta u iznosu cca 50.000 KM.
- Organizacijom samo jednog sastanka u kome učestvuju zaposlenici VSTV-a i pravosudnih institucija u Brčko Distriktu BiH (ukupno deset učesnika) postiže se ušteta od 1.000 KM.

Imajući u vidu potencijalni doprinos videokonferencijskog sistema u postizanju efikasnosti i ekonomičnosti poslovanja VSTV-a i pravosudnih institucija, u 2016. godini poduzete su aktivnosti usmjerene na omogućavanje intervjuiranja kandidata za otvorene pozicije nosilaca pravosudnih funkcija sa dodatne tri lokacije van sjedišta VSTV-a, što će doprinijeti efikasnijem i ekonomičnijem postupku izbora i imenovanja sudija i tužilaca. U narednom periodu, VSTV će intenzivirati aktivnosti na promociji videokonferencijskog sistema u svrhu njegovog intenzivnijeg korištenja u sudovima i tužilaštvima.

4.4.6 Intranet portal pravosuđa BiH

Početkom 2016. godine, razvijen je i pušten u rad intranet portal pravosuđa BiH koji omogućava jednostavan pristup i pretraživanje korisničkih uputstava i pravnog okvira za različite aplikacije pravosudnog informacionog sistema, te procesnih zakona i drugih zakona na snazi na svim nivoima u BiH, koje u svakodnevnom radu koriste sudovi i tužilaštva u BiH.

u stanju podržati nesmetan rad svih korisnika pravosudnog informacionog sistema. Odgovarajući na rastuće potrebe sistema, te osiguravajući kompatibilnost softverskih rješenja koja se koriste u okviru pravosudnog informacionog sistema sa važećim softverskim standardima, u izvještajnom periodu nastavljen je proces nadogradnje svih hardverskih i softverskih komponenti IT infrastrukture. Ovaj kontinuirani proces naziva se optimizacija i konsolidacija IKT sistema i provodi se kako bi se zastoji sistema uzrokovani zastarjelošću informatičke opreme i softvera sveli na najmanju moguću mjeru, osigurala što bolja iskorištenost postojećih serverskih i mrežnih kapaciteta u centrima za obradu podataka VSTV-a, te omogućio normalan rad korisnika u pravosuđu i nesmetan pristup elektronskim servisima pravosuđa dostupnim javnosti putem interneta.

Tokom 2016. godine, poduzete su sljedeće aktivnosti usmjerene ka optimizaciji i konsolidaciji IKT sistema:

- izgrađen je novi centar za obradu i pohranu podataka u skladu s međunarodnim sigurnosnim i standardima struke i
- započeta je proces nadogradnje operativnog sistema na radnim stanicama u pravosuđu.

Primarni centar za obradu i pohranu podataka pravosudnog informacionog sistema (u daljnjem tekstu: data centar) predstavlja jezgro informacionog sistema u kome su smješteni svi osnovni servisi sistema (CMS/TCMS, HRMIS, SOKOP, web portal, intranet portal, sistem elektronske pošte i dr.). Postojeći fizički prostor data centra odavno je premašio maksimalni kapacitet u pogledu instalirane opreme, pri čemu nije adekvatan u smislu osiguravanja odgovarajućeg klimatizacijskog rješenja, zaštite od požara i drugih tehničkih mjera zaštite, čime je povećan rizik oštećenja IKT opreme i gubitak poslovnog kontinuiteta u slučaju nepredviđenih događaja ili katastrofe.

S tim u vezi, Sekretarijat VSTV-a osigurao je donatorska sredstva za izgradnju novog data centra iz projekta „Jačanje efikasnosti pravosuđa“ koji finansira Vlada Kraljevine Švedske i projekta „Konsolidacija i daljnji razvoj pravosudnog informaciono-komunikacionog sistema“ - IPA 2013 koji podržava Evropska unija. U pravcu osiguravanja adekvatnog prostora za smještaj novog data centra, VSTV je potpisao Memorandum o razumijevanju sa Sudom BiH, kojim je predviđena lokacija novog data centra unutar kompleksa pravosudnih institucija BiH na prostoru objekta ranije označenog kao „garaža“.

Prva faza izgradnje data centra koja je obuhvatila građevinske i instalaterske radove na objektu novog data centra završena je krajem oktobra 2016. godine. Druga faza radova obuhvaća opremanje data centra agregatom, sistemom prednaponske zaštite (UPS), klimatizacijskim sistemom, protivpožarnim sistemom, sistemom video nadzora i serverskim ormarima. Započela je odmah po završetku građevinsko-instalaterskih radova, s planiranim završetkom do kraja marta 2017. godine.

Novi data centar će ispunjavati međunarodne standarde i EU direktive iz oblasti infrastrukture i zaštite data centara, uključujući i norme standarda informacione sigurnosti ISO 27001.

Slika 21: Prostorije novog centra za pohranu i obradu podataka pravosudnog informacionog

Unapređenje IKT infrastrukture omogućila su ulaganja iz sljedećih izvora finansiranja:

- projekt informatizacije i jačanja kapaciteta pravosudnih institucija u BiH koji je dio Programa višegodišnjih kapitalnih ulaganja za period od 2014. do 2016. godine iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine,
- projekt „Konsolidacija i daljnji razvoj pravosudnog informaciono-komunikacionog sistema“ finansiran sredstvima Evropske unije iz alata za pretpristupnu pomoć – IPA 2012 i IPA 2013,
- projekt podrške pravosuđu BiH koji finansira Kraljevina Norveška i
- projekt za unapređenje efikasnosti pravosuđa koji finansira Vlada Kraljevine Švedske.

U 2016. godini realizirana su sljedeća sredstva za nabavku informatičke i AV opreme, softvera, te održavanje pravosudnog informacionog sistema po izvorima finansiranja:

Tabela 11: Ulaganja u Pravosudni informacioni sistem u 2016. godini

Vrsta ulaganja	Izvor sredstava	2016. godina
Kompjuterska oprema	Državni budžet	587,927
	Evropska unija	63,840
	Švedska	151,008
	Švicarska	173,545
Ukupno kompjuterska oprema		976,320
Softveri	Državni budžet	43,543
	Švedska	41,000
Ukupno softveri		84,543
Održavanje pravosudnog informacionog sistema	Državni budžet	394,909
Ukupno održavanje pravosudnog IS		394,909
UKUPNA ULAGANJA		1,455,772

4.4.8 Unapređenje sigurnosti pravosudnog informacionog sistema

Tokom 2016. godine, finalizirana je Politika sigurnosti pravosudnog informacionog sistema BiH – dokument koji predstavlja osnovu i okvir za uspostavljanje i daljnji razvoj sistema za upravljanje sigurnošću pravosudnog informacionog sistema. Nakon procesa revizije, Politika sigurnosti usvojena je na sjednici Vijeća održanoj 9. i 10. novembra 2016. godine, nakon čega su pokrenute aktivnosti na pripremi i donošenju pratećih dokumenata neophodnih za primjenu Politike sigurnosti.

4.5 Unapređenje otvorenosti i dostupnosti informacija o radu VSTV-a BiH i pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti

Jedan od strateških ciljeva VSTV-a BiH posvećen je unapređenju otvorenosti i dostupnosti informacija o radu VSTV-a i pravosudnih institucija u BiH stručnoj i široj javnosti.

Svjestan da veća otvorenost, komunikacija pravosudnih institucija s javnošću i saradnja s medijima mogu značajno utjecati na poboljšanje slike i reputacije pravosuđa i povjerenja javnosti u rad pravosuđa, VSTV je u protekloj godini kontinuirano radio i provodio niz različitih aktivnosti.

Tokom 2016. godine, VSTV je najveću pažnju posvetio izradi nove komunikacione strategije u saradnji sa Sudskom administracijom Norveške i Sudskim vijećem Holandije. Imajući u vidu važnost i utjecaj odnosa s javnošću na kreiranje javnog mnijenja o pravosuđu, te informiranja i upoznavanja građana s načinom rada sudova i tužilaštava, VSTV je u okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa II (Projekt II) realizirao sljedeće pripremne aktivnosti:

- U januaru 2016. godine, održana je konferencija “Pravosuđe i mediji”.
- U martu 2016. godine, održana je dvodnevna regionalna radionica na temu „*Pravosuđe, društvo i mediji*” u saradnji s Instrumentom za tehničku pomoć i razmjenu informacija Evropske komisije (TAIEX).
- U maju i junu 2016. godine, održan je okrugli sto s predstavnicima medija „Kako unaprijediti saradnju pravosuđa i medija u Bosni i Hercegovini?”.
- U julu i avgustu 2016. godine, norveški i holandski stručnjaci pružili su podršku i predložili VSTV-u dodatne savjete koji su pomogli u definiranju aktivnosti i izradi komunikacione strategije koja će poboljšati reputaciju pravosuđa proaktivnim i izbalansiranim komuniciranjem putem medija i direktnim kanalima komunikacije.
- U novembru 2016. godine, u saradnji s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca održan je seminar na temu „Savremeno komuniciranje s javnošću“.

Protekla godina je također bila značajna i po uspješnom završetku Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa (Projekt) kojeg su finansirale Vlada Norveške i Vlada Švedske. Tom prilikom VSTV je u junu 2016. organizirao završnu konferenciju na kojoj su prezentirani implementirane aktivnosti i postignuti rezultati, odnosno značajan napredak u radu sudova, a koji se mogu naći i u štampanoj publikaciji na web stranici Vijeća i web portalu pravosudje.ba.

Aktivnost koja je prethodila završnici Projekta je provedba Finalnog istraživanja zadovoljstva korisnika sudova u općinskim sudovima u Mostaru i Tuzli, ciljnim sudovima Projekta. Ovim istraživanjem zabilježilo se stanje na kraju projekta i napravilo poređenje s rezultatima istog istraživanja koje je provedeno na početku Projekta. Finalno istraživanje pokazalo je da je u toku djelovanja Projekta, i kao rezultat njegovog djelovanja, došlo do niza pozitivnih pomaka u oba općinska suda.

VSTV je u oktobru 2016. godine posvetio pažnju sudskoj nagodbi te je organizirao dvosedmični događaj „Sedmice sudske nagodbe“. U cilju promocije, producirana je i emitirana polusatna informativna TV emisija o sudskoj nagodbi. Izrađeni su i svim sudovima distribuirani informativna afiša „Sudska nagodba“ i obavijest za stranke te je izrađen i online rotirajući banner.

VSTV je opredijeljen nastaviti poduzimati aktivnosti s ciljem unapređenja odnosa s javnošću, vjerujući da se jedino kroz dobru saradnju s medijima, utemeljenu na međusobnom poštovanju i razumijevanju, građani mogu tačno i pravovremeno informirati o radu pravosudnih institucija i njihovom značaju za cjelokupno društvo.

Poglavlje 5: KVALITET RADA PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA

5.1 Pokazatelji o kvalitetu rada sudova u 2016. godini

U ovoj sekciji godišnjeg izvještaja prikazani su podaci o ostvarenom kvalitetu odluka sudova koji su za 2016. godinu obračunali sudovi prema kriterijima VSTV BiH¹⁵. Pored navedenih podataka, u ovoj sekciji izvještaja posebno su prikazani i statistički pokazatelji o ishodu postupaka koji su u toku 2016. godine okončani po pravnom lijeku pred višestepenim sudovima (podaci o ožalbenim odlukama). Ovi pokazatelji o ožalbenim odlukama nisu dovoljni da se izvrši obračun kvaliteta rada sudova, ali oni omogućavaju čitaocu da dobije više informacija o procentu potvrđenih i ostalih odluka promatrano u odnosu na koje su stranke u postupku uložile pravni lijek.

5.1.1 Kvalitet odluka i statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama

Kvalitet odluka u sudovima prema kriterijima VSTV BiH

Kvalitet odluka nosilaca pravosudne funkcije u sudu obračunava se na osnovu procenta ukinutih odluka u odnosu na ukupan broj potvrđenih, preinačenih i ukinutih odluka od strane suda više instance te procenta ukinutih i preinačenih odluka u odnosu na ukupan broj donesenih odluka na koje se može izjaviti pravni lijek. Pojedinačni rezultati nosilaca pravosudnih funkcija koriste se za izračunavanje kolektivnog kvaliteta odluka suda.

Sudovi u Bosni Hercegovini u toku 2016. godine ostvarili su sljedeći kvalitet rada:

Tabela 11: Kvalitet rada sudova

Sud ¹⁶	Kvalitet rada u 2015. godini	Kvalitet rada u 2016. godini
Sud Bosne i Hercegovine	95%	94%
Viši privredni sud Banja Luka	85%	96%
Kantonalni sudovi	91%	90%
Okružni sudovi	90%	88%
Okružni privredni sudovi	85%	88%
Općinski sudovi	91%	91%
Osnovni sudovi	86%	86%
Osnovni sud Brčko Distrikta BiH	91%	91%

Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama

U ovoj sekciji godišnjeg izvještaja prikazani su statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama (odlukama na koje je izjavljen pravni lijek).

Sud Bosne i Hercegovine

Potvrđeno je 785 ili 81% ožalbenih odluka, preinačeno je 91 ili 10%, ukinuto 51 ili 5%, a djelimično ukinuto je 37% ili 4% ožalbenih odluka. Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama, prema unutrašnjoj organizaciji Suda Bosne i Hercegovine, prikazani su u sljedećoj tabeli:

¹⁵ Član 16. Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u Bosni i Hercegovini.

¹⁶ Za Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovni sud Republike Srpske te Apelacioni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ne utvrđuje se kvalitet sudskih odluka.

Tabela 12: Sud Bosne i Hercegovine

Odjel	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Krivični	88%	88%	5%	8%	6%	4%	1%	0%
Odjel I	82%	84%	15%	11%	1%	5%	1%	0%
Odjel II	84%	87%	6%	9%	9%	4%	1%	0%
Odjel III	92%	90%	2%	6%	5%	4%	1%	0%
Upravni	83%	74%	9%	11%	3%	7%	5%	8%
Apelacioni	92%	92%	7%	7%	1%	1%	0%	0%

Kantonalni i okružni sudovi

Potvrđeno je 2.088 ili 72% ožalbenih odluka kantonalnih sudova, preinačeno 455 ili 16%, ukinuto 309 ili 11%, a djelimično ukinuto je 44 ili 1% ožalbenih odluka.

Potvrđeno je 1.089 ili 67% ožalbenih odluka okružnih sudova, preinačeno 282 ili 17%, ukinuto 230 ili 14%, a djelimično ukinuto je 26 ili 2% ožalbenih odluka.

Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama u kantonalnim i okružnim sudovima, prema vrstama predmeta, prikazani su u narednim tabelama:

Tabela 13: Kantonalni sudovi

Vrsta predmeta	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Građanski	81%	81%	11%	13%	6%	5%	2%	1%
Krivični	69%	70%	5%	3%	25%	24%	1%	3%
Upravni	62%	42%	26%	49%	12%	9%	0%	0%

Tabela 14: Okružni sudovi

Vrsta predmeta	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Građanski	74%	63%	12%	16%	12%	18%	2%	3%
Krivični	89%	86%	4%	5%	6%	9%	1%	0%
Upravni	65%	61%	20%	26%	15%	12%	0%	1%

Privredni sudovi

Potvrđeno je 804 ili 79% ožalbenih odluka okružnih privrednih sudova, preinačeno 86 ili 9%, ukinuto 121 ili 12%, a djelimično ukinuto je 2 ili 0% ožalbenih odluka. Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama, prema sudskim referatima, prikazani su u sljedećoj tabeli:

Tabela 15: Okružni privredni sudovi

Referat	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Privredni referat	79%	80%	9%	10%	12%	10%	0%	0%
Izvršni referat	75%	78%	1%	2%	24%	19%	0%	1%
Vanparnični referat	45%	44%	18%	22%	36%	33%	0%	0%
Registracija poslovnih subjekata	73%	64%	0%	7%	27%	29%	0%	0%

Općinski i osnovni sudovi

Potvrđeno je 16.753 ili 75% ožalbenih odluka općinskih sudova, preinačeno 2.831 ili 13%, ukinuto 2.515 ili 11%, a djelimično ukinuto je 194 ili 1% ožalbenih odluka.

Potvrđeno je 7.478 ili 71% ožalbenih odluka osnovnih sudova, preinačeno 1.176 ili 11%, ukinuto 1.829 ili 17%, a djelimično ukinuto je 114 ili 1% ožalbenih odluka.

Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama, prema sudskim referatima, prikazani su u narednim tabelama:

Tabela 16: Općinski sudovi

Referat	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Parnični referat	73%	73%	15%	17%	10%	9%	2%	1%
Privredni referat	76%	77%	9%	10%	14%	12%	1%	1%
Krivični referat	73%	72%	12%	12%	15%	15%	0%	1%
Izvršni referat	77%	78%	3%	5%	19%	16%	1%	1%
Ostalo	86%	81%	8%	12%	6%	7%	0%	0%

Tabela 17: Osnovni sudovi

Referat	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Parnični referat	70%	71%	13%	14%	15%	14%	1%	1%
Krivični referat	69%	66%	15%	15%	17%	18%	0%	1%
Izvršni referat	74%	76%	5%	5%	21%	19%	0%	0%
Ostalo	70%	66%	11%	8%	18%	25%	1%	1%

Osnovni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine

Potvrđeno je 1.148 ili 77% ožalbenih odluka, preinačeno 180 ili 12%, ukinuto 165 ili 11%, a djelimično ukinuto je 2 ili 0% ožalbenih odluka. Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama, prema sudskim referatima, prikazani su u sljedećoj tabeli:

Tabela 18: Osnovni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine

Referat	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Parnični referat	81%	73%	9%	15%	10%	12%	0%	0%
Privredni referat	75%	72%	10%	13%	15%	15%	0%	0%
Krivični referat	72%	75%	23%	18%	5%	7%	0%	0%
Izvršni referat	73%	84%	10%	4%	18%	12%	0%	0%
Ostalo	73%	74%	15%	16%	11%	10%	1%	0%

5.2 Pokazatelji o kvalitetu rada tužilaštava u 2016. godini¹⁷

U ovoj sekciji godišnjeg izvještaja prikazani su podaci o ostvarenom kvalitetu odluka tužilaštava koji su za 2016. godinu obračunala tužilaštva prema kriterijima VSTV BiH¹⁸. Pored navedenih podataka, u ovoj sekciji izvještaja posebno su prikazani i statistički pokazatelji o pravosnažnim sudskim odlukama koje su sudovi donijeli u toku 2016. godine po optužnicama koje su im podnijela tužilaštva u Bosni i Hercegovini. Ovi pokazatelji nisu dovoljni da se izvrši obračun kvaliteta rada tužilaštava, ali omogućavaju čitaocu da dobije više informacija o vrstama sudskih odluka po podnesenim optužnicama.

5.2.1 Kvalitet odluka u tužilaštvima prema kriterijima VSTV BiH

Kriteriji za obračun kvaliteta rada tužilaštava

VSTV BiH je u toku 2016. godine donio nove Kriterije za ocjenjivanje rada tužilaca u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu "Kriteriji"). U odnosu na ranije važeće, novim Kriterijima za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH unaprijeđeno je ocjenjivanje kvaliteta rada tužilaca.

Prva izmjena odnosi se na činjenicu da se u novim Kriterijima kvalitet optužnica mjeri prema statističkim pokazateljima o sudskim odlukama s obzirom na složenost predmeta, odnosno odvojeno se prati kvalitet optužnica koje se podižu u kompleksnim predmetima (predmeti privrednog kriminala, organiziranog kriminala i ratnih zločina) i ostalim predmetima. Drugi aspekt unapređenja u pogledu ocjenjivanja kvaliteta tužilačkih odluka u novim Kriterijima realiziran je kroz uvođenje naredbi o neprovođenju i obustavi istraga što je dodatni element za mjerenje kvaliteta prema statističkim pokazateljima. Treća izmjena u pogledu kvaliteta tužilačkih odluka odnosi se na činjenicu da je novim Kriterijima propisan osnov da se tužiocu mogu dodijeliti negativni bodovi za kvalitet odluka ukoliko njegove odluke ili prijedlozi budu korigirani u bitnim elementima.

U skladu s naprijed navedenim, kvalitet optužnica tužioca utvrđuje se na osnovu ukupnog broja podignutih optužnica i ukupnog broja pravosnažnih presuda u kojima su odbijene optužbe, optuženi oslobođen od optužbe, te na osnovu broja pravosnažnih rješenja o odbijanju optužnica, srazmjerno ukupnom broju podignutih optužnica.

Kvalitet optužnica u predmetima privrednog kriminala, organiziranog kriminala i ratnih zločina utvrđuje se na osnovu ukupnog broja podignutih optužnica i ukupnog broja pravosnažnih presuda u kojima su odbijene optužbe te optuženi oslobođen od optužbe, srazmjerno ukupnom broju podignutih optužnica.

¹⁷ U ovaj izvještaj nisu uključeni podaci o kolektivnom kvalitetu bivšeg Posebnog tužilaštva za suzbijanje organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala – Specijalnog tužilaštva, odnosno Posebnog odjela za suzbijanje korupcije, organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala u Republičkom tužilaštvu RS. Ovo tužilaštvo/odjel nije bilo popunjeno tokom značajnog dijela 2016. godine zbog provođenja procedure za imenovanje specijalnog tužioca i tužilaca u skladu s novim Zakonom o suzbijanju korupcije, organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik RS", broj 39/16).

¹⁸ Član 19. Kriterija za ocjenjivanje rada tužilaca u Bosni i Hercegovini.

Kvalitet odluka tužioca koji radi na maloljetničkom referatu utvrđuje se na osnovu ukupnog broja podnesenih prijedloga za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora i ukupnog broja prihvaćenih, odnosno neprihvaćenih prijedloga i obustavljenih postupaka od strane suda.

Kvalitet naredbi tužioca o neprovođenju istrage i naredbi o obustavi istrage utvrđuje se na osnovu ukupnog broja ovih odluka koje su donesene u izvještajnom periodu i ukupnog broja rješenja o uvažavanju pritužbi oštećenog, ili podnosioca prijave na ove naredbe koju glavni tužilac donese u izvještajnom periodu.

U skladu s novim Kriterijima, podaci o kvalitetu rada tužilaštava u izvještajnom periodu posebno su prikazani u odnosu na kvalitet optužnica i kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavljanju istrage.

Kvalitet optužnica

Tužilaštva u Bosni i Hercegovini su tokom 2016. godine ostvarila sljedeći kvalitet optužnica:

Tabela 19: Kvalitet optužnica u tužilaštvima

Tužilaštvo	Kvalitet optužnica 2015.	Kvalitet optužnica 2016.
Tužilaštvo BiH	92%	94%
Kantonalna tužilaštva	92%	95%
Okružna tužilaštva	94%	94%
Tužilaštvo Brčko Distrikta BiH	93%	94%

Kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istraga

Tužilaštva u Bosni i Hercegovini su tokom 2016. godine ostvarila sljedeći kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istrage:

Tabela 20: Kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istrage

Tužilaštvo	Kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istrage
Tužilaštvo BiH	100%
Kantonalna tužilaštva	100%
Okružna tužilaštva	99%
Tužilaštvo Brčko Distrikta BiH	100%

5.2.2 Statistički pokazatelji o sudskim odlukama¹⁹

U narednim tabelama prikazani su statistički pokazatelji o pravosnažnim sudskim odlukama po optužnicama koje su podnijela tužilaštava u izvještajnom periodu.

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka, tokom 2016. godine 165 odluka ili 91% bile su osuđujuće presude, dok su u 16 predmeta ili 9% donesene odbijajuće i oslobađajuće presude, rješenja o odbijanju optužnice. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podnesena optužnica, prikazana je u sljedećoj tabeli:

¹⁹ U predmetima protiv maloljetnih počinitelja krivičnih djela (KTM), 96% podnesenih prijedloga za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora prihvaćeno je od strane sudova.

Tabela 21: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama Tužilaštva BiH

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
		Broj	Procent	Broj	Procent	Broj	Procent	Broj	Procent
KT	25	23	92%	1	4%	0	0%	1	4%
KTK	16	10	63%	0	0%	6	37%	0	0%
KTO	11	10	91%	0	0%	1	9%	0	0%
KTPO	97	94	97%	0	0%	3	3%	0	0%
KTRZ	23	19	83%	0	0%	4	17%	0	0%
KTT	9	9	100%	0	0%	0	0%	0	0%

Kantonalna tužilaštva

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka, tokom 2016. godine 7.325 odluka ili 95% bile su osuđujuće presude. Sudovi su u 373 predmeta ili 5% donijeli odbijajuće i oslobađajuće presude, rješenja o odbijanju optužnice, neprihvaćeni prijedlozi za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora i obustavljeni Ktm postupci. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podnijeta optužnica, prikazana je u sljedećoj tabeli:

Tabela 22: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama kantonalnih tužilaštava

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
		Broj	Procent	Broj	Procent	Broj	Procent	Broj	Procent
KT	7.388	7.047	96%	94	1%	231	3%	1	0%
KTK	78	71	91%	1	1%	5	6%	0	1%
KTO	3	3	100%	0	0%	0	0%	0	0%
KTPO	198	187	94%	1	1%	10	5%	0	0%
KTRZ	20	17	85%	0	0%	3	15%	0	0%

Okružna tužilaštva

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka, tokom 2016. godine 4.135 odluka ili 93% bile su osuđujuće presude. Sudovi su u 313 predmeta ili 7% donijeli odbijajuće i oslobađajuće presude, rješenja o odbijanju optužnice, neprihvaćeni prijedlozi za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora i obustavljeni Ktm postupci. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podnijeta optužnica, prikazana je u sljedećoj tabeli:

Tabela 23: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama okružnih tužilaštava

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
		Broj	Procent	Broj	Procent	Broj	Procent	Broj	Procent
KT	4.224	3.967	94%	85	2%	167	4%	5	0%
KTK	51	40	78%	0	0%	11	22%	0	0%
KTPO	161	122	76%	11	7%	28	17%	0	0%
KTRZ	11	6	55%	0	0%	5	45%	0	0%

Tužilaštvo Brčko Distrikta BiH

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka, tokom 2016. godine 229 odluka ili 93% bile su osuđujuće presude. Sudovi su u 18 predmeta ili 7% donijeli odbijajuće i oslobađajuće presude, rješenja o odbijanju optužnice, neprihvaćeni prijedlozi za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora i obustavljeni Ktm postupci. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podnijeta optužnica, prikazana je u sljedećoj tabeli:

Tabela 24: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama Tužilaštva Brčko Distrikta BiH

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
KT	219	208	95%	0	0%	11	5%	0	0%
KTK	14	12	86%	0	0%	2	14%	0	0%
KTPO	10	6	60%	0	0%	4	40%	0	0%
KTRZ	4	3	75%	0	0%	1	25%	0	0%

5.3 Obuka pravosuđa u Bosni i Hercegovini

U izvještaju za Bosnu i Hercegovinu za 2015. godinu, Evropska komisija je istakla da je modernizacija obuke sudija i tužilaca jedan od prioriteta za 2016. godinu, navodeći da je potrebno, između ostalog, poboljšati standarde, metodologiju i izvođenje obuka, posebno kada se radi o složenim predmetima, te potrebu za sistematskim provođenjem specijalističke obuke.

Slijedeći ovu preporuku, Stalna komisija VSTV BiH za edukaciju i Centar za sudsku dokumentaciju (u daljnjem tekstu: Komisija) je tokom 2016. godine održala više sastanaka s predstavnicima centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudnom komisijom Brčko Distrikta BiH, radi dogovora o realizaciji ove preporuke. S obzirom na činjenicu da se modernizacijom obuke bavio i projekt Evropske komisije „Izgradnja kapaciteta za pravosudnu reformu u BiH“, čiji su eksperti izašli sa brojnim preporukama za unapređenje sistema obuke u BiH, Komisija je zaključila da se VSTV, CEST-ovi i PKBD trebaju odrediti prema istima, te predložiti i druge mjere za modernizaciju obuke. S tim u vezi, VSTV je na sjednici održanoj 11. 2. 2016. godine razmatrao dio preporuka koje se odnose na nadležnosti VSTV-a u procesu edukacije. Tom prilikom, upravnim odborima centara za edukaciju sugerirano je da razmotre preporuke koje se odnose na rad ovih javnih ustanova, zajedno sa drugim mogućnostima za modernizaciju obuke, kako bi zajedno i u što kraćem roku definirali prioritete za naredni četverogodišnji period. S tim u vezi, VSTV je podržao izradu nove srednjoročne strategije za obuku sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini, koja bi trebala definirati pravce djelovanja svih institucija uključenih u razvoj i realizaciju obuke, jer kvalitet rada nosilaca pravosudnih funkcija, između ostalog, zavisi i od kvalitetnog programa obuke.

Uloga VSTV-a u procesu edukacije sudija i tužilaca realizira se već prilikom pripreme i odobravanja programa obuke, kao i odobravanja izvještaja o radu CEST-ova i PKBD. Na sjednici održanoj u junu 2016. godine, VSTV je razmatrao izvještaje o radu entitetskih centara za edukaciju za 2015. godinu, te preporučio da se u određenoj mjeri dopune jer je VSTV-u potreban viši nivo informacija i egzaktnih pokazatelja, budući da VSTV u skladu sa Zakonom o VSTV-u BiH nadzire stručno usavršavanje sudija i tužilaca. Slijedeći ovu preporuku, CEST-ovi su dostavili tražene informacije i dodatna izjašnjenja koja je VSTV razmotrio na sjednici održanoj 7. i 8. 9. 2016. godine, te odobrio izvještaje CEST-ova i PKBD za 2015. godinu.

Na sjednici održanoj 7. 7. 2016. godine, VSTV je u skladu sa svojom nadležnošću odobrio izbor i imenovanje Stanka Nuića, zamjenika glavnog tužioca Tužilaštva u Istočnom Sarajevu, za člana Upravnog odbora Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Republici Srpskoj umjesto Ranke Mršić, koja je imenovana na drugu pravosudnu funkciju. VSTV je na sjednici održanoj 29. 11. 2016. godine, odobrio izbor i imenovanje Nevenke Milosavljević - Jančić za člana Upravnog odbora Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine ispred Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, jer je na ovu funkciju prethodno dala ostavku sudija Ljiljana Filipović. Pored navedenog, VSTV je proveo proces konsultacija s upravnim odborom Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH oko izbora najboljeg kandidata za direktora te javne ustanove.

Također, na sjednici održanoj 14. 12. 2016. godine, VSTV je odobrio i programe početne obuke i stručnog usavršavanja za 2017. godinu, uz konstataciju da programi sadrže veliki broj tema koje uglavnom odražavaju potrebe sudija i tužilaca za edukacijom.

Aktivnosti VSTV-a u segmentu edukacije se ne iscrpljuju samo na navedeni način. U cilju razmjene znanja i iskustava između pravnih praktičara po pitanju naknade materijalne i nematerijalne štete u krivičnim postupcima, VSTV je zatražio od Evropske unije da putem TAIEX instrumenta predstavi najbolje prakse u Evropskoj uniji.

Ove najbolje prakse predstavljene su na istoimenoj radionici, održanoj u oktobru 2016. godine u Sarajevu. Uvod u trenutnu situaciju i praksu za rješavanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnim postupcima u BiH predstavili su Mira Smajlović, sudija Suda Bosne i Hercegovine, Milanko Kajganić, tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine i Nedžla Šehić, advokat iz Sarajeva, dok su međunarodni stručnjaci iz Švedske, Belgije i Italije učesnicima predočili prakse u dotičnim državama. Iz prezentiranih slučajeva vidljivo je da se u tim zemljama uglavnom dosuđuju odštete u krivičnim postupcima, čime se osigurava brzo obeštećenje lica pogođenog krivičnim djelom, te izbjegava situacija da oštećeni ovo svoje pravo ostvaruju u dugotrajnim parnicama.

Slika 22: TAIEX radionica

Radionica je okončana zaključcima koji, između ostalog, ukazuju na potrebu poboljšanja statusa oštećenog u krivičnom postupku, a naročito po pitanju oslobađanja od troškova postupka i potrebe za adekvatnom pravnom pomoći kao i na nužnost bolje edukacije o ovoj temi svih učesnika u krivičnom postupku, počevši od policijskih službenika, koji su prvi u dodiru sa oštećenim licima, pa do tužilaca i sudija.

Radionicu je realiziralo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (VSTV BiH) u saradnji sa Instrumentom za tehničku/savjetodavnu podršku i razmjenu informacija Generalne direkcije Evropske unije za politiku susjedstva i pregovore o proširenju (TAIEX).

Predstavnici CSD VSTV-a učestvovali su na trećem Regionalnom forumu o vladavini prava u Jugoistočnoj Evropi, održanom u Sarajevu 18. i 19. 3. 2016. godine u organizaciji Civil Rights Defenders i AIRE centra, posvećenom nezavisnosti i nepristranosti sudstva. Na forumu je predstavljena nova publikacija o zakonu o azilu, koja će biti na raspolaganju svim sudijama na jezicima koji se govore u regiji.

Dana 14. 6. 2016. godine, predstavnik CSD VSTV-a učestvovao je na konferenciji „Odjeci svjedočenja“ kojom prilikom je predstavljena Pilot-studija o dugoročnim posljedicama svjedočenja pred MKSJ-om i koja pruža dragocjeni uvid u ostavštinu Međunarodnog suda.

Predstavnici CSD VSTV-a prisustvovali su i svečanoj ceremoniji potpisivanja Memoranduma o razumijevanju između Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) i Grada Sarajeva, 29. 11. 2016. godine. Na osnovu ovog Memoranduma, u Sarajevu će biti uspostavljen Informativni centar MKSJ, kome će, pored istraživača i historičara, imati pristup i svi građani kao populacija na koju je direktno utjecao rat.

Nadalje, predstavnik CSD VSTV-a je na poziv Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, učestvovao na konferenciji pod nazivom „Gdje počinje govor mržnje, prestaje sloboda govora“, koja je održana u sklopu obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava, 8. 12. 2016. godine u Parlamentarnoj skupštini BiH. Konferencija je okupila predstavnike institucija BiH, međunarodne zajednice, te organizacija civilnog društva, a predstavljen je rad Koalicije za borbu protiv govora mržnje i zločina iz mržnje.

Pored navedenog, VSTV je nastavio dobru saradnju s predstavnicima NVO u segmentu saradnje ključnih aktera u oblasti borbe protiv svih oblika diskriminacije u BiH. Tako su predstavnici CSD-a prisustvovali promociji izvještaja „Kvadratura antidiskriminacijskog trougla u Bosni i Hercegovini: zakonski okvir, politike i prakse u periodu od 2012. do 2016.“, održane 5. 12. 2016. godine u Sarajevu. Promocija je organizirana u okviru projekta „Jednakost za sve: Koalicija - organizacija civilnog društva protiv diskriminacije“, koji implementira Mediacentar iz Sarajeva u partnerstvu sa Centrom za društvena istraživanja Analitika, Pravima za sve i Vašim pravima BiH. Tom prilikom podcrtana je potreba za organizacijom većeg broja obuka na temu borbe protiv diskriminacije i primjene odredaba relevantnih zakona od strane sudija u BiH.

U okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa II koji implementira VSTV i koji sadrži aktivnosti saradnje Okružnog suda u Amsterdamu, Općinskog i Kantonalnog suda u Sarajevu i VSTV-a BiH, organiziran je okrugli sto za sudije parničnog odjela Općinskog suda u Sarajevu i sudija Građanskog odjela Kantonalnog suda u Sarajevu. Svrha okruglog stola na temu „Tehnike izrade prvostepene i drugostepene sudske odluke“ bila je unapređenje kvaliteta sudskih odluka, odnosno smanjenje broja ukinutih i preinačenih presuda, što značajno utječe i na trajanje sudskih postupaka.

Projekt „Jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“, koji također implementira VSTV BiH, tokom 2016. godine organizirao je niz praktičnih i tematskih edukacija za tužioce i predstavnike agencija za provođenje zakona u BiH. Svrha edukacija bila je stjecanje osnovnih znanja i vještina u procesuiranju krivičnih djela iz oblasti privrednog i organiziranog kriminala, korupcije i drugih složenih krivičnih djela. Pored navedenog, cilj je bio da se pomognu kapaciteti entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u provođenju praktičnih edukacija za tužioce.

U svrhu postizanja održivosti stečenog znanja, izrađena su i objavljena dva edukativna modula za tužioce i ovlaštena službena lica na teme: „Pojavni oblici privrednog kriminala i način njihovog dokazivanja“ i „Otkrivanje i procesuiranje krivičnih djela korupcije“. Oba modula sadrže niz primjera iz prakse i predstavljaju praktični vid edukacije u odabranim oblastima kriminaliteta. Održane su po dvije edukacije za tužioce i predstavnike agencija za provođenje zakona u BiH na temu ovih modula, a učestvovalo je oko 250 polaznika. Osnovni cilj ovih edukacija bio je da njihovi polaznici dobiju praktične upute i objašnjenja u vezi s procesuiranjem krivičnih djela privrednog i organiziranog kriminala i korupcije.

Slika 23: Edukativni moduli

U saradnji sa Centrom za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske održana je i edukacija iz oblasti poslovnih vještina za tužioce (stres, menadžment i upravljanje vremenom). Prateći savremene trendove u edukaciji, Projekt je izradio interaktivnu online aplikaciju za tužioce, na temu „Rodna jednakost u pravosuđu“. Ova edukacija predstavlja prvu interaktivnu online obuku u pravosuđu, koja je provedena u koordinaciji s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca, te može služiti kao osnov za daljnji razvoj i primjenu modernih edukativnih metoda u pravosuđu.

Na osnovu prethodno izrađenih programa specijalističke edukacije, u saradnji sa USAID-ovim projektom pravosuđa, održano je po pet specijalističkih edukacija za tužioce iz oblasti privrednog i organiziranog kriminala i korupcije i pet specijalističkih edukacija za tužioce iz oblasti kibernetičkog kriminala. Na edukacijama je učestvovalo oko 70 tužilaca radi stjecanja posebnih znanja i vještina za procesuiranje ovih vrsta krivičnih djela. Na taj način jačaju se institucionalni kapaciteti tužilaštava u borbi protiv korupcije, organiziranog i kibernetičkog kriminala. S ciljem unapređenja rukovodnih sposobnosti, održana je i edukacija za glavne tužioce i sekretare tužilaštava na temu „Jačanje upravljačkih vještina“.

Projekt je nadalje, u saradnji sa UNICEF-om i entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca, organizirao i okrugli sto za glavne tužioce na temu „Prakse tužilaštva u implementaciji Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku“. Pored navedenih aktivnosti, Projekt je proveo anketu među novoimenovanim tužiocima radi unapređenja postojećeg programa obuke novoimenovanih tužilaca. S tim u vezi, Stalna komisija za edukaciju i CSD na sastanku održanom 21. i 22. 11. 2016. godine saglasila se s prijedlogom za razdvajanje obuke za novoimenovane tužioce od obuke za novoimenovane sudije, kao i s prijedlogom proširenja programa konkretnim temama za novoimenovane tužioce, uz prijedlog Komisije da dio obuke ipak bude zajednički tamo gdje su određene teme zajedničke i za sudije i za tužioce, te da se na listu tema doda i obuka o etici. O prijedlogu Projekta za uvođenje mentora novoimenovanim tužiocima u prvoj godini nakon imenovanja (o opravdanosti uvođenja mentora, dužini trajanja mentorstva, pravima i obavezama mentora, praćenju njihovog rada i sl.) zaključeno je da će se razgovori o ovom pitanju nastaviti, jer bi za nastavak diskusije bilo korisno imati pregled komparativne prakse.

5.4 Informacioni sistem Centra za sudsku dokumentaciju

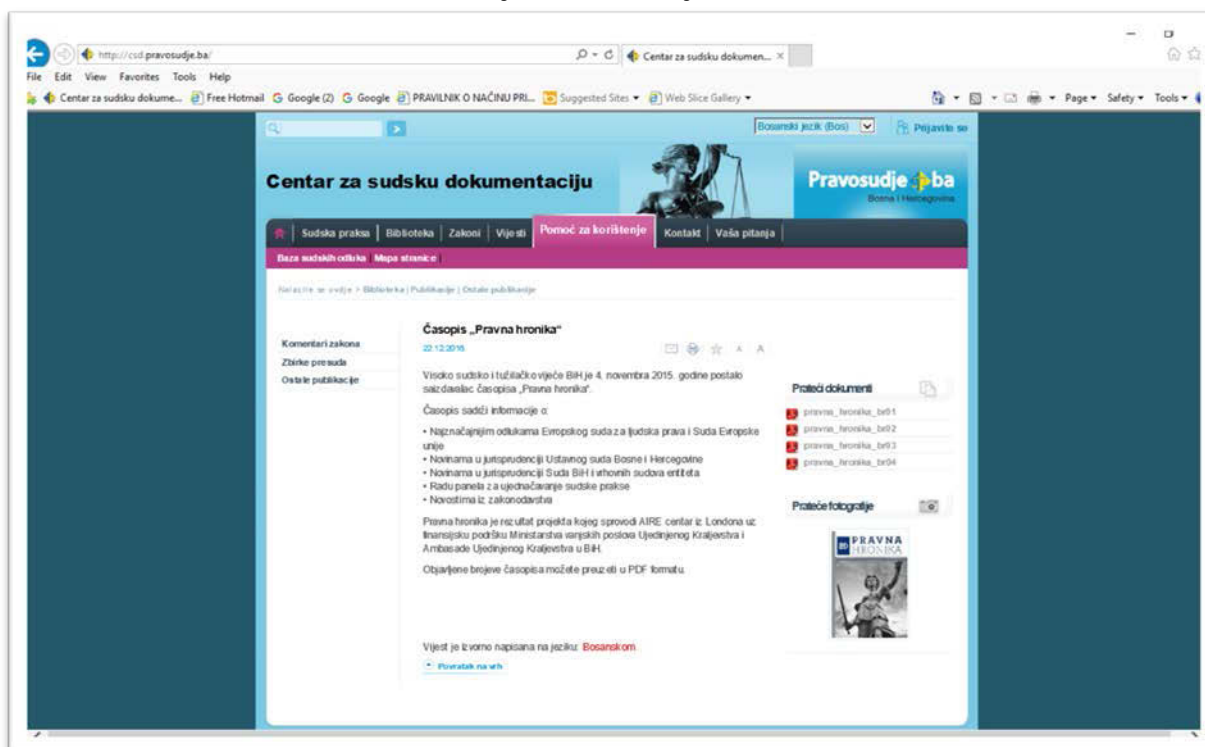
Još od osnivanja Centra za sudsku dokumentaciju, VSTV BiH uspješno saraduje s najvišim sudovima u BiH u pogledu objave odluka od značaja za sudsku praksu. Otvaranjem baze sudskih odluka, svim zainteresovanim licima (mart 2014. godine) VSTV nastoji doprinijeti jačanju povjerenja javnosti u rad pravosuđa.

U 2016. godini, Centru za sudsku dokumentaciju VSTV-a su od strane najviših sudova dostavljene 153 karakteristične odluke. Povezujući ih sa nižestepenim odlukama iz sistema za automatsko upravljanje predmetima (CMS), u bazi sudskih odluka objavljeno je 327 odluka, tako da zaključno s decembrom 2016. godine, baza sadrži ukupno 11.393 odluka, od čega su iz građanske oblasti 6.869, krivične 3.502 i upravne 1.022 odluke²⁰. Mnoge od ovih odluka imaju svoj epilog pred Ustavnim sudom BiH, te se odluke i ovog suda povezuju s odabranim odlukama u bazi.

Upoznavanjem sa stavovima drugih sudova prilikom donošenja odluka, stvaraju se pretpostavke za horizontalno ujednačavanje sudske prakse, o čemu je i ranije izvještavano. VSTV i na taj način nastoji doprinijeti ujednačavanju sudske prakse i jednakosti građana pred sudovima u Bosni i Hercegovini.

Pored baze sudskih odluka, web stranica Centra za sudsku dokumentaciju (www.pravosudje.ba/csd) sadrži i informacije o novousvojenim zakonima, te pored objave izabrane sudske prakse, nosioci pravosudnih funkcija ovdje mogu pronaći osnovne alate za svakodnevni rad. Naime, ova web stranica pruža i informacije o sjednicama Ustavnog suda BiH, pregled najvažnijih odluka Evropskog suda za ljudska prava, pravna shvaćanja najviših sudova u BiH, biltene sudske prakse, ogledne primjere sudskih i tužiteljskih odluka i drugo. Pored navedenih informacija, na stranici su dostupna sva dosadašnja izdanja časopisa Nova pravna revija i Pravna hronika²¹.

Slika 24: Prikaz web stranice s informacijama o Pravnoj hronici

²⁰ U 2016. godini bazu je posjetilo ukupno 649 korisnika (11.983 posjeta).

²¹ Časopis se fokusira na predstavljanje aktuelne prakse domaćih i evropskih sudova, novina u zakonodavstvu, a ima za cilj podizanje svijesti o razvoju sudske prakse i ljudskim pravima, te unapređenje primjene Evropske konvencije o ljudskim pravima na nacionalnom nivou.

Ovakav način prikupljanja i objavljivanja sudskih odluka prezentiran je tokom posjeta predstavnika VSTV-a drugim pravosuđima u regiji i šire. Na brojnim stručnim skupovima na kojima su učestvovali predstavnici CSD VSTV-a, istaknuta je potreba unapređenja procesa prikupljanja i iznalaženja ključnih odluka, kako domaćih sudova tako i Evropskog suda za ljudska prava (HUDOC), a kao primjer dobre prakse prepoznat je model Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a, kao centralnog foruma za informiranje i izučavanje sudske prakse u Bosni i Hercegovini.

5.5 Koordinacija rada panela za ujednačavanje sudske prakse u Bosni i Hercegovini

Organizirajući sastanke stručnog tijela sastavljenog od sudija najviših sudskih instanci u BiH, VSTV je dodatno dao doprinos procesu ujednačavanja sudske prakse u Bosni i Hercegovini. Sastanci se, uz podršku Vijeća Evrope²² održavaju od januara 2014. godine, prema prethodno ustanovljenim pravilima.

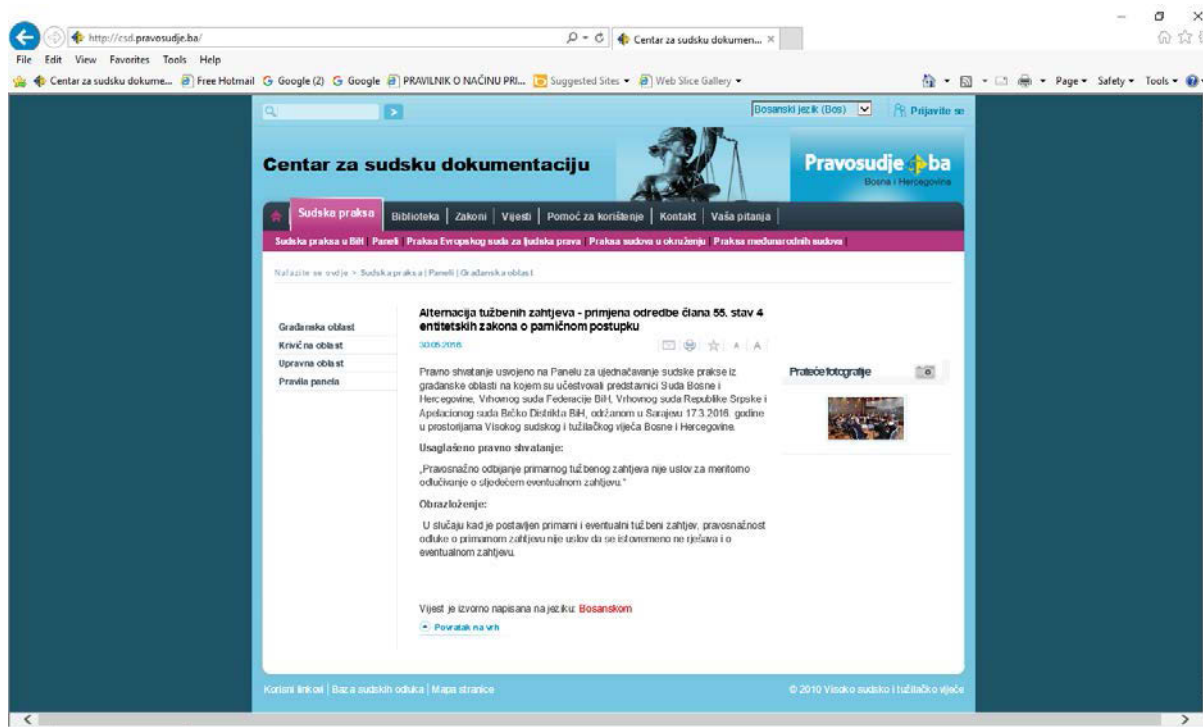
Tokom 2016. godine održana su dva panela iz građanske oblasti, kojom prilikom su razmatrane teme: Valutna klauzula kod ugovora o kreditu i Orijentacioni kriteriji za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete. Na sastanku održanom 17. 3. 2016. godine, predstavnici Vrhovnog suda Republike Srpske iznijeli su stav građanskog odjela po pitanju primjene odredbe člana 55. stav 4. entitetskih zakona o parničnom postupku (alternacija tužbenih zahtjeva), kojim se prihvaća većinski stav Sudova. Na ovaj način došlo je do usaglašavanja pravnog shvaćanja, koje glasi:

„Pravosnažno odbijanje primarnog tužbenog zahtjeva nije uslov za meritorno odlučivanje o sljedećem eventualnom zahtjevu.”

Kao i druga pravna shvaćanja panela, i ovo se može preuzeti na web stranici:

<http://csd.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=63872>

Slika 25: Prikaz stranice s pravnim shvaćanjem panela

Nakon dvogodišnjeg profesionalnog dijaloga u okviru panela za ujednačavanje sudske prakse, sudovi najviše instance utvrdili su zajedničke orijentire za utvrđivanje visine pravične

²² U sklopu projekta „Jačanje kapaciteta pravosuđa u BiH za primjenu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.”

novčane naknade za fizičku bol, strah, duševnu bol zbog smrti bliskog srodnika, kao i naknadu štete zbog neopravdane osude i neosnovanog lišenja slobode, odnosno pritvaranja. Orijentiri su se dosta približili i kad je u pitanju naknada za duševne bolove zbog narušenosti zdravlja i naročito teškog invaliditeta bliske osobe, dok su veće razlike ostale kod naknade za duševne bolove zbog smanjenja životne aktivnosti, a s obzirom na činjenicu da je Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine posljednjim izmjenama svojih orijentacionih kriterija znatno povećao orijentire za ovaj vid štete²³. Cilj panela bio je usvajanje jedinstvenih orijentacionih kriterija koji bi pomogli ujednačenu primjenu člana 200. Zakona o obligacionim odnosima u cijeloj zemlji, te jednak tretman stranaka bez obzira pred kojim se sudom nalaze. S tim u vezi, ujednačavanje kriterija za četiri vida nematerijalne štete i približavanje stavova za druga dva vida zasigurno predstavlja korak ka ujednačavanju sudske prakse u ovom domenu. Važno je napomenuti da nijedan orijentir ne predstavlja formulu koja služi za izračunavanje pravične novčane naknade, jer sud pri odlučivanju mora imati na umu sve okolnosti slučaja, pri čemu trajanje i jačina fizičkih i duševnih bolova i straha imaju tek značaj naročito važnih, ali ne i jedinih okolnosti koje sud mora uzeti u obzir. Orijentiri mogu, kako to navodi i Evropski sud za ljudska prava u nekim svojim odlukama, pojednostaviti sudsku diskreciju u ocjenjivanju visine naknade koja se dodjeljuje.

Panel za ujednačavanje sudske prakse iz krivične oblasti je u okviru četiri održana sastanka u 2016. godini, razmatrao sljedeća pitanja: „Usklađenost zakonskih rješenja o uslovima određivanja posebnih istražnih radnji s međunarodnim standardima“, a potom „Pitanje procesnog značaja iskaza svjedoka koji je prethodno, kao saoptuženi, zaključio sporazum o priznanju krivice za isto krivično djelo.

Panel je razmatrao i analizu člana 268. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine sa aspekta praktične primjene (kažnjavanje za odbijanje svjedočenja), te krivično djelo otkrivanja identiteta zaštićenog svjedoka, kao i potrebu za izmjenom kompletnog materijalnog zakonodavstva, jer su se Sudovi, tokom diskusije o potrebi zamjene zatvorske kazne novčanom, usaglasili da praksa ukazuje na potrebu za suštinskom revizijom krivičnih zakona i njihovim usaglašavanjem u mjeri u kojoj je to moguće, zbog svih manjkavosti krivičnog materijalnog zakonodavstva o kojima je raspravljano na sastancima panela.

Po pitanju prve teme, Panel je usaglasio mišljenje da postojeće zakonsko rješenje ne osigurava srazmjeru između težine zadiranja u pravo privatnosti i cilja koji se želi postići primjenom te posebne mjere, te traži od relevantnih zakonodavnih tijela da ovo rješenje preispita, istovremeno se stavljajući na raspolaganje predlagaču zakona za sva potrebna pojašnjenja i pomoć prilikom formulacije odredbe. O ovome će članovi Panela u narednom periodu pripremiti inicijativu radi dostavljanja predlagaču zakona na svim nivoima vlasti u BiH. Pored toga, u februaru 2016. godine dostavljena je inicijativa za izmjenu odredbe o zamjeni zatvorske kazne novčanom koja je usaglašena u prethodnoj godini, te su u skladu s inicijativom već izmijenjeni krivični zakoni Federacije BiH i Brčko distrikta.

O drugoj temi nije došlo do usaglašavanja stavova, dok je u vezi krivičnog djela otkrivanja identiteta zaštićenog svjedoka konstatirano da je postignuta saglasnost za upućivanje zakonodavne inicijative za izmjenu naziva krivičnog djela, tako da se ono u svim krivičnim zakonima zove „Otkrivanje identiteta svjedoka pod zaštitom“, dok nije došlo do usaglašavanja po pitanju proširivanja kruga lica koji se štite ovim odredbama.

Po pitanju diskusije o članu 268. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine sa aspekta praktične primjene (kažnjavanje za odbijanje svjedočenja), Panel je konstatirao da u datom trenutku ne postoji konsenzus sudova. Usaglašena je inicijativa panela za izmjenu materijalnog krivičnog zakonodavstva, te je i ta inicijativa odasлана predlagaču zakona (24. 8. 2016. godine).

U martu 2016. godine, panel iz upravne oblasti dostavio je obrazloženu inicijativu za izmjene entitetskih ZUS-ova²⁴ entitetskim ministarstvima pravde, kao predlagačima zakona. Pored

²³ Vrhovni sud Federacije BiH i Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH objavili su orijentacione kriterije na svojim internet stranicama.

²⁴ Tokom 2015. godine panel iz upravne oblasti raspravljao je o različitim odredbama koje se odnose na vođenje upravnog spora (obaveznost održavanja javne rasprave, funkcionalna nadležnost suda u upravnom sporu, odlaganje izvršenja upravnog akta, pitanje pravnih lijekova u upravnom sporu, itd.),

toga, Panel je razmatrao zahtjev za zaštitu zakonitosti kroz analizu predmeta Suda Bosne i Hercegovine, te zaključio da zasada nije potrebno uvoditi zahtjev za zaštitu zakonitosti u entitetske zakone o upravnim sporovima.

Dosadašnji rezultati u procesu ujednačavanja sudske prakse u Bosni i Hercegovini predstavljeni su na konferenciji održanoj 20. 6. 2016. godine u Sarajevu u saradnji VSTV-a i Vijeća Evrope, na kojoj su učestvovali predsjednici najviših sudskih instanci, predstavnici VSTV-a, Ustavnog suda BiH, te zakonodavne vlasti i međunarodnih organizacija.

Slika 26: Učesnici međunarodnog foruma o dijalogu sudova kao alatu za ujednačavanje sudske prakse

U nastavku ove konferencije, 21. i 22. 6. 2016. godine održan je i Međunarodni forum o dijalogu sudova kao alatu za ujednačavanje sudske prakse, također u organizaciji VSTV-a i Vijeća Evrope.

sa ciljem da se definiraju, u mjeri u kojoj je moguće, jedinstvena rješenja za izmjene i dopune zakona o upravnom sporu, što bi u konačnici doprinijelo ujednačenom postupanju sudova u Bosni i Hercegovini.

Slika 27: Internacionalni forum

Na forumu su učestvovali predstavnici najviših sudova iz regije i šire, a preporučena je uspostava odjela u ovim sudovima, koji bi radili po uzoru na Evropski sud za ljudska prava (Jurisconsult). Podršku ovim odjelima pružao bi sekretarijat sačinjen od pravnih savjetnika koji bi radio na pitanjima usklađivanja, provodio istraživanje i redovno obavještavao sudije o novostima u razvoju sudske prakse, te ukazivao na odstupanja od „ustaljene sudske prakse”. Pored toga, uvelo bi se sistematsko praćenje sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava i sporna pravna pitanja.

Slika 28: Učesnici foruma

Na ovom forumu također je naglašena važnost razvoja baze domaće sudske prakse s funkcionalnim pretraživačem i razvijenim parametrima za pretraživanje. Naime, većina

sudova iz regije je na forumu predstavila svoj model iz čega se vidi da su se opredijelili za model pretražive baze s odabranim presudama od značaja za sudsku praksu, kao što je to slučaj s modelom Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a.

Poglavlje 6: INTEGRITET I ODGOVORNOST

6.1 Integritet

U okviru realizacije zadataka i ciljeva zacrtanih Strategijom za reformu sektora pravde u BiH u periodu od 2014. do 2018. godine kao i Strateškim planom VSTV-a u periodu od 2014. do 2018. godine u pogledu jačanja odgovornosti i integriteta pravosuđa, kao i realizacije zaključaka i preporuka EK koje su donesene nakon Seminara TAIEX-a o sukobu interesa u pravosuđu, koji je održan početkom 2015. godine, VSTV BiH je u julu 2016. godine usvojio Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu BiH. U cilju izrade Smjernica VSTV je formirao Radnu grupu u koju su osim članova Vijeća bili uključeni i predstavnici pravosudne zajednice (udruženja sudija i tužilaca i stručnih saradnika), a značajnu stručnu podršku pružio je USAID-ov Projekt pravosuđa.

Smjernice su donesene nakon opsežne analize ovog pitanja i principa koji proističu iz međunarodnih priznatih standarda definiranih međunarodnim dokumentima o nezavisnosti i nepristranosti pravosuđa, kao i standardima i preporukama koje se bave pitanjima sprečavanja korupcije i sukoba interesa u javnim organima. Prilikom izrade Smjernica, poseban akcent dat je jačanju povjerenja javnosti u pravosuđe, i u tom kontekstu, konceptu sprečavanja ne samo stvarnog nego i prividnog sukoba interesa.

Prilikom identificiranja različitih oblasti nastanka potencijalnog sukoba interesa i mehanizama za njegovo sprečavanje, naročito su konsultirani izvještaji IV. kruga evaluacije Grupe država za borbu protiv korupcije (GRECO) za BiH i zemlje u okruženju. Smjernice se najvećim dijelom odnose na postavljanje jasne granice za nosioce pravosudnih funkcija prilikom prihvaćanja dodatnih aktivnosti i honorara, zatim prihvaćanja poklona i drugih koristi, kao i postupanja koja se odnose na *ex parte* komunikaciju i kontakte s trećim licima. Poglavlje nacrta Smjernica koje se odnosi na nepotizam usmjerava ponašanje nosilaca pravosudnih funkcija, te predlaže balans između restrikcija u odlučivanju nosilaca pravosudnih funkcija o zapošljavanju članova porodice s jedne strane, te prava trećih lica s druge strane.

Imajući u vidu da je jačanje individualne odgovornosti i organizacione kulture koja ne tolerira sukob interesa jedno od osnovnih principa politika za sprečavanje sukoba interesa, prevashodni cilj usvojenih smjernica je jačanje lične odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije za svoje djelovanje kao i za dojam koji njihovo djelovanje stvara o pravosuđu u cjelini. U ovom smislu, Smjernicama je podcrtano da nosioci pravosudne funkcije na sebe trebaju preuzeti obavezu i odgovornost za prepoznavanje pojedinačnih slučajeva sukoba interesa, kao i rješavanja slučajeva u korist javnog interesa u situaciji kada dođe do sukoba privatnog s javnim interesom. Smjernicama je naglašeno da se od nosilaca pravosudne funkcije, kao lica koja su izložena stalnom sudu javnosti, očekuje da svojevrijem prihvate određena lična ograničenja i da se u korištenju svojih prava uvijek ponašaju u skladu s dignitetom pravosudne funkcije i principom nezavisnosti i nepristranosti pravosuđa.

S obzirom na pravnu prirodu Smjernica, te njihovu svrhu kao kodeksa ponašanja u pravosuđu, predviđeni mehanizmi nadzora ograničeni su na postojeća zakonska rješenja i institucionalni okvir, iako se preporučuje značajnija uloga Stalne komisije VSTV-a za sudijsku i tužilačku etiku, nespojivost i nezavisnost, te veća uloga rukovodilaca pravosudnih institucija u identificiranju rizika od nastajanja sukoba interesa. Poseban dio Smjernica posvećen je edukaciji i razvoju svijesti o sprečavanju sukoba interesa u pravosuđu kao jednom od najznačajnijih mehanizama za jačanje vlastite odgovornosti i očuvanja nepristranosti i digniteta pravosudne funkcije. Određena rješenja za koja je ocijenjeno da predstavljaju snažne mehanizme za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu, istovremeno će poslužiti kao podloga za neophodne izmjene i dopune Zakona o VSTV-u BiH u pravcu sveobuhvatnog zakonskog reguliranja sprečavanja sukoba interesa u pravosuđu BiH, te unapređenje sudijskih i tužilačkih etičkih kodeksa s ciljem jačanja integriteta pravosuđa.

Jedan od strateških prioriteta VSTV-a u okviru mjera za jačanje integriteta pravosuđa je i uspostavljanje funkcionalnog sistema za prikupljanje podataka o imovini i aktivnostima nosilaca pravosudnih funkcija i njihovu kontrolu. U novembru 2016. godine VSTV BiH je započeo realizaciju projekta u cilju uspostave sistema za elektronsko podnošenje, registriranje, obradu i praćenje finansijskih izvještaja sudija i tužilaca. Uspostavi ovog

sistema prethodi provođenje neophodnih pravnih i tehničkih analiza, kako u pogledu unapređenja sadržaja finansijskih izvještaja u skladu s najboljim međunarodnim standardima i praksama tako i u usvajanju podzakonskog akta kojim bi se na sveobuhvatan način reguliralo podnošenje, registriranje, obrada i praćenje ovih izvještaja.

U skladu sa Zakonom o VSTV-u BiH, sudije i tužioci dostavljaju VSTV-u BiH godišnje finansijske izvještaje u kojima navode, između ostalog, aktivnosti koje su obavili van svoje dužnosti sudije, odnosno tužioca, uključujući iznose koje su naplatili za obavljanje tih dužnosti. Godišnji lični finansijski izvještaj uključuje informacije o bračnom drugu i djeci s kojom žive u istom domaćinstvu, a koji posjeduju dionice ili učestvuju u rukovođenju privatnim ili javnim preduzećima i udruženjima, uključujući političke stranke. S obzirom na činjenicu da postojeće zakonsko rješenje ne precizira način kontrole i mehanizme provjere tačnosti podataka koji se navode u godišnjim finansijskim izvještajima, kao ni osnov za dostupnost podataka javnosti, u okviru pripreme prijedloga za reviziju Zakona o VSTV-u BiH, posebna pažnja je posvećena i unapređenju zakonskih rješenja koja se odnose na pitanje izvještaja o imovini i prihodima nosilaca pravosudnih funkcija. Ova rješenja predviđaju detaljnije reguliranje osnovnih elementa izvještaja o imovini i aktivnostima, zatim način i svrhu provjere podataka, te dostupnost podataka javnosti.

Na osnovu državne Strategije za borbu protiv korupcije (od 2015. do 2019. godine) i Akcionog plana za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije (od 2015. do 2019. godine), VSTV BiH je u julu 2016. godine usvojio Smjernice za izradu i provođenje plana integriteta u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine kao i prateće dokumente: Metodološko uputstvo za izradu plana integriteta u pravosudnim institucijama BiH i Model plana integriteta, koji su dostavljeni svim pravosudnim institucijama u BiH. Smjernicama se precizira postupak izrade i provođenja planova integriteta u pravosudnim institucijama u BiH, te određuje struktura i faze izrade plana integriteta, proces usvajanja, provođenja i nadzora nad provođenjem plana integriteta, zatim definiraju rokovi i način izvještavanja. VSTV BiH će pratiti implementaciju Smjernica kao i provođenje planova integriteta u svim pravosudnim institucijama u BiH.

Plan integriteta je interni antikorupcijski dokument u kome je sadržan pregled identificiranih rizika te skup mjera pravne i praktične prirode kojima se sprečavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj različitih oblika koruptivnog i neetičnog ponašanja u okviru cjelokupnog funkcioniranja pravosudne institucije. Plan integriteta predstavlja rezultat postupka samokontrole pravosudne institucije u cilju održanja i poboljšanja integriteta, transparentnosti i profesionalne etike, kojima se utvrđuju, smanjuju, uklanjaju i sprečavaju mogućnosti nastanka i razvoja koruptivnih ponašanja i korupcije, etički i profesionalno neprihvatljivih postupaka i drugih nepravilnosti u radu pravosudne institucije.

Uloga pravosudnih institucija pri izradi i provođenju planova integriteta je identificiranje, analiziranje i procjena koruptivnih rizika kao i utvrđivanje izloženosti i otpornosti pravosudne institucije ovim rizicima kako bi se utvrdile mjere za njihovo blagovremeno otkrivanje, smanjenje i otklanjanje.

Provođenjem plana integriteta, rukovodioci, nosioci pravosudnih funkcija i drugi zaposlenici u pravosudnoj instituciji jačaju svoje profesionalne i etičke sposobnosti da u vršenju poslova ne umanjuju svoj ugled i ugled pravosudne institucije, ne dovode u pitanje svoju nepristranost u radu, kao i da otklanjaju svaku sumnju u mogućnost nastanka i razvoja korupcije, neetičnog postupanja i drugih nepravilnosti u radu.

VSTV BiH je u septembru 2016. formirao Radnu grupu sa zadatkom da identificira rizike i faktore rizika za narušavanje integriteta u pravosudnim institucijama, izradi model upitnike za samoprocjenu integriteta za nosioce pravosudnih funkcija i ostalih zaposlenih u pravosudnim institucijama, te utvrdi određene mjere za unapređenje integriteta. U narednom periodu predviđene su aktivnosti na izradi modela analitičkih obrazaca za unošenje podataka iz procesa identifikacije, analize, procjene, rangiranja rizika i prijedloga mjera za otklanjanje pojedinačnih rizika kao i utvrđivanje liste identificiranih rizika, neprofesionalnog, neetičkog i koruptivnog ponašanja u sudovima i tužilaštva u Bosni i Hercegovini.

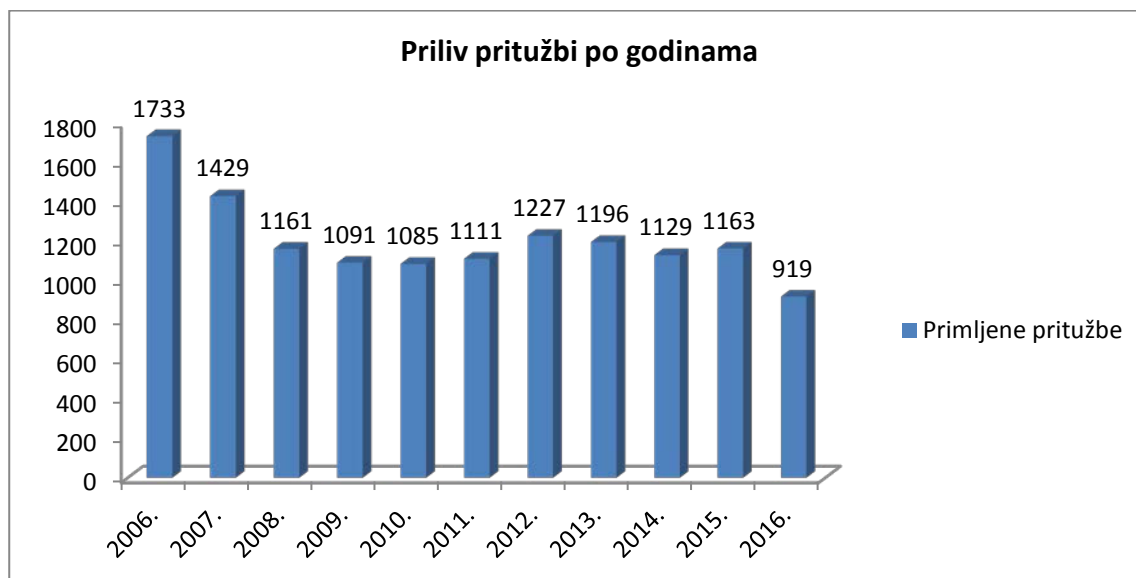
6.2 Disciplinski postupci

6.2.1 Pritužbe na povredu dužnosti nosilaca pravosudnih funkcija

U toku 2016. godine, zaprimljeno je ukupno **919** pritužbi.

Prilikom analiziranja broja primljenih pritužbi, mora se uzeti u obzir da je UDT, u toku protekle godine, promijenio praksu registriranja pritužbi. Prema novom pristupu, podnesci koji su sadržavali nejasne ili nerazumljive navode o postupanju sudova/tužilaštava vraćani su uz upute za podnošenje pritužbi. Ovaj pristup osigurava povećanje efikasnosti sa stanovišta postizanja rezultata u skladu s definiranim ciljevima, te efikasnije korištenje finansijskih, materijalnih i ljudskih resursa. S druge strane, postojala je i dalje obaveza korespondencije UDT-a po podnescima koji nisu kvalificirani kao pritužbe. Ukupan broj podnesaka primljenih u toku 2016. godine koji, u skladu s ovom praksom, nisu registrirani kao pritužbe, iznosio je 177.

Grafikon 10: Pregled priliva pritužbi po godinama

Tokom 2016. godine, zaprimljeno je za 244 pritužbi manje nego prethodne godine. Smanjenje je najvećim dijelom i rezultat promijenjene prakse registriranja pritužbi.

Tokom godine, riješen je ukupan priliv pritužbi za 2016. godinu. U toku 2016. godine, riješeno je za tri pritužbe više od broja zaprimljenih pritužbi, odnosno riješene su 922 pritužbe. Ovakvi radni rezultati ostvareni su uprkos trećini upražnjene predviđene sistematizacije UDT-a, te značajnom broju radnih dana stručnog osoblja koji je izgubljen zbog bolovanja i drugih odsustava, koji efektivno odgovaraju broju radnih dana dva zaposlenika tokom jedne kalendarske godine.

U toku 2016. godine, najveći broj pritužbi protiv sudija odnosio se na prekršaje propisane članom 56. Zakona o VSTV-u, i to:

- tačka 8, „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti“ (83 pritužbe);
- tačka 9, „donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka“ (176 pritužbi);
- tačka 10, „neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudija“ (277 pritužbi).

Najveći broj disciplinskih prekršaja, prema pritužbama protiv tužioca, odnosi se na prekršaje iz člana 57. Zakona o VSTV-u, i to:

- tačka 8, „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti (45 pritužbi);

– tačka 9, „neopravdano kašnjenje u provođenju radnji u vezi s vršenjem dužnosti tužioca ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti tužioca“ (77 pritužbi).

U 2016. godini, kao i prethodnih godina, najveći broj pritužbi na rad nosilaca pravosudnih funkcija podnijele su stranke u postupku (50% pritužbi). Nakon stranaka u postupku, najčešći podnosioci pritužbi na rad sudija i tužilaca su advokati, koji su u toku 2016. godine podnijeli 15% pritužbi. Ovaj značajan udio je razumljiv, uzimajući u obzir zainteresiranost stranaka za povoljan ishod sudskog postupka, kao i relativno nepoznavanje nadležnosti disciplinskih organa.

Profesionalno angažirane osobe u sudovima i tužilaštvima podnijele su 5% pritužbi: 34 pritužbe podnijeli su rukovodioci institucija (predsjednik suda, glavni tužilac), osam nosioci pravosudnih funkcija (sudija, tužilac, stručni saradnik), te četiri zaposlenici (zapisničar, sudski izvršilac, referent i sl.).

Potrebno je istaći da je u toku 2016. godine UDT registrirao 68 predmeta po službenoj dužnosti. Ukupno 48 predmeta otvoreno je po izvještajima sudova i tužilaštava o nastalim zastarama krivičnog i prekršajnog gonjenja. Ostalih 20 predmeta otvoreni su *ex officio* na osnovu izvještaja ili medijskih navoda, ili dostavljenih odluka Ustavnog suda BiH, kojima su utvrđene povrede prava apelanata na pravično suđenje u razumnom roku pred redovnim sudovima. Određeni broj pritužbi koje je UDT pokretao po službenoj dužnosti, podudara se s naknadno dostavljanim pritužbama podnosilaca, što govori o opravdanosti proaktivnog pristupa UDT-a.

Tabela 25. Pregled dinamike priliva i rješavanja pritužbi

Dinamika priliva i rješavanja pritužbi								
Parametri	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj primljenih pritužbi	1.091	1.085	1.111	1.229	1.196	1129	1163	919
Broj riješenih pritužbi	1.187	1.319	1.319	1.308	1.205	1138	1008	922
Prosječni mjesečni priliv pritužbi	90,9	90,4	92,6	102,4	99,6	94	97	76,6
Prosječno mjesečno rješavanje pritužbi	98,9	109,9	109,9	109	100,4	95	84	76,8

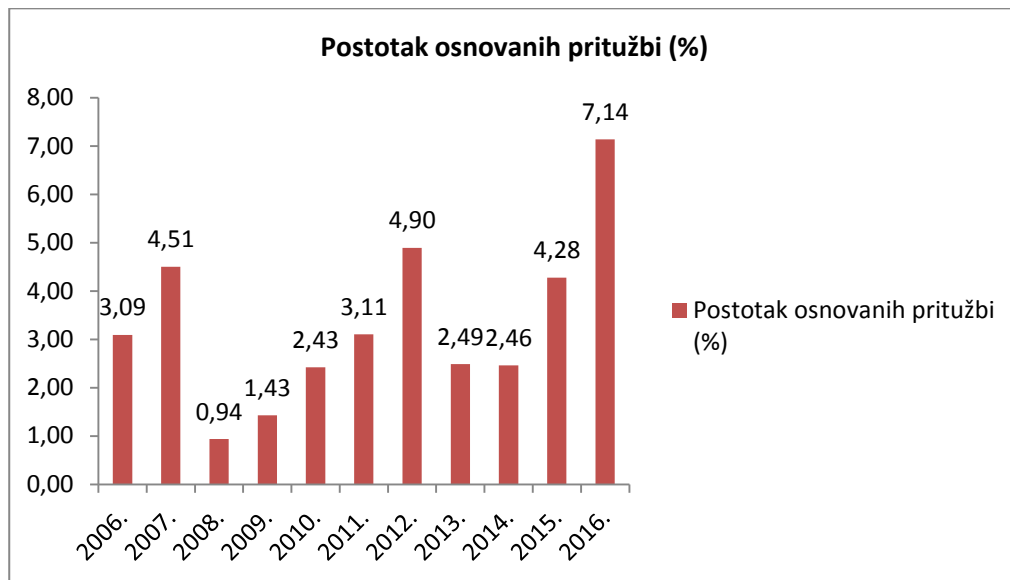
Značajan broj pritužbi koje su odbačene nakon prethodne provjere odnose se na pritužbe koje podnose stranke koje nisu zadovoljne odlukom suda, te podnošenjem pritužbe žele eventualno postići donošenje drugačije odluke, koja je povoljnija po njih. Radi se o očigledno neosnovanim pritužbama, jer UDT nije nadležan da preispituje zakonitost i pravilnost sudskih odluka. Donesene odluke preispituju viši sudovi, u okviru svojih zakonskih ingerencija, po izjavljenim redovnim i vanrednim pravnim lijekovima. Na ovaj način, UDT doprinosi zaštiti integriteta pravosuđa od pritiska stranaka i javnosti, te omogućava pravosudnim institucijama da donose odluke koje su isključivo zasnovane na utvrđenim činjenicama i objektivnoj primjeni zakona.

Dio pritužbi odnosi se na dužinu trajanja postupka pred sudovima, pa se i ove pritužbe u značajnoj mjeri odbacuju ukoliko se utvrdi da postoje objektivni razlozi zbog kojih predmeti

nisu bili okončani (npr. predmeti nisu bili obuhvaćeni Planovima rješavanja predmeta, veliki broj starijih predmeta u radu i sl.).

Ukupan broj osnovanih pritužbi krajem 2016. godine iznosio je preko 7% što je do sada najveći ostvareni procent osnovanih pritužbi. Poređenja radi, potrebno je navesti da je najveći prethodni udio osnovanih pritužbi zabilježen 2012. godine, te da je iznosio 4,9%.

Grafikon 11: Postotak osnovanih pritužbi

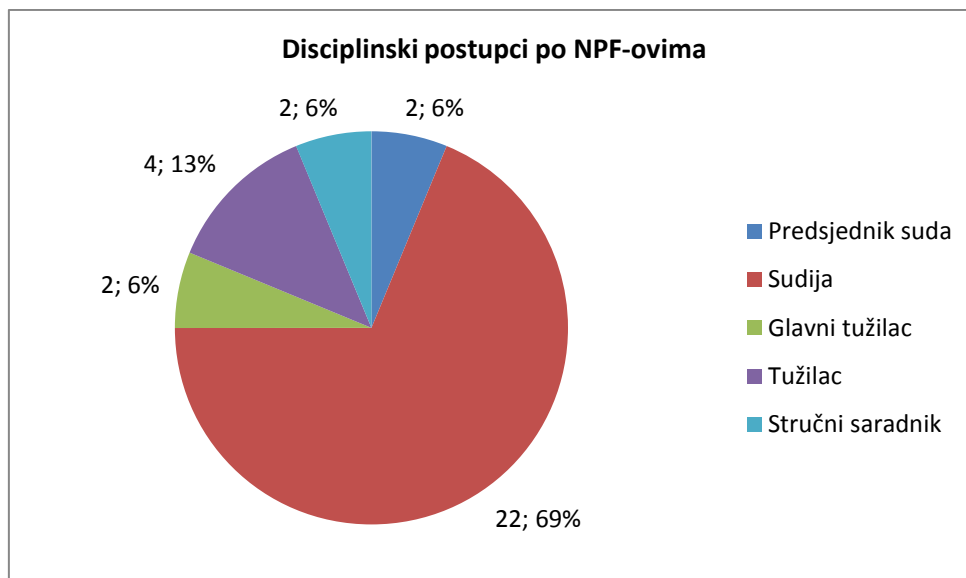
Pritužbe su prosječno rješavane za 390 dana, što je znatno manje od zakonskog roka prema kojem je Ured dužan da pritužbe riješi dvije godine od dana zaprimanja.

6.2.2 Pokrenuti disciplinski postupci

UDT je u 2016. godini pokrenuo ukupno **32 disciplinska postupka**, te je broj pokrenutih disciplinskih postupaka veći i od broja pokrenutih disciplinskih postupaka u toku 2015. godine kada je UDT pokrenuo do tada rekordnih 28 postupaka. Poređenja radi, potrebno je navesti da je u toku 2013. i 2014. godine pokrenuto po 18 disciplinskih postupaka. Prema višegodišnjem prosjeku, BiH se nalazi u samom vrhu zemalja članica Vijeća Evrope, promatrano prema broju pokrenutih disciplinskih postupaka u odnosu na broj sudija i tužilaca. Ovakvi rezultati postignuti su uprkos kadrovskim ograničenjima s kojima se suočio UDT, o čemu je ranije bilo riječi.

Najviše postupaka pokrenuto je protiv sudija (22). Ovaj podatak razumljiv je kada znamo da je ukupan broj sudija značajno veći od broj tužilaca, te da je broj podnesenih pritužbi protiv sudija najveći. Ostali postupci pokrenuti su u odnosu na rukovodioce – dva predsjednika suda i dva glavna tužioca, te četiri tužioca i dva stručna saradnika u općinskim sudovima.

Grafikon 12: Pokrenuti postupci po NPF-ovima

Najveći broj disciplinskih postupaka vodio se protiv nosilaca pravosudnih funkcija u prvostepenim sudovima – 23 predmeta. Po tri predmeta vođena su protiv tužilaca iz kantonalnih tužilaštava i Tužilaštva BiH.

Najveći broj disciplinskih postupaka vodio se u predmetima koji su vezani za građansku oblast (parnični i izvršni postupak, radni i privredni sporovi) odnosno ukupno 13 predmeta, te 12 u krivičnoj oblasti. Šest predmeta odnosi se na ponašanje nosilaca pravosudnih funkcija. Od ukupnog broja pokrenutih disciplinskih postupaka, sedam disciplinskih postupaka pokrenuto je zbog nastupanja zastare u krivičnim i prekršajnim predmetima. Dakle, 21% disciplinskih tužbi podneseno je iz navedenog razloga.

Najveći broj disciplinskih postupaka pokrenut je na osnovu pritužbe koju je podnijela stranka u postupku i/ili njihovi pravni zastupnici, odnosno advokati. Istovremeno, značajan broj postupaka pokrenut je na osnovu pritužbe rukovodilaca pravosudne institucije, te po službenoj dužnosti. Kada se ovi podaci uporede sa brojem pritužbi koje su podnijeli isti podnosioci, može se zaključiti da se disciplinski postupak pokrene na osnovu samo 2% pritužbi koje podnesu stranke, 6% pritužbi koje se podnesu anonimno, odnosno 7% pritužbi koje podnesu advokati. Istovremeno, najviše postupaka pokreće se na osnovu pritužbi koje podnose druge organizacije (Ombudsman, Pravobranilaštvo, NVO i sl.) (36%), rukovodioci pravosudnih institucija (29%) te nosioci pravosudnih funkcija (13%).

Najbrojniju grupu prekršaja sudija čine sljedeći prekršaji: „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti“ (naveden u deset tužbi), „donošenje odluka kojima se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka“ (naveden u pet tužbi) i „neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudija“ (naveden u sedam tužbi).

Najbrojniju grupu prekršaja tužilaca čine prekršaji „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti“ (naveden u četiri tužbe), te „neizvršavanje uputstva nadređenog tužioca, osim ako bi izvršavanje takvog uputstva značilo kršenje zakona ili odredbi ovog člana“ (naveden u dvije tužbe) i „bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet tužilaštva“ (naveden u dvije tužbe).

6.2.3 Privremeno udaljavanje od vršenja dužnosti

U toku 2016. godine, UDT nastavio je s praksom podnošenja zahtjeva za privremeno udaljavanje od vršenja dužnosti kada su za to ispunjeni zakonski uslovi. Podsjećamo, članom 77. Zakona o VSTV-u propisano je obligatorno udaljavanje sudije i tužioca koji se nalazi u pritvoru, dok su članom 78. Zakona o VSTV-u propisani fakultativni razlozi za

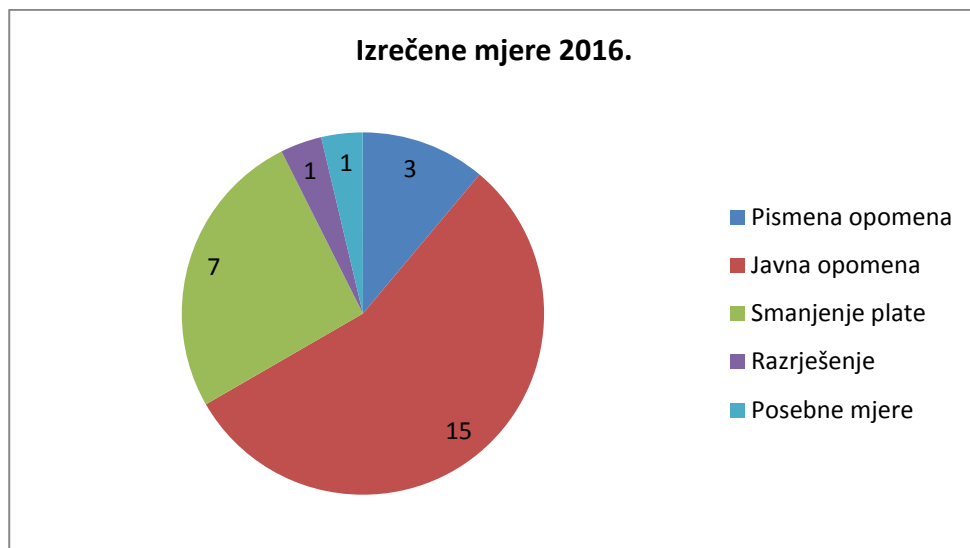
udaljavanje, među kojima su u praksi najčešći pokretanje krivične istrage ili podizanje optužnice protiv nosioca pravosudne funkcije.

U toku 2016. godine, podneseno je šest zahtjeva od kojih su četiri uvažena. U toku 2016. godine, na snazi su bila još četiri udaljavanja na osnovu zahtjeva iz 2015. godine, s tim da je jedno privremeno udaljavanje obustavljeno u junu 2016. godine. Od svih privremeno udaljenih nosilaca pravosudnih funkcija jedan je bio predsjednik suda, tri sudije, jedan glavni tužilac i tri tužioca.

6.2.4 Okončani disciplinski postupci

U 2016. godini pravosnažno je okončano 28 disciplinskih postupaka koji su inicirani u ovoj ili prethodnoj godini. Izrečeno je ukupno 27 mjera, a jedan postupak je okončan ostavkom sudije. Ukoliko promatramo strukturu izrečenih mjera, primijetit ćemo da je najviše izrečeno javnih opomena – 15, zatim smanjenja plaće – sedam, pismenih opomena koje se javno ne objavljuju – tri, te po jedna posebna mjera (učestvovanje u programu edukacije iz oblasti Kodeksa sudijske etike) i mjera razrješenja od dužnosti.

Grafikon 13: Izrečene mjere

U grafikonu, prepraviti „plate“ u „plaće“.

Donedavno, disciplinske komisije nisu imale adekvatan instrument koji bi im pomogao pri odmjeravanju disciplinskih mjera u slučajevima kada utvrde da je nosilac pravosudne funkcije izvršio disciplinski prekršaj. Međutim, VSTV je na svojoj sjednici održanoj 7. i 8. jula 2016. usvojio Smjernice za određivanje i izricanje disciplinskih mjera u disciplinskim postupcima. Principijelnim pridržavanjem ovih Smjernica, sistem izricanja disciplinskih mjera bit će unaprijeđen, garantovat će veću pravnu sigurnost i štiti prava sudija i tužilaca, te efikasnije čuvati integritet pravosuđa.

Recidiv zauzima posebno mjesto u radu disciplinskih tijela zbog prevencije disciplinskih prekršaja nosilaca pravosudnih funkcija. Namjera VSTV-a je da se kažnjavanjem recidivista pošalje poruka da se određena ponovljena negativna ponašanja ne mogu tolerirati, i da se ranije sankcioniranom sudiji ili tužiocu stavi na znanje da njegovo ponovljeno izvršenje disciplinskog prekršaja dodatno narušava integritet pravosuđa. Već pomenutim Smjericama, dodatno se uspostavljaju kriteriji u vezi sa recidivizmom.

Sporazumi o zajedničkoj saglasnosti značajan su dio dosadašnje prakse rješavanja disciplinskih predmeta. UDT je u toku 2016. godine podnio 18 sporazuma o zajedničkoj saglasnosti za utvrđivanje disciplinske odgovornosti u slučajevima kada je procijenjeno da se radi o nespornim predmetima odnosno kada je sudija ili tužilac na kojeg se odnosi pritužba bio spreman da zaključi sporazum. Svih 18 sporazuma prihvaćeno je od strane disciplinskih komisija te je na taj način riješeno 57% pokrenutih disciplinskih postupaka. Nakon donošenja Smjernica za određivanje disciplinskih mjera u disciplinskim postupcima VSTV-a, UDT se

rukovodi ovim smjernicama prilikom predlaganja disciplinskih mjera u sporazumima o zajedničkoj saglasnosti.

U toku 2016. godine, prosječno trajanje disciplinskih postupaka iznosilo je 97 dana, što je značajno manje od zakonskog roka koji iznosi godinu dana. Na ovaj rezultat značajno utječe i broj postignutih sporazuma o zajedničkoj saglasnosti za koji UDT smatra da predstavlja efikasno rješenje pokrenutog postupka.

U smislu utjecaja na politiku izricanja disciplinskih mjera, UDT je podnio žalbe u toku 2016. godine na pet odluka prvostepene i drugostepene komisije (odnosno na 18% donesenih odluka). U svih pet predmeta je UDT cijenio da mjera koja je izrečena nije srazmjerna utvrđenom prekršaju, odnosno – da ne odgovara ciljevima izricanja disciplinskih mjera. U svim predmetima, Drugostepena disciplinska komisija, kao i Vijeće u punom sastavu, potvrdili su izrečenu mjeru Prvostepene, odnosno odluku Drugostepene komisije.

6.2.5 Ekspertska misija Evropske komisije o disciplinskim postupcima u pravosuđu BiH

Ekspertska misija Evropske komisije (Peer Review) organizirana je u septembru 2016. godine, s namjerom da se pomogne VSTV-u u ispunjenju obaveza iz Reformske agende EU, Strukturiranog dijaloga između EU i BiH o pravosuđu, Akcionog plana VSTV-a i prilikom implementacije drugih ciljeva od važnosti za daljnji proces integracije BiH u EU, a koje obaveze je VSTV prihvatio. Među jednim od ciljeva je i daljnje unapređenje disciplinskog postupka, što je i bio razlog za posjetu misije. Misiju je predvodio dr. Cristi Danilet, sudija iz Republike Rumunije, sa dugogodišnjim iskustvom u radu evropskih tijela iz oblasti pravosuđa, koji je izvršio analizu pravnog okvira, te obavio konsultativne sastanke s relevantnim domaćim ekspertima.

Rezultat ove misije bila je analiza disciplinskog postupka protiv sudija i tužilaca, te preporuke za daljnje unapređenje pravnog okvira i postojećih praksi, od kojih bismo izdvojili sljedeće:

- Potrebno je preciznije definirati disciplinske prekršaje;
- Disciplinski postupak bi se mogao pojednostaviti i svesti na samo dvije faze, uz obavezno postojanje sudske kontrole odluka prvostepene komisije;
- UDT mora biti nezavisno tijelo, a ne tijelo VSTV-a, a radi osiguranja pravičnosti istraga i povjerljivosti informacija (vlastiti budžet, odvojeno sjedište, posebna telefonska linija i vlastiti vozači);
- Broj zaposlenih u UDT treba povećati;
- Rukovodilac UDT treba učestvovati u izboru osoblja, a kriteriji za izbor treba obuhvatiti iskustvo na višoj poziciji (sudije ili tužioca koji se privremeno upućuju na te pozicije) ili rad povezan s pravosuđem (advokati ili pravni savjetnici s određenim godinama iskustva), kompetencije i integritet;
- Glavni disciplinski tužilac, kojeg imenuje VSTV, bi trebao biti iz reda zaposlenih u UDT-u; mora imati menadžerske vještine; mandat bi trebao biti duži od sadašnjeg (četiri godine) bez mogućnosti obnavljanja;
- Uspostaviti sistem koji će omogućiti osporavanje odluka UDT-a o nevođenju odnosno obustavi istrage;
- Potrebno je izmijeniti sastav: ili da svi članovi budu van VSTV-a ili da to bude komisija sastavljena od članova VSTV-a s mogućnošću žalbe vanjskom organu (sudu, Ustavnom sudu);
- Svaka disciplinska odluka mora biti dobro obrazložena; preporučljivo je korištenje određenih obrazaca;
- Kaznena politika se mora unaprijediti: sankcije se moraju izricati brzo, dosljedno i moraju biti stroge (svrha izricanja sankcije nije samo kazna, nego i prevencija i za tu osobu i ostale kolege);

- Posljedice disciplinske sankcije: zabrana imenovanja u drugi sud ili tužilaštvo ili na poziciju glavnog tužioca ili predsjednika suda, određeni vremenski period (potrebna zakonodavna izmjena); omogućiti period za rehabilitaciju: nakon izvjesnog vremena, disciplinska evidencija se treba brisati iz ličnog dosijea; sankcija izrečena sudiji bi trebala biti razlog za vanredno ponavljanje postupka (potrebna izmjena procesnih zakona);
- Sudije i tužioci bi trebali biti upoznati s konkretnim etičkim izazovima, kao i konkretnim instrumentima za očuvanje integriteta, uključujući dosadašnju praksu disciplinskih postupaka.

PRILOG 1: PREPORUKE

Nezavisnost pravosuđa

- Potrebno je smanjiti postojeću fragmentiranost finansiranja (finansiranja iz 14 različitih izvora) pravosuđa uvođenjem jedinstvenog finansiranja sudova i tužilaštava barem u Federaciji BiH;
- Potrebno je unaprijediti ovlasti pravosudnih institucija u budžetskom procesu na način da VSTV bude formalni predlagač pravosudnih budžeta za sudove i tužilaštva i pregovarač sa izvršnim i zakonodavnim vlastima o budžetima sudova, tužilaštava i budžeta VSTV-a na način kako je to regulirano u Brčko Distriktu.

Imenovanja i ocjenjivanje

- VSTV će u 2017. godini nastaviti zagovarati kod nadležnih tijela izvršne i zakonodavne vlasti Bosne i Hercegovine izmjenu Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine radi jedinstvenog reguliranja sistema ocjenjivanja rada nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini;
- VSTV će u 2017. godini analizirati preporuke koje će pripremiti ekspertska misija Delegacije Evropske Unije (peer review) u BiH s ciljem procjene postupaka i kriterija za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca i utjecaja ocjena rada na njihovo napredovanje u službi i disciplinsku odgovornost;
- Također, u 2017. godini, VSTV će nastaviti pripremu prijedloga izmjena i dopuna Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću, prvenstveno u dijelu koji se odnosi na kriterije i postupak imenovanja nosilaca pravosudne funkcije. Prilikom pripreme prijedloga izmjena, VSTV će imati u vidu i preporuke eksperata Delegacije Evropske Unije, koje se odnose na postupak imenovanja i napredovanja u pravosuđu.

Efikasnost pravosuđa

- Potrebno je da nadležna ministarstva u saradnji sa VSTV BiH pokrenu postupak izmjene zakonodavnih propisa za rješavanje problema tzv. komunalnih izvršnih predmeta u skladu s preporukama Evropske Komisije i zakonodavnom inicijativom VSTV-a iz 2015. godine (Analiza izmještanja komunalnih predmeta na javne/privatne agencije);
- Potrebno je uspostaviti i podržati saradnju između stečajnih upravnika i sudova nadležnih za provođenje stečajnih postupaka, kao i postupaka proizišlih iz stečaja s ciljem bržeg procesuiranja ovih predmeta;
- Sudovi trebaju zauzeti aktivan pristup u predlaganju i zaključivanju sudske nagodbe između stranaka u građanskim sporovima, kao ekonomičnom, bržem i efikasnom načinu rješavanja sporova, što podrazumijeva i periodično organiziranje "sedmica sudske nagodbe";
- Sudovi trebaju raditi na ujednačavanju sudske prakse i jačanju procesne discipline u cilju osiguravanja zahtjeva za pravnom sigurnosti i suđenja u razumnom roku;
- Sudovi trebaju implementirati transparentne postupke izbora i imenovanja predsjednika sudskih odjela, koji se zasnivaju na odabiru kandidata s najboljim kvalifikacijama;
- Potrebno je i dalje nastaviti s aktivnostima na osiguravanju sredstava za rekonstrukciju pravosudnih institucija prvenstveno u segmentu sigurnosti pravosudnih institucija kao i energetske efikasnosti objekata;
- Potrebno je pojačati napore pravosudne zajednice i kontinuirano raditi na unapređenju komunikacije i odnosa s medijima i korisnicima sudova s ciljem kreiranja pozitivnog mišljenja javnog mnijenja o pravosuđu te povećati pristup pravdi i transparentnost pravosuđa u BiH.

Kvalitet rada pravosudnih institucija

- Preporučuje se nosiocima pravosudne funkcije da koriste bazu sudske prakse i ostale raspoložive pravne informacije objavljene na web stranici Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a radi poboljšanja kvaliteta rada;
- Preporučuje se najvišim sudskim instancama da nastave s ujednačavanjem sudske prakse;
- Preporučuje se entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca da unaprijede obuku u oblasti etike i integriteta u pravosuđu.

Integritet i odgovornost

- U cilju jačanja integriteta pravosuđa neophodno je unaprijediti Zakon o VSTV-u kako bi se na sveobuhvatan način regulirala pitanja sukoba interesa u pravosuđu i mjere za njegovo sprečavanje, uključujući, između ostalog, ograničavanje obavljanja određenih aktivnosti u toku i nakon prestanka pravosudnog mandata kao i mehanizme koji će osigurati uspostavljanje funkcionalnog sistema za prikupljanje i provjeru izvještaja o imovini i prihodima nosilaca pravosudne funkcije, kao i dostupnost javnosti podacima iz ovih izvještaja;
- Potrebno je dosljedno primijeniti sve preporuke Ekspertske misije Evropske komisije, koje se odnose na disciplinski postupak, pogotovo u pogledu statusa, položaja i resursa za rad UDT-a;
- Potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se poboljšali postojeći kadrovski i materijalni resursi za rad UDT-a, imajući u vidu rekordan broj disciplinskih postupaka koji su pokrenuti u 2016. godini, te značaj uloge UDT-a u daljnjem unapređenju odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije.

PRILOG 2: STATISTIČKI IZVJEŠTAJ O RADU SUDOVA

Analiza rada sudova

U ovoj sekciji izvještaja predstavljen je rad redovnih sudova u 2016. godini kroz analizu zbirnih statističkih podataka o radu redovnih sudova u odnosu na: protok predmeta, kvalitet i kvantitet rada sudova, nastupanje zastarjelosti u krivičnim i prekršajnim predmetima, kao i u predmetima izvršenja krivičnih sankcija. Podaci za 2016. godinu upoređeni su sa podacima u 2015. godini. Podaci o radu pojedinačnih sudova su dostupni na internet portalu vstv.pravosudje.ba.

Napominjemo da se prikazani statistički podaci ne odnose na rad sudova po tzv. „komunalnim“ predmetima - predmetima naplate potraživanja za pružene komunalne usluge i predmetima naplate takse u kojima su povjerenici javni radio-televizijski servisi²⁵.

Protok predmeta – po nivoima

Ukupan broj neriješenih predmeta u 2016. godini smanjen je za 35.024 predmeta ili 9,4% što pokazuje da je nastavljen trend pada broja neriješenih predmeta u sudovima i u 2016. godini. Smanjenje broja neriješenih predmeta zabilježeno je u entitetskim vrhovnim sudovima, Apelacionom sudu Brčko Distrikta BiH, Višem privrednom sudu, okružnim sudovima i svim prvostepenim sudovima. Najveće apsolutno smanjenje broja neriješenih predmeta zabilježeno je u općinskim sudovima (20.259 predmeta ili 9,8%).

Sa druge strane, broj neriješenih predmeta povećan je u Sudu Bosne i Hercegovine i kantonalnim sudovima. Najveće apsolutno povećanje zabilježeno je u kantonalnim sudovima (1.539 predmeta ili 3,2%).

Tabela 26: Neriješeni predmeti u sudovima

SUDOVI	Broj neriješenih predmeta		Promjena broja neriješenih predmeta	Procentualna promjena broja neriješenih predmeta
	1.1.2016.	31.12.2016.		
	I	II		
Sud Bosne i Hercegovine	2.139	2.399	260	12,2%
Vrhovni sud Federacije BiH	9.244	9.161	-83	-0,9%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.611	2.457	-164	-6,3%
Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH	412	299	-113	-27,4%
Viši privredni sud Banja Luka	336	297	-39	-11,6%
Kantonalni sudovi	48.289	49.828	1.539	3,2%
Okružni sudovi	6.030	5.525	-505	-8,4%
Okružni privredni sudovi	10.410	9.300	-1.110	-10,7%
Općinski sudovi	206.429	186.170	-20.259	-9,8%
Osnovni sudovi	81.827	68.866	-12.961	-15,8%
Osnovni sud Brčko Distrikta BiH	6.412	4.823	-1.589	-24,8%
UKUPNO	374.149	339.125	-35.024	-9,4%

²⁵ Također, podaci u ovoj sekciji izvještaja ne uključuju podatke o predmetima: sudske uprave, registracije poslovnih subjekata, faze pripreme u predmetima upravnih sporova, izvršenja prekršajnih sankcija, brisanja sankcija i zaštitnih mjera raznim krivičnim predmetima, lišenja i izvršenja lišenja slobode u prekršajnim predmetima.

U odnosu na 2015. godinu, priliv predmeta u 2016. godini smanjen je za 28.270 predmeta ili 6,7%. Komparacijom promjene broja neriješenih predmeta (Tabela 1) i promjene priliva predmeta (Tabela 2) može se utvrditi da li je promjena broja neriješenih predmeta uzrokovana promjenom priliva ili aktivnostima unutar sudova²⁶. Ta komparacija navodi na sljedeće zaključke:

- Pozitivan trend (smanjenje broja neriješenih predmeta znatno veće od smanjenja priliva) zabilježen je u Apelacionom sudu Brčko Distrikta, osnovnim sudovima i u Osnovnom sudu Brčko Distrikta.
- Negativan trend (smanjenje broja neriješenih predmeta znatno manje od smanjenja priliva) zabilježen je u entitetskim vrhovnim sudovima, posebno u Vrhovnom sudu FBiH.
- Izuzetno negativan trend (povećanje broja neriješenih predmeta, unatoč smanjenju priliva) zabilježen je u kantonalnim sudovima.
- Promjena broja neriješenih predmeta srazmjerna promjeni priliva (povećanje broja neriješenih predmeta srazmjerno povećanju priliva) zabilježena je u Sudu Bosne i Hercegovine, dok je smanjenje broja neriješenih predmeta srazmjerno smanjenju priliva u Višem privrednom sudu, okružnim sudovima, okružnim privrednim sudovima, kao i općinskim sudovima.

Tabela 27: Priliv predmeta u sudovima

SUDOVI	Broj primljenih predmeta		Promjena broja primljenih predmeta	Procentualna promjena broja primljenih predmeta
	2015. godina	2016. godina		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Sud Bosne i Hercegovine	5.844	6.570	726	12,4%
Vrhovni sud Federacije BiH	6.177	5.221	-956	-15,5%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.707	2.446	-261	-9,6%
Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH	1.893	1.707	-186	-9,8%
Viši privredni sud Banja Luka	1.260	1.130	-130	-10,3%
Kantonalni sudovi	42.534	40.287	-2.247	-5,3%
Okružni sudovi	17.052	16.071	-981	-5,8%
Okružni privredni sudovi	8.557	7.776	-781	-9,1%
Općinski sudovi	221.205	205.198	-16.007	-7,2%
Osnovni sudovi	106.153	99.770	-6.383	-6,0%
Osnovni sud Brčko distrikta BiH	7.501	6.437	-1.064	-14,2%
UKUPNO	420.883	392.613	-28.270	-6,7%

²⁶ Promjena broja neriješenih predmeta može biti uzrokovana promjenom priliva ili promjenom broja riješenih predmeta u sudovima ili kombinacijom ta dva faktora. Tako na primjer, povećanje priliva predmeta za 10% može prouzrokovati povećanje broja neriješenih predmeta za 10% iz čega bi se moglo zaključiti da je povećanje broja neriješenih predmeta uzrokovano povećanjem priliva.

Ukoliko ulaganjem dodatnog napora sudovi uspiju riješiti dio povećanog priliva predmeta tada će povećanje broja neriješenih predmeta biti manje od povećanja priliva. Na primjer, priliv predmeta može biti povećan za 10%, a broj neriješenih predmeta za 5% što bi se moglo definirati kao pozitivan rezultat.

Suprotno gore navedenom, povećanje broja neriješenih predmeta može biti veće od povećanja priliva. Na primjer, priliv predmeta može biti povećan za 10%, a broj neriješenih predmeta za 15% što bi se moglo definirati kao negativan rezultat.

U odnosu na 2015. godinu, sudovi su ukupno riješili manje 24.848 ili 5,5% predmeta. Smanjenje broja riješenih predmeta evidentirano je u svim sudovima, osim u Vrhovnom sudu FBiH i Apelacionom sudu Brčko Distrikta, u kojima je zabilježeno neznatno povećanje broja riješenih predmeta u odnosu na 2015. godinu. Najveće smanjenje broja riješenih predmeta zabilježeno je u općinskim sudovima (19.037 ili 7,8%), osnovnim sudovima (4.206 ili 3,6%), kao i okružnim sudovima (902 ili 5,2%).

Tabela 28: Broj riješenih predmeta u sudovima

SUDOVI	Broj riješenih predmeta		Promjena broja riješenih predmeta	Procentualna promjena broja riješenih predmeta
	2015. godina	2016. godina		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Sud Bosne i Hercegovine	6.400	6.310	-90	-1,4%
Vrhovni sud Federacije BiH	5.192	5.304	112	2,2%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.645	2.610	-35	-1,3%
Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH	1.802	1.820	18	1,0%
Viši privredni sud Banja Luka	1.218	1.169	-49	-4,0%
Kantonalni sudovi	38.873	38.748	-125	-0,3%
Okružni sudovi	17.478	16.576	-902	-5,2%
Okružni privredni sudovi	9.177	8.886	-291	-3,2%
Općinski sudovi	244.494	225.457	-19.037	-7,8%
Osnovni sudovi	116.937	112.731	-4.206	-3,6%
Osnovni sud Brčko Distrikta BiH	8.269	8.026	-243	-2,9%
UKUPNO	452.485	427.637	-24.848	-5,5%

Protok predmeta – po vrstama predmeta

Broj neriješenih predmeta na svim referatima je smanjen, izuzev vanparničnog, gdje je zabilježeno neznatno povećanje broja neriješenih predmeta za 1%. Najveće smanjenje je zabilježeno na prekršajnom (21%) i izvršnom (16%) referatu, dok je na ostalim referatima smanjenje broja neriješenih predmeta od 3% do 10%.

Tabela 29: Neriješeni predmeti u sudovima - po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj neriješenih predmeta		Promjena broja neriješenih predmeta	Procentualna promjena broja neriješenih predmeta
	1.1.2016.	31.12.2016.		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Građanski predmeti	134.538	124.831	-9.707	-7,2%
Izvršni predmeti	100.853	84.627	-16.226	-16,1%
Krivični predmeti	22.367	21.843	-524	-2,3%
Prekršajni predmeti	27.658	21.933	-5.725	-20,7%
Privredni predmeti	24.652	22.269	-2.383	-9,7%

Upravni predmeti	16.467	15.533	-934	-5,7%
Vanparnični predmeti	47.614	48.089	475	1,0%
UKUPNO	374.149	339.125	-35.024	-9,4%

U odnosu na 2015. godinu, evidentno je smanjenje priliva svih vrsta predmeta. Najveće smanjenje priliva, i apsolutno i procentualno, zabilježeno je kod prekršajnih predmeta (8.253 predmeta ili 14%).

Tabela 30: Priliv predmeta u sudovima - po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj primljenih predmeta		Promjena broja primljenih predmeta	Procentualna promjena broja primljenih predmeta
	2015. godina	2016. godina		
	I	II		
Građanski predmeti	103.365	98.901	-4.464	-4,3%
Izvršni predmeti	80.740	74.493	-6.247	-7,7%
Krivični predmeti	69.974	68.759	-1.215	-1,7%
Prekršajni predmeti	59.133	50.880	-8.253	-14,0%
Privredni predmeti	19.727	17.517	-2.210	-11,2%
Upravni predmeti	13.103	11.858	-1.245	-9,5%
Vanparnični predmeti	74.841	70.205	-4.636	-6,2%
UKUPNO	420.883	392.613	-28.270	-6,7%

U odnosu na 2015. godinu, sudovi su manje riješili svih vrsta predmeta osim vanparničnih, na kojima je zabilježeno povećanje broja riješenih predmeta za 4%. Najveće smanjenje broja riješenih predmeta zabilježeno je kod prekršajnih predmeta (13.221 predmeta ili 19%).

Tabela 31: Broj riješenih predmeta u sudovima - po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj riješenih predmeta		Promjena broja riješenih predmeta	Procentualna promjena broja riješenih predmeta
	2015. godina	2016. godina		
	I	II		
Građanski predmeti	111.948	108.608	-3.340	-3,0%
Izvršni predmeti	97.307	90.719	-6.588	-6,8%
Krivični predmeti	70.494	69.283	-1.211	-1,7%
Prekršajni predmeti	69.826	56.605	-13.221	-18,9%
Privredni predmeti	22.828	19.900	-2.928	-12,8%
Upravni predmeti	13.141	12.792	-349	-2,7%
Vanparnični predmeti	66.941	69.730	2.789	4,2%
UKUPNO	452.485	427.637	-24.848	-5,5%

Kvalitet i kvantitet rada

Kvantitet rada sudova izražava se kroz kolektivnu normu ostvarenu tokom jedne kalendarske godine, s tim da VSTV utvrđuje kriterije za njeno računanje. Ostvarena kolektivna norma suda računa se tako što se zbir procentualno ostvarenih normi svakog sudije, predsjednika suda, te stručnih saradnika na općinskim sudovima, podijeli sa brojem sudija i stručnih saradnika koji su imenovani u određeni sud. U Tabeli 7. prikazana je ostvarena kolektivna

norma za sve nivoe sudova za koje je VSTV predvidio kriterije na osnovu kojih sudovi obračunavaju ovaj pokazatelj o rezultatima svog rada.

Prosječan kvalitet sudskih odluka i prosječno ostvarena norma u svim redovnim sudovima u BiH tokom 2016. godine su isti kao i u 2015. godini, odnosno prosječan kvalitet je iznosio 89%, dok je prosječno ostvarena norma iznosila 123%.

Tabela 32: Kvalitet i kvantitet rada sudova

Sudovi	Kvalitet rada	Kvantitet rada - prosječna ostvarena kolektivna norma
Sud Bosne i Hercegovine	94%	141%
Vrhovni sud Federacije BiH	-	125%
Vrhovni sud Republike Srpske	-	116%
Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH	-	205%
Viši privredni sud Banja Luka	96%	90%
Kantonalni sudovi	90%	119%
Okružni sudovi	88%	104%
Okružni privredni sudovi	88%	164%
Općinski sudovi	91%	119%
Osnovni sudovi	86%	120%
Osnovni sud Brčko Distrikta BiH	91%	147%

Nastupanje zastarjelosti

Sudovi su tokom 2016. godine evidentirali u CMS-u da su u 143 predmeta obustavili krivični postupak i u 25 predmeta postupak izvršenja krivičnih sankcija zbog proteka zakonom predviđenih rokova za zastarjelost vođenja postupka. Nakon podizanja optužnice i postupka izvršenja krivičnih sankcija, na taj način, u 2016. godini smanjen je ukupni broj sudskih odluka o obustavi krivičnog postupka zbog zastarjelosti za 8 predmeta ili 5%, s obzirom na činjenicu da su oni donijeli takve odluke u ukupno 168 predmeta tokom 2016. godine, odnosno u 175 predmeta tokom 2015. godine.

Kao i u prethodnom periodu, sudovi su najčešće evidentirali da su odluke o obustavi postupka zbog isteka rokova zastarjelosti u ovim predmetima donesene zbog nedostupnosti optuženog (110 predmeta ili 66%), a u određenom broju predmeta evidentirano je da su ove odluke donesene jer je utvrđeno da su predmeti zaprimljeni u sudovima nakon što su protekli zakonski rokovi za zastarjelost (13 predmeta ili 8%).

Sudovi su tokom 2016. godine evidentirali u CMS-u da su donijeli odluke o obustavljanju postupka zbog proteka zakonom predviđenih rokova za zastarjelost pokretanja ili vođenja postupka u prekršajnim predmetima u 81 predmetu, što je za 132 predmeta ili 62% manje nego u 2015. godini. Relativna zastarjelost utvrđena je u devet prekršajnih predmeta, i u svih devet predmeta evidentirano je da je predmet zaprimljen nakon nastupanja zastare pokretanja i vođenja prekršajnog postupka. Apsolutna zastarjelost utvrđena je u 72 prekršajna predmeta, a od toga je u 46 ili 64% predmeta evidentirano da je predmet zaprimljen nakon nastupanja zastare pokretanja i vođenja prekršajnog postupka.

Sudske odluke o obustavi postupka zbog isteka zakonskih rokova za zastarjelost krivičnog gonjenja dostavljaju se Uredu disciplinskog tužioca radi utvrđivanja eventualne odgovornosti sudija za takav način završetka ovih predmeta.

Tabela 33: Nastupanje zastarjelosti

Referat	Vrsta predmeta	Relativna zastara	Apsolutna zastara	Ukupno
Krivični	Iks	0	25	25
	K	5	64	69
	Kps	1	39	40
	Kv	1	26	27
	KŽ	1	6	7
Ukupno krivični		8	160	168
Prekršajni	Pr	8	50	58
	Prm	0	7	7
	PŽp	1	15	16
Ukupno prekršajni		9	72	81
UKUPNO		17	232	249

PRILOG 3: STATISTIČKI PODACI O RADU TUŽILAŠTAVA

Analiza rada tužilaštava

Ovo poglavlje predstavlja rad tužilaštava u 2016. godini kroz zbirne izvještaje²⁷ o njihovom radu po pitanju: podignutih optužnica, presuda, neriješenih Kt predmeta²⁸ (prijave i istrage), Kt predmeta u kojima je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja kao i ostvarenih rezultata u pogledu kvaliteta i kvantiteta rada u skladu s važećim općim aktima VSTV-a.

Podaci o radu pojedinačnih tužilaštava dostupni su na internet portalu vstv.pravosudje.ba.

Podignute optužnice

Tokom 2016. godine, tužilaštva su podigla 13.623 optužnice protiv 16.722 lica. U odnosu na 2015. godinu, ukupan broj podignutih optužnica smanjen je za 1.774 ili 12%, odnosno tokom 2016. godine optuženo je manje 2.813 ili 14% lica. Smanjenje broja podignutih optužnica zabilježeno je na svim nivoima tužilačkog sistema u BiH.

Tabela 34: Podignute optužnice

Tužilaštva	Podignute optužnice u 2015. godini		Podignute optužnice u 2016. godini		Promjena broja podignutih optužnica			
	Predmeti	Lica	Predmeti	Lica	Predmeti	Lica	Predmeti	Lica
BiH	181	432	175	380	-6	-3%	-52	-12%
FBiH	9.820	12.529	8.731	10.871	-1.089	-11%	-1.658	-13%
RS	5.101	6.230	4.482	5.194	-619	-12%	-1.036	-17%
Brčko Distrikt BiH	295	344	235	277	-60	-20%	-67	-19%
UKUPNO	15.397	19.535	13.623	16.722	-1.774	-12%	-2.813	-14%

Donesene presude

Tokom 2016. godine doneseno je ukupno 14.261 presuda što je za 363 ili 2% presuda manje u odnosu na 2015. godinu. Postupajući po podignutim optužnicama, sudovi su tokom 2016. godine donijeli 13.250 ili 93% osuđujućih presuda kojima su osudili 16.460 lica. U 6% ili 794 predmeta donesene su oslobađajuće presude u odnosu na 1.171 lice. Odbijajuće presude donesene su u 217 ili 2% predmeta od ukupno donesenih presuda.

²⁷ Ovaj izvještaj ne uključuje podatke o kolektivnom kvalitetu i kolektivnoj normi bivšeg Posebnog tužilaštva za suzbijanje organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala – Specijalno tužilaštvo, odnosno Posebnog odjeljenja za suzbijanje korupcije, organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala u Republičkom tužilaštvu RS. Ovo tužilaštvo nije bilo popunjeno tokom značajnog dijela 2016. godine zbog provođenja procedure za imenovanje specijalnog tužioca i tužilaca u skladu s novim Zakonom o suzbijanju korupcije, organiziranog i najtežih oblika privrednog kriminala ("Službeni glasnik RS", broj 39/16).

²⁸ KT predmeti su predmeti u tužilaštvima koji se iniciraju protiv poznatih lica kad postoje osnovi sumnje da su počinili krivično djelo. KT oznaka za potrebe ovog izvještaja obuhvaća podatke za sve vrste predmeta protiv poznatih počinilaca: KT, KTRZ, KTK, KTPO, KTO, KTT itd.

Tabela 35: Donesene presude

Tužilaštva	Osudjujuće presude		Oslobađajuće presude		Odbijajuće presude		UKUPNO	
	Predmet i	Lica	Predmeti	Lica	Predmet i	Lica	Predmet i	Lica
BiH	147	295	18	92	4	6	169	393
FBiH	8.589	10.788	463	667	115	204	9.167	11.659
RS	4.279	5.085	295	387	97	119	4.671	5.591
Brčko Distrikt	235	292	18	25	1	1	254	318
UKUPNO	13.250	16.460	794	1.171	217	330	14.261	17.961

U odnosu na 2015. godinu broj osudjujućih presuda manji je za 360 ili 3%. Smanjenje broja osudjujućih presuda zabilježeno je na svim nivoima tužilačkog sistema, osim u Tužilaštvu Bosne i Hercegovine, gdje je zabilježeno povećanje broja osudjujućih presuda za 35 presuda ili 31%.

Tabela 36: Osudjujuće presude

Tužilaštva	Osudjujuće presude u 2015. godini		Osudjujuće presude u 2016. godini		Promjena broja osudjujućih presuda			
	Predmet i	Lica	Predmeti	Lica	Predmeti		Lica	
BiH	112	259	147	295	35	31%	36	14%
FBiH	8.896	11.287	8.589	10.788	-307	-3%	-499	-4%
RS	4.350	5.309	4.279	5.085	-71	-2%	-224	-4%
Brčko Distrikt BiH	252	295	235	292	-17	-7%	-3	-1%
UKUPNO	13.610	17.150	13.250	16.460	-360	-3%	-690	-4%

U 2016. godini, u 67% osudjujućih presuda izrečena je uslovna osuda, u 21% osudjujućih presuda izrečena je kazna zatvora i u 12% osudjujućih presuda izrečena je novčana kazna. Na ovaj način za 1% smanjen je procent osudjujućih presuda sa izrečenom uslovnom osudom u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu. U 2016. godini povećan je za 2% broj osudjujućih presuda sa izrečenom kaznom zatvora i smanjen je za 1% broj osudjujućih presuda sa izrečenom novčanom kaznom u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 37: Struktura krivičnopravnih sankcija izrečenih osudjujućim presudama

Tužiteljstva	Kazna zatvora		Novčana kazna		Uslovna presuda	
	Predmeti	Lica	Predmeti	Lica	Predmeti	Lica
BiH	61	162	4	18	82	115
FBiH	1.917	2.496	540	677	6.079	7.551
RS	686	839	1.022	1.208	2.527	2.992
Brčko Distrikt BiH	98	122	34	41	102	128
UKUPNO	2.762	3.619	1.600	1.944	8.790	10.786

Neriješeni predmeti

Ukupan broj neriješenih Kt predmeta (neriješenih prijava i istraga) protiv poznatih lica koja su osumnjičena za izvršenje krivičnih djela tokom 2016. godine smanjen je za 1.125 predmeta ili 7%, pri čemu je broj osumnjičenih lica u neriješenim predmetima smanjen za 1.023 ili 3%. Smanjenje broja neriješenih predmeta zabilježeno je u kantonalnim i okružnim tužilaštvima, dok je u Tužilaštvu BiH zabilježen rast broja neriješenih predmeta za 3% i u Tužilaštvu Brčko Distrikta neznatan rast neriješenih predmeta od 1%.

Tabela 38: Neriješeni predmeti

Tužiteljstva	Broj neriješenih predmeta na dan 31.12.2016.		Promjena broja neriješenih predmeta u odnosu na dan 31.12.2015.			
	Predmeti	Lica	Predmeti		Lica	
BiH	1.214	7.635	36	3%	320	4%
FBiH	9.437	16.434	-957	-9%	-1.302	-7%
RS	3.717	6.283	-205	-5%	-40	-1%
Brčko Distrikt	101	137	1	1%	-1	-1%
UKUPNO	14.469	30.489	-1.125	-7%	-1.023	-3%

Zastarjelost krivičnog gonjenja

Tužilaštva su u TCMS-u tokom 2016. godine evidentirala da su donijela odluke o obustavi postupka zbog nastupanja zastarjelosti krivičnog gonjenja do podizanja optužnice u 189 predmeta protiv 314 lica. Tokom 2015. godine, tužilaštva su evidentirala ove odluke u ukupno 345 predmeta, iz čega proizilazi da je u 2016. godini smanjen broj tužilačkih odluka o završetku predmeta zbog nastupanja zastarjelosti za 156 predmeta ili 45%. Kao i u prethodnom periodu, tužilačke odluke o nastupanju zastarjelosti najčešće su se donosile kao odluke o neprovođenju istrage (137 predmeta ili 72%) i, u manjem broju, kao odluke o obustavljanju istrage (52 predmeta ili 28%).

Tužilačke odluke o obustavi postupka zbog isteka zakonskih rokova za zastarjelost krivičnog gonjenja dostavljaju se Uredu disciplinskog tužioca radi utvrđivanja eventualne odgovornosti tužilaca za takav način završetka ovih predmeta.

Tabela 39: Zastarjelost krivičnog gonjenja do podizanja optužnice

Tužilaštva	Relativna zastarjelost		Apsolutna zastarjelost		UKUPNO	
	Predmeti	Lica	Predmeti	Lica	Predmeti	Lica
BiH			6	9	6	9
FBiH	90	145	68	127	158	272
RS	12	18	8	8	20	26
Brčko Distrikt BiH			5	7	5	7
UKUPNO	102	163	87	151	189	314

Struktura kriminala

U narednoj tabeli predstavljeni su podaci o broju podignutih optužnica za poglavlja krivičnih zakona u BiH, jer je za krivična djela iz ovih poglavlja podignuto najviše optužnica u 2016. godini. Kao i u 2015. godini, krivična djela navedena u tabeli obuhvaćaju 70% od ukupnog broja podignutih optužnica tokom 2016. godine.

Kompletni podaci o strukturi kriminala, odnosno podaci po svim poglavljima i članovima krivičnih zakona dostupni su na internet portalu vstv.pravosudje.ba.

Tabela 40: Struktura kriminala

Zakon	Poglavlje	Opis	Podignute optužnice u 2015. godini		Podignute optužnice u 2016. godini	
			Predmeti	Lica	Predmeti	Lica
Krivični zakon BiH	KZ BiH Poglavlje XVIII.	Krivična djela protiv privrede i jedinstva tržišta te krivična djela iz oblasti carina	63	103	101	119
	KZ BiH Poglavlje XVII.	Krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	87	179	65	131
Krivični zakon FBiH	KZ FBiH Poglavlje XXV.	Krivična djela protiv imovine	3.180	4.370	2.579	3.203
	KZ FBiH Poglavlje XXX.	Krivična djela protiv javnog reda i pravnog prometa	1.247	1.607	1.093	1.312
	KZ FBiH Poglavlje XXVI.	Krivična djela protiv okoliša, poljoprivrede i prirodnih dobara	940	1.318	793	1.098
	KZ FBiH Poglavlje XXI.	Krivična djela protiv zdravlja ljudi	931	1.056	943	1.050
	KZ FBiH Poglavlje XXVIII.	Krivična djela protiv sigurnosti javnog saobraćaja	827	837	805	812
Krivični zakon RS	KZ RS Poglavlje XXIII.	Krivična djela protiv imovine	1.826	2.389	1.479	1.765
	KZ RS Poglavlje XXX.	Krivična djela protiv javnog reda i mira	587	709	569	644
	KZ RS Poglavlje XVI.	Krivična djela protiv života i tijela	550	728	462	604
	KZ RS Poglavlje XXXII.	Krivična djela protiv sigurnosti javnog saobraćaja	507	519	459	468
Krivični zakon BD BiH	KZ BD Poglavlje XXV.	Krivična djela protiv imovine	95	120	84	102
	KZ BD Poglavlje XVI.	Krivična djela protiv života i tijela	39	46	42	47

	KZ BD Poglavlje XXVIII.	Krivična djela protiv sigurnosti javnog saobraćaja	29	29	19	19
	KZ BD Poglavlje XXX.	Krivična djela protiv javnog reda i pravnog saobraćaja	29	32	15	17
UKUPNO ZA NAVEDENA POGLAVLJA KRIVIČNIH ZAKONA			10.937	14.042	9.508	11.391
UKUPNO ZA SVA POGLAVLJA KRIVIČNIH ZAKONA			15.397	19.535	13.623	16.722

Kvalitet i kvantitet rada

Tužilaštva su u 2016. godini u prosjeku ostvarila kolektivnu normu od 117%, što je u odnosu na 2015. godinu povećanje za 12%. U skladu s novim kriterijima za ocjenjivanje rada tužilaca i glavnih tužilaca²⁹, kvalitet tužilačkih odluka izražava se kroz dva parametra: kvalitet optužnica i kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istraga. Tužilaštva su u 2016. godini u prosjeku ostvarila kvalitet optužnica u vrijednosti od 94%, što predstavlja povećanje od 1% u odnosu na 2015. godinu. Prosječni rezultat tužilaštava prema novom parametru kvaliteta naredbi o neprovođenju i obustavi istraga, ostvaren je u prosjeku u vrijednosti od 99%.

Tabela 41: Kvalitet i kvantitet rada tužilaštava

Tužilaštva	Kvalitet rada		Kvantitet rada - prosječna ostvarena kolektivna norma
	Kvalitet optužnica	Kvalitet naredbi o nesporovođenju i obustavi istraga	
Tužilaštvo BiH	94%	100%	138%
Kantonalna tužilaštva	95%	99%	113%
Okružna tužilaštva	94%	100%	131%
Tužilaštvo Brčko distrikta BiH	94%	100%	68%

²⁹ VSTV je usvojilo, na sjednici održanoj 7. 7. 2016. godine, nove Kriterije za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH. Također, VSTV je usvojilo, na sjednici održanoj 29. 11. 2016. godine, nove Kriterije za ocjenjivanje rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca i šefova odjela/odsjeka u tužilaštvima u BiH, koji su usklađeni s novim Kriterijima za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH.